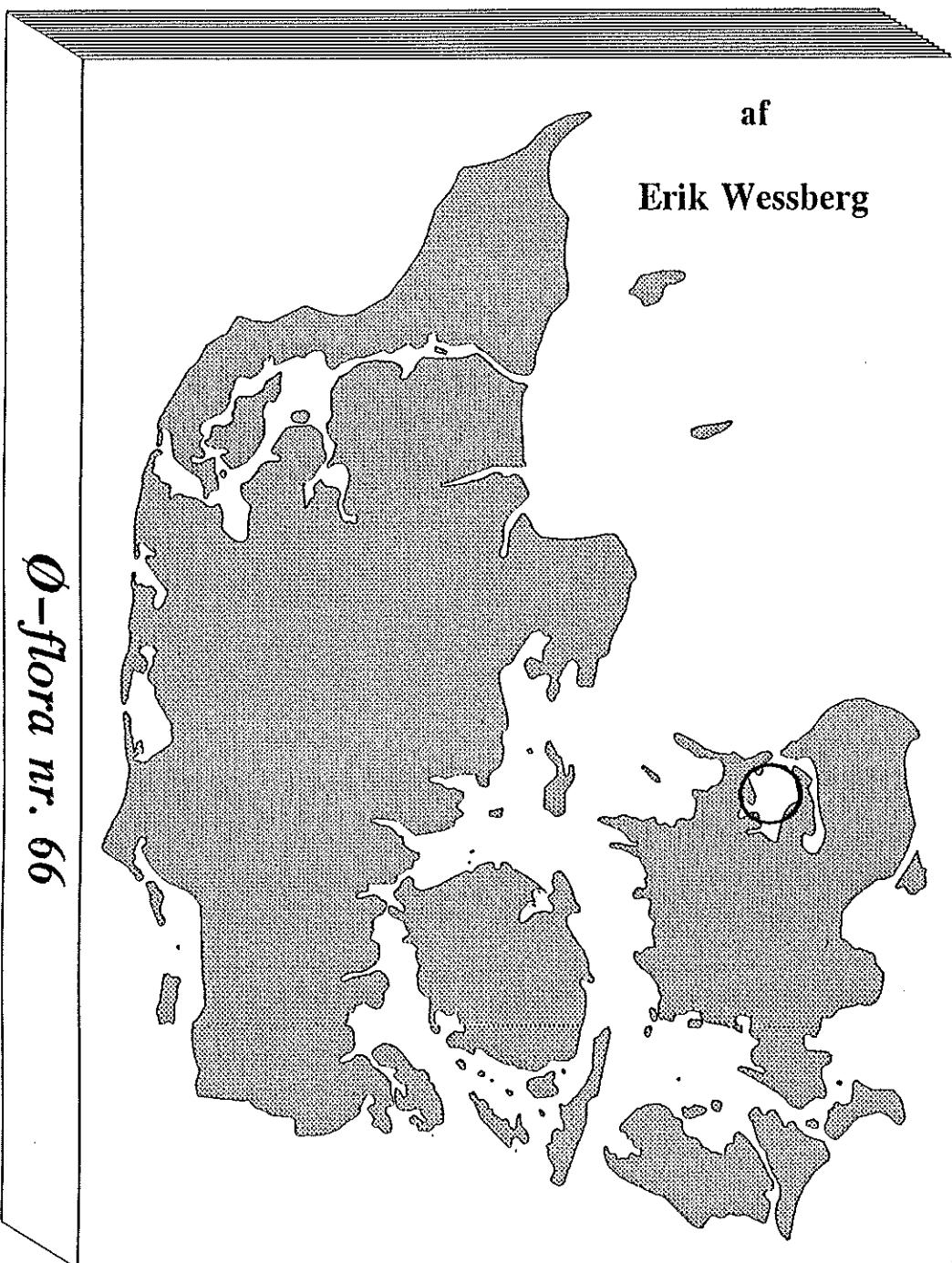

ORØ I ISEFJORDEN

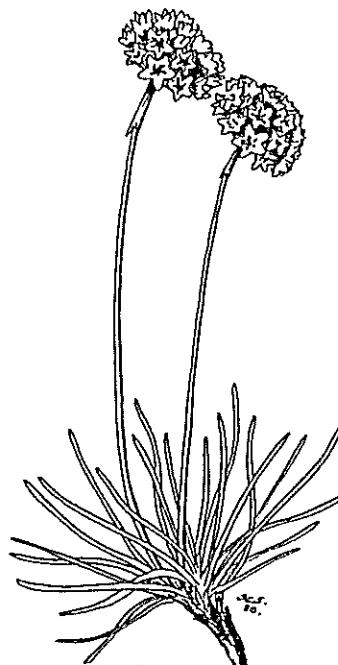
Randers 1995

Indholdsfortegnelse

Indledning	3–6
Nedfotograferet 4 cm–kort	7
Detaljeret kort med gadenumre mm.	8
Strande og strandrørsumpe	9–11
Strandvolde	11–12
Stranden og strandsøer	13–15
Strandoverdrev	15–19
Klinter og skrænter	19–22
Overdrev	23
Enge og kær	23–27
Grøfter	27–28
Vandhuller	28–29
Skove, plantager og krat	29–31
Levende hegner, hække, sten- og jorddiger	31–32
Vejkanter og plæner	32–35
Markukrudt	35–36
Brakmarker	36
Sommerhusområderne, indledning	37
Sommerhusområdet nordvest og sydøst for Brønde	37–38
Sommerhusområdet ved Salvig	39
Sommerhusområdet nordvest for Næsby	39
Sommerhusområdet ved Gamløse	40
Sommerhusområdet ved Børrehoved	40
Landsbyerne	41–42
Ørø – absolut et besøg værd	42–44
Den botaniske undersøgelse af Ørø	44–47
Ørø's skov- og græssteppearter	48
Floraliste	49–77
Citeret litteratur	77–78
Tak	78
Oversigt over færdige ø-floraer	79–80
Oversigt over planlagte ø-floraer	80–82
Kort visende færdige og planlagte ø-floraer	83
Detailkort visende færdige og planlagte ø-floraer	84

Engelskgræs (*Armeria maritima*).

Intet er mere flot end strandvolde og strandoverdrev i Engelskgræs' blomstringstid, vel at mærke, når den optræder talrigt. Og så gør det absolut ikke noget, når blå Forglemmigej'er, hvide Dansk Kokeklære (*Cochlearia danica*), Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*), Vår-Gæslingebolmst (*Erophila verna*), Flipkrave (*Teesdalia nudicaulis*) og Femhannet Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*) samt gule Bidende Stenurt (*Sedum acre*) og Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*) blander sig i selskabet. Angående Engelskgræs skrev Achtion Friis fra junibesøget i 1923 om fælleden ved Salvig, at "den var isprængt mængder af armeria og strand-malurt". Det gælder stadigvæk, men der ligger jo nu (desværre) sommerhuse på størstedelen af fælleden.

Indledning

Isefjordens landskab kan karakteriseres som typisk dansk, et ganske bugtet fjordlandskab med en variert kystnatur med såvel kystsentrer og fladvande samt agerfelter og småskove, og midt i den sydlige del af fjorden – mellem Yder- og Inderbredning – ligger Orø, tidligere Ourø. I luftlinie fra Bybjerg i sydvest og til havnen i Holbæk er der ca. 8 km, og i nordøst fra Næsby og til bykernen i Frederiksund er der ca. 15 km. Ses der bort fra store øer som Falster, Møn, Anholt, Læsø m.fl., er Orø med sine 1543 hektar (HVEM-HVAD-HVOR 1946) en af vores største "småøer", idet den da kun overgåes af Saltholm, som er på ca. 1582 hektar. Orø er på det bredeste sted, fra Flenø i nordvest til området umiddelbart vest for Horseø i øst, ca. 4½ km, og fra Næssets nordspids og til strandengsområdet syd for Anneksgård er der ca. 7 km.

Orø er i udseende nærmest hjerteformet med den store bugt Salvig vendt mod nord. De to "forkamre" består af to næs, som strækker sig mod nord ud i Isefjorden. Det største er Næsset, der når en højde på ca. 14 meter over vandoverfladen. Vest for Næsset ligger det andet fremspring, der er knapt så højt, Børrehoved.

Orø er meget kuperet og har Møllebjerg ved Gamløse på ca. 29 meter som det højeste punkt. Derefter følger Stensbjerg nord for Bybjerg med 28 meter, Elnebjerg nordøst for Brønde med 26 meter samt Kongshøj nordøst for Gamløse med 25 meter.

Det meste af øen består af moræneaflejringer fra sidste istid for ca. 16000 år siden. De afsmeltede ismasser efterlod mængder af sand, sten og grus, som havde været indefrosset i de enorme ismængder. Det materiale, som var blevet efterladt, dannede så den hovedform, som landskabet har i dag. Orø var

Langakset Trådspore (*Gymnadenia conopsea*) er en af vores ekstremrigkærarter, som er gået voldsomt tilbage i dette århundrede. Grunden eller rettere grundene til dens tilbagegang er det sædvanlige: tilgroning, tilplantning, gødskning, dræning eller opdyrkning mm. Hvilken eller hvilke af ovennævnte "tildragelser", der er skyld i dens tilbagegang, kan ikke dokumenteres her. I et forsøg på at få alle fund fra Orø med i ø-floraen, er der rettet henvendelse til en kortere række enkeltpersoner. En af disse er sikker på, at han i ekstremrigkæret øst for Bybjerggård i 1995 har set denne meget sjeldne art. Hele strækningen fra Svalegård og til sommerhusgrundene syd for Olufsminde er særdeles interessant, så der er ingen grund til at drage hans fund i tvivl. Her har jeg fundet andre ekstremrigkærer/vældarter som Vibefedt (*Pinguicula vulgaris*), Sump-Hullæbe (*Epipactis palustris*), Leverurt (*Parnassia palustris*), Loppe-Star (*Carex pulicaria*) og tre af vores gøgeurtarter (*Dactylorhiza* spp.).

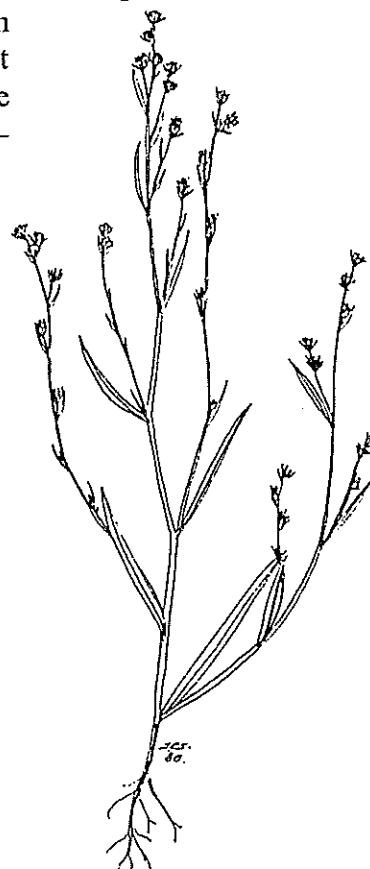
dengang ingen ø, og Isefjorden ingen fjord. Da presset fra de mægtige ismasser var forsvundet, havde landet hævet sig – og Orø var et mindre bakkedrag på Sjælland. Imidlertid steg også vandstanden, fordi isen smeltede. I århundreder kæmpede landhævningen og vandstigningen om magten, og de skiftedes til at dominere. I Stenalderen havde havet overtaget, og Orø var nu en ø. Stenalderhavets bølger gnavede i den og skabte de stejle skrænter, der ligger i øens periferi. Skrænterne lå som åbne klinter, og sand, sten og grus fra de nedbrudte klinter aflejrede sig i havet, hvor strømmen var svagest, og var derved med til at danne de lavvandede områder omkring øen. Landhævningen fik dog atter overtaget, og i dag er situationen den, at Isefjordens bølger ikke mere kan nå de gamle stenalderskrænter, som derfor er blevet tilgroede.

Man kan ikke ligefrem sige, at Orø har en storstået natur, men der findes dog flere skønne og fredfyldte områder. Øens åbne kystlandskaber med de fine udsigter skyldes hovedsageligt et enkelt dyr, koen, en effektiv landskabsplejer, der gennem århundreder har været til gavn for både landbrug og natur. Uden den ville mange områder været groet til med træer og buske. De fredede skrænter på østsiden af Børrehoved har gennem en årrække været under stærk tilgroning, men er nu blevet eller er ved at blive ryddet, og de vil i fremtiden blive afgræsset.

Marine forlandsdannelser i form af strandenge og strandvoldssletter findes med undtagelse af klinetområdet i nord og nordvest stort set øen rundt. De mest udstrakte strandenge findes ved Salvig; langs det meste af østkysten og sydkysten findes fra yderst til inderst i nævnte rækkefølge ofte rørsumpe, strandenge og kær/enge, tit beskyttet mod havet af lave strandvolde. Det skorter på ferskvandslokalteter som vandhuller/søer, grøfter, kanaler og bække. Heller ikke skov er der særligt meget af. Med hensyn til træbevoksning skrev Achtion Friis, som sammen med maleren Johs. Larsen besøgte øen i juni 1923, om hovedlandsbyen Bybjerg, at den "er i det store og hele kedelig og uskøn", og videre at "Byens rige Træbevoksning dækker meget over Syndernes Mangfoldighed. Popler, Aske, Elme og Kastanjer gror langs dens Veje". Det var dengang. Noget er blevet bedre. Byen er nu ikke så rædselsfuld, som Achtion Friis dengang dømte den til at være. Noget er blevet ringere. Den omtalte rige træbevoksning er for en stor dels vedkommende fældet og sjældent erstattet af nye træer, i hvert tilfælde ikke langs vejene. Achtion Friis nævner også, at 2200 tdr. land af øens samlede areal på 2725 tdr. var under plov. Det er naturligvis langt fra samme tal i dag, al den stund, at de områder, sommerhuskolonierne ligger på, dengang var opdyrkede, samt at vi jo i de seneste år er blevet belemret med brakmarker. Nævnt bliver også, at øens jorder er temmelig lette.

Orø kaldes også "Dronning Margrethes Ø" efter Margrethe den I., da hun har ejet øen. Sagnet fortæller, at der på Stensbjerg, der ligger bag kroen i Bybjerg, har ligget en borg ved navn "Dronning Margrethes Slot". At der har været mennesker på Orø lang tid inden da, visner fundet af flere køkkenmøddinger om, og der har på et vist tidspunkt været ikke mindre end cirka 125 bronzealderhøje på øen. De fleste af disse er forsvundet, men der er dog endnu tre. Det mest betydningsfulde oldtidsfund, "Orøkorset", er gjort af en ung pige, der

Smalbladet Hareøre (*Bupleurum tenuissimum*)
er blandt de cirka 70 arter, jeg ikke har kunnet genfinde. Om arten har tendenser til at have mere eller mindre meteorisk oprindelse, ved jeg ikke, men det lader til, at den i 1995 har haft et ekstraordinært godt år. Under ekskursion til Thurø Rev i d. 32 i august måned konstateredes forbavsende store mængder af den. Endvidere har jeg erfaret, at også sjællandske botanikere har set mere af den end vanligt.

i 1849 var på markarbejde. Foruden Dronning Margrethe den I. har øen gennem tiderne haft mange ejere. Kronen og Roskilde Bispestol er blot to af dem. I slutningen af det 17. århundrede forærede Frederik den III. Anneksgård til sognepræsten Jens Danielsen for veludført dåd under Svenskekrigen. Først i 1860'erne begyndte bønderne, noget forsinket, at kunne købe deres fæstegårde af Domkirken i Roskilde, men vi skal et godt stykke op i dette århundrede, før de blev selvejere.

Der er vel ikke nogen anden dansk ø af størrelse som Orø, der rummer så mange sommerhuse som den. I informationsfolderen, der hvert år udgives af Orø Beboerforening, oplyses det, at der er ca. 1200 sommerhuse på øen (1993). Af den grund er der relativt gode servicefunktioner med to fødevarebutikker, posthus, bank, elektriker, tømrer, kiosker osv; men som i så mange andre områder med mange sommerhuse går de fastboende mere eller mindre i dvale fra et stykke ind i efteråret og til næste års sommer. De mange sommerhuse indebærer, at såvel fastboende som sommerhusejere og lejere m.fl. har mulighed for hurtigt at kunne komme til og fra øen. Der er af den årsag to færgegeselskaber, den østre færge, Orø-Hammer Bakke, med en overfartstid på ca. 6 minutter, og den sydlige færge, Orø-Holbæk, som er ca. $\frac{1}{2}$ time om overfarten. Da mange af sommerhusejerne kommer fra det storkøbenhavnske område, er Østre Færge, der disponerer over to store færger, nogle af Danmarks få kabeltrukne, de travleste. Til daglig er der her året rundt hyppige afgange. Tidlig morgen og om eftermiddagen, når de mange "udenø's" arbejdere skal fra og til øen, samt i højsommeren, sejles der stort set i pendulfart, derudover efter behov. Færgefarten har været drevet i 7 generationer, og det var først efter, at den daværende færgemand fik den geniale idé med den kabeltrukne færge, som kan løbe direkte op på land, at sommerhusudstyningen for alvor tog fart. Holbækfærgen har færre afgange, op til 10 hver vej i højsæsonen, søn- og helligdage dog kun 7.

Ved Nørrestænge ligger et skole- og behandlingshjem, en døgninstitution for adfærdsvanskelige børn med navnet "Orøstrand Skole- og Behandlingshjem". Institutionen blev startet i 1901 og er således en af de ældste, danske børneforsorgsinstitutioner. Ca. 40 tdr. land hører dertil samt en landbrugsejendom, der er indrettet som naturskole. På markerne græssede der i 1993 bl.a. lamaer, hjorte, geder og æsler, og den havde på daværende tidspunkt den eneste strudsefarm i landet. Orø har derudover en mindre campingplads, som ligger klos op ad døgninstitutionen, samt kro og museum i Bybjerg. I nær tilknytning til campingpladsen ligger Orø's eneste offentlige badestrand. På baggrund af den gode vandkvalitet har strandarealet i 1990 fået EF's blå flag, som er garanti for rent vand.

Orø er det mindste lokalsamfund i den nuværende Holbæk Kommune. Achton Friis nævner, at der på daværende tidspunkt var 937 indbyggere på øen. Efter HVEM-HVAD-HVOR, årgang 1946, var det faldet til 833, dvs. ca. 10%. Frem til midten af 1970'erne var befolkningstallet fortsat støt dalende. Den lille, nyttige publikation "27 små øer – et besøg værd", udgivet af Planstyrelsen i 1990, angiver, at der nu er 691 indbyggere, dvs. et nyt fald

Strandkål (*Crambe maritima*).

Medens Strandkål er almindelig ved Nordsjællands kyst ca. 10 km nord for Orø, har den på Orø kun få voksesteder. Et af dem ligger på østkysten, næsten lige øst for Sølyst. Her vokser den på strandvolde inden for kreaturhegnet sammen med Alm. Sct. Hansurt (*Sedum telephium* ssp. *maximum*), Kruset Skræppe (*Rumex crispus*), Strandarve (*Honckenya peploides*), Alm. Røllike (*Achillea millefolium*), Strand-Kvik (*Elytrigia junceaformis*), Hybrid-Kvik (*E. junceaformis* x *repens*), Finbladet Vejsennep (*Descurainia sophia*) og Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*).

på ca. 15%. Men inden for de seneste år er tallet gået markant fremad. Det lader nu til, at Ørø som kun få andre småøer på det sidste har fået vendt udviklingen i positiv retning, for Beboerforeningens folder fra 1993 fortæller, at der nu er 754 fastboende, en stigning på ca. 10% på blot 3 år, og i følge oplysninger fra "Sammenslutningen af Danske Småøer" boede der i 1994 ca. 810 mennesker på øen. På bare ét år er øens befolkning således øget med mere end 50 indbyggere.

Ved Ørøs vestkyst, jf. kortet side 8, er der opført 6 store vindmøller, der tilsammen producerer ca. 3 millioner KW-timer pr. år. Produktionen er højere end Ørø's eget forbrug, og øen er derfor i stand til at eksportere energi til det øvrige Sjælland.

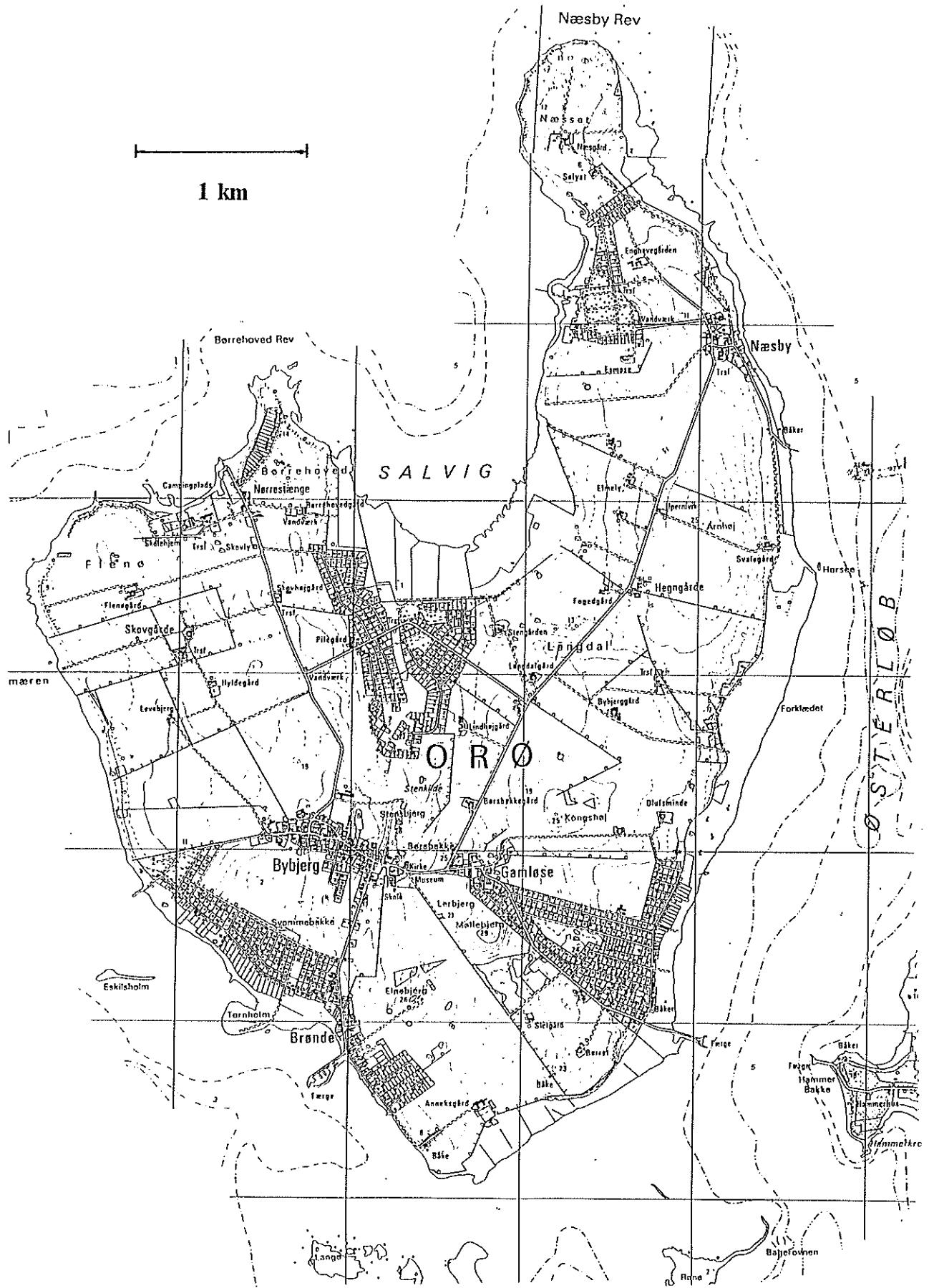
Ørø har et rigt fugleliv. I de store, fladvandede og fugtige kystområder findes raste- og fourageringsmuligheder for en lang række ande- og vadefugle. Af ynglefugle kan nævnes Hættemåge, Sølvmåge, Ederfugl, Gravand, Knopsvane, Stor Præstekrave og Vibe. I og ved sommerhusområderne yngler flere arter af småfugle, bl.a. Bogfinke, Musvit, Hvid Vipstjert og Alm. Fuglekonge. Foruden et rigt fugleliv huser øen også en rådyrbestand, Ræv og få andre arter af pattedyr.

I de efterfølgende beskrivelser af de forskellige landskaber, der findes på Ørø, er der givet eksempler på disse, da det for så stor en ø, som Ørø er, ikke er muligt – og heller ikke relevant – at omtale dem alle. Første gang en planteart nævnes, er det med såvel det danske som latinske navn, derefter kun med det danske. I det store og hele følger plantenavnene Dansk Feltflora, 5. udg. 1994. For Rubus-slægten er dog fulgt Pedersen & Schou 1989 og for Atriplex-slægten Pedersen 1968.

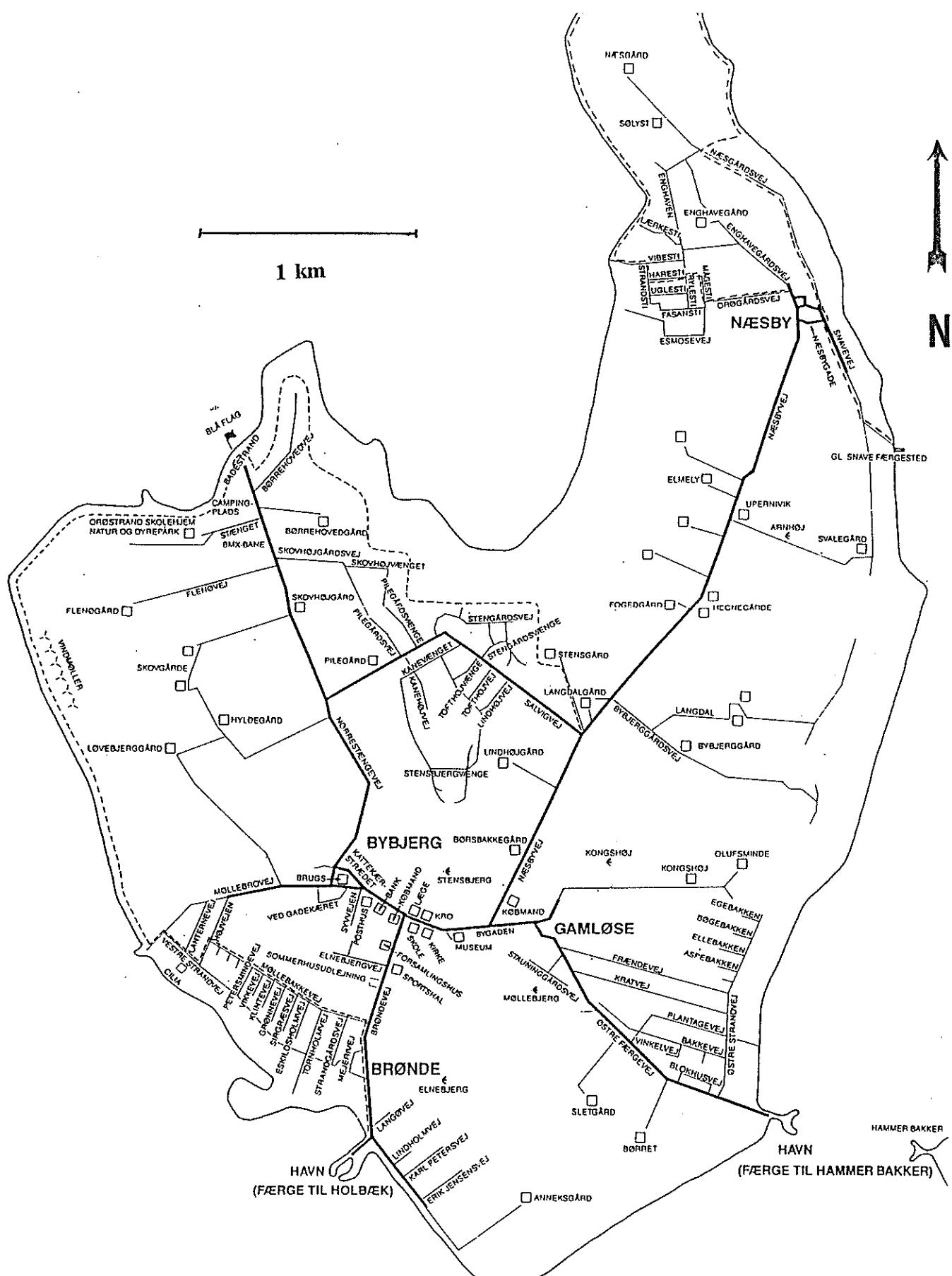

Ederfugl (*Somateria mollissima*).

Ornitologen Tommy Dybbro angiver i "De danske Ynglefugles Udbredelse", at bl.a. Ederfugl yngler på Ørø. To andre andefugle, Gråand og Gravand, er også nævnt. Dertil f.eks. Toppet Skal-lesluger, Tårfalk, Grønbenet Rørhøne, Dobbeltbekkasin, Rødben, Havterne, Natugle og Klyde. Af mindre fugle, bl.a. sangere, kan nævnes Munk, Havesanger, Gærdesanger, Broget Fluesnapper, Jernspurv og Bomlærke. Mest interessant er forekomsten af Kærnebider, som man ikke har så forfærdeligt mange sikre ynglelokaliteter for i Danmark. Ialt nævner han 61 sikre ynglefuglearter og 8 sandsynlige/mulige. Af sidstnævnte kategori bl.a. Rødstjert, Stor Flagspætte og Mursejler. Bogen er et resultat af omfattende, ornitologiske undersøgelser i årene 1971–74. Der er velsagtens ingen tvivl om, at artsantallet siden da er blevet endnu større, fordi det først var i 1970'erne og senere, at de mange bevoksninger i sommerhuskvartererne er vokset godt op og har givet fuglene særlig velegnede ynglemuligheder. I april–juni måned er der bl.a. dør en sand koncert med u-troligt mange "unger".

Kortet er et nedfotograferet 4 cm-kort, der er udarbejdet efter flyfotografering i 1969. Rettelser er tilføjet i 1986.

Kortet her findes i en folder, der i butikker og bl.a. på øens turistkontor kan erhverves for et mindre beløb, og det rummer alle de stednavne, der er brugt i ø-floraen.

Strande og strandrørsumpe

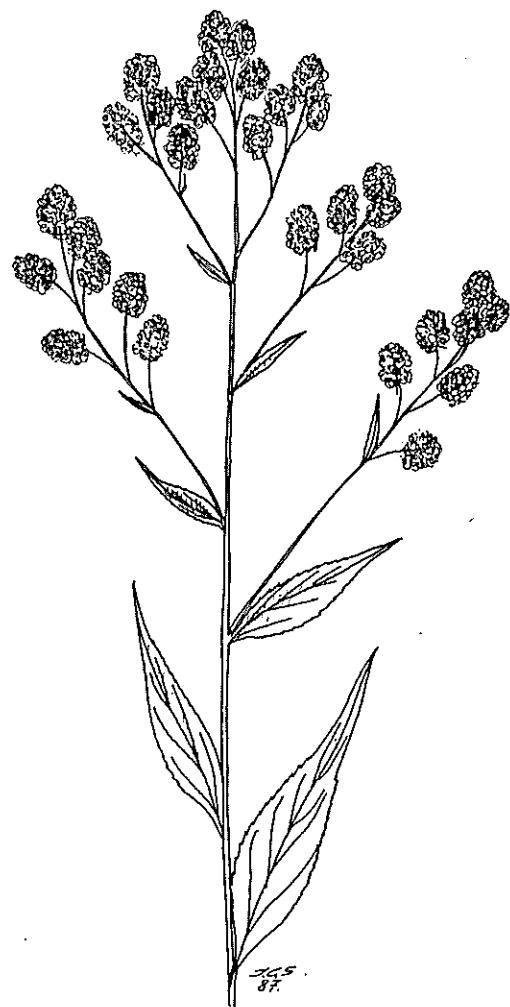
I det store og hele er strandene på Orø stenede. Kun få, korte strækninger er decidederede sandstrande. Rørsumpe dækker adskillige steder fuldstændig stranden og går undertiden på grund af aftagende græsning et godt stykke ind på tilstødende strandenge.

Stranden vest for Vibesti i nord er visse steder sandet, andre steder småstenet. Iøjnefaldende er de store mængder af blåmusling, der tit fuldstændig dækker den. Yderst på forstranden mellem vældige sten findes tuer af Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*) samt Sandkryb (*Glaux maritima*) og Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*), indefter i sandet eller småstenet område Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*), Strand-Malurt (*Artemisia maritima*), Strandgåsefod (*Suaeda maritima*), Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*), Strand-Svingel (*Festuca arundinacea*) og Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*). På store mængder opskyllet Ålegræs (*Zostera* sp.) voksede i 1995 sjældent sete mængder af Gærde-Kørvel (*Anthriscus caucalis*), et ret usædvanligt sted for den, og Burre-Snerre (*Galium aparine*).

Endnu nordligere, lidt nordvest for Sølyst, er stranden opfyldt med store sten, hvoraf størsteparten er blevet liggende fra den nedbrudte klint. I tidens løb er de suppleret med marksten fra de oven for liggende marker. Det er en bekvem og i dette tilfælde en nyttig dåd, for der er ved disse aflæsningssteder kun set ganske få og små skred på klinten, forårsaget af Isefjord-bølgernes erosion. Mange af de arter, der er set her, er gengangere fra stranden lidt sydligere, hvorfor der kun nævnes nye. Det drejer sig om Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*), Tagrør (*Phragmites australis*) og Ager-

Strand-Karse (*Lepidium latifolium*)

er i TBU-distrikt 44, som Orø ligger i, kun kendt fra øen, hvor den første gang blev fundet i 1986. Jeg har kun set den ét sted, nemlig på strandvolden nordøst for Sølyst; men det ikke også er her, den blev fundet i 1986. Noget uforstående er den i "Status 93" medtaget i listen over "sjældne indigene arter, som ikke er akut truede eller sårbar endnu". Ialt rummer listen 130 arter med bl.a. Skotsk Lostilk (*Ligusticum scoticum*), Kær-Fladbælg (*Lathyrus palustris*), Klæbrig Limurt (*Silene viscosa*), Stor Pimpinelle (*Pimpinella major*), Flydende Kogleaks (*Eleogiton fluitans*) samt Kantet og Blåtoppet Kohvede (*Melampyrum cristatum* og *M. nemorosum*). Det må være en smutter, at Strand-Karse er medtaget i listen sammen med bl.a. disse 7 fornemme arter. Vel er Strand-Karse meget sjælden i Jylland og det meste af Nordfyn og Nordsjælland. Men hvor den findes ved de sydlige farvande, er den sædvanligvis individrig og ofte bæltedannende. Da bestanden på Orø er lille, dvs. under 25 planter, anser jeg den for kommet dertil inden for de sidste få år, men før 1986. Det er glædeligt, hvis denne høje plante er under udbredelse i Danmark, selv om den just ikke hører til de mest charmerende eller farvestrålende, som nogle af de ovennævnte.

Svinemælk (*Sonchus arvensis*). På steder med sammenblæst sand findes Strand-Kvik (*Elytrigia junceaeforme*) og Blågrøn Svingel (*Festuca rubra* ssp. *pruinosa*).

Helt i nord på Næsset er den enestående strand fyldt med flere jættestore sten. Stenene opfylder hele stranden, og kun ganske få, åbne steder giver plads for en sparsom vegetation. Et ca. 1 m² stort individ af Strandkål er i dens blomstringstid et uforligneligt syn. De kolossal mangfoldige, store stenude i det lavvandede farvand er et usædvanligt smukt skue, der i samme omfang kun er set ved Nordre Rønner ved Læsø. Stenstrøningen er i øvrigt ved signatur afmærket på kortet side 7.

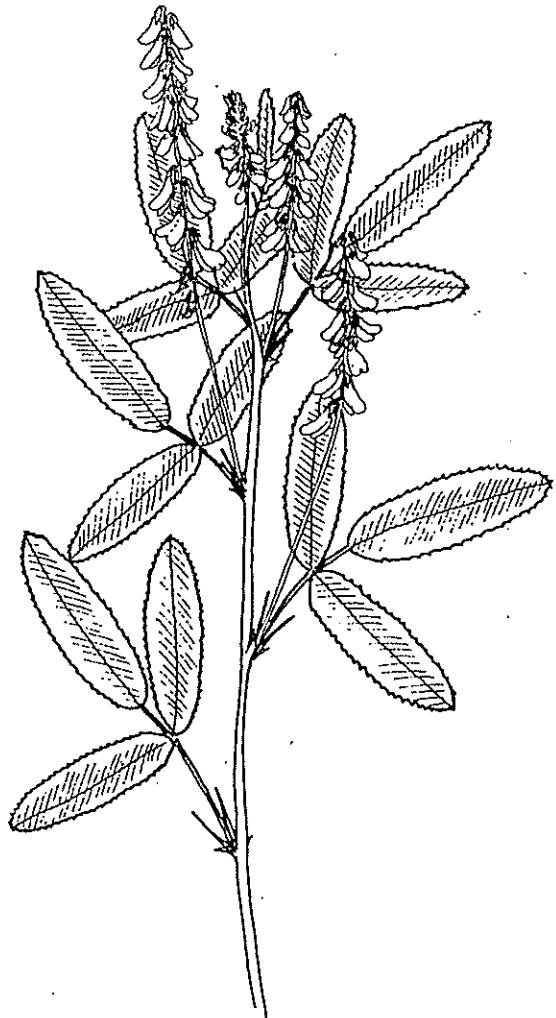
Lidt sydligere, øst og nordøst for Næsgård, er stranden af forskellig udseende. Nogle steder er der sand, andre steder store sten. Når det er lavvande, kommer langt flere kampesten til synet. Det må ikke være et rart farvand at færdes i, hvis man ikke er meget stedkendt. På den øvre del af stranden vokser Strand-Karse (*Lepidium latifolium*), jf. billedtekst side 9, samt Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*), Marchalm (*Leymus arenarius*), Østersø-Strandsennep og masser af Gærde-Kørvel.

Øst for Sølyst er stranden sandet og bærer kun lidt vegetation i form af Strand-Mælde, Strandgåsefod, Alm. Vej-Pileurt (*Polygonum aviculare* ssp. *aviculare*) og Spidsbladet Pileurt (*P. aviculare* ssp. *rurivagum*), Hvidmelet Gåsefod (*Chenopodium album*), Alm. Strandkamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*), Østersø-Strandsennep, Marchalm og Strand-Kvik.

Fra Næsby og til Svalegård er der strandrørsump i varierende bredde bestående af Tagrør og Blågrøn Kogleaks (*Scirpus tabernaemontani*). Rørsumpen kantes på indersiden af strandengsarter som Strand-Asters (*Aster tripolium*), Strand-Mælde, Strandgåsefod, Alm. Salturt (*Salicornia europaea*) og Kortakset Salturt (*S. ramosissima*), Vingefrøet Hindeknæ og Dansk Kokleare (*Cochlearis danica*), alle arter, der også står i åbninger i rørsumpen eller mellem de to dominerende arter, da næsten altid i lange, tynde individer, der stræber efter lys.

Strand-Stenklover (*Melilotus dentata*)

Har aldrig været en almindelig art i Danmark. Johan Lange (1864) omtaler den som "ikke alm" og nævner de steder, den på daværende tidspunkt var kendt fra. Det drejer sig om ca. 20 lokaliteter, alle "omkring Bæltene og Østersøen". I TBU-rapporten om ærteblomsternes udbredelse i Danmark (Jessen 1931) er der på udbredelseskortet nu betydeligt flere voksesteder, over 50. I "Status over den danske Flora" (1993) findes den i afsnittet om de af vore indigene arter, der endnu ikke er sårbar eller akut truede. Om den siden Jessens rapport er forsvundet fra nogle af de dengang kendte voksesteder, er vel svært at sige noget om, så fremt man ikke har været der for at kontrollere. Den er i hvert tilfælde nu kendt fra mere end 3 steder, som ikke angives på Jessens kort. Det drejer sig bl.a. om Skarø, Strynø og Orø. Medens Høj Stenklover (*M. altissima*) findes hist og her på Orø, har jeg kun set Strand-Stenklover nogle få steder i tilknytning til strandrørsump og strandeng. Et af stederne er en ugræsset strandeng lidt nord for Næsby, hvor den er set voksende i rester af opskylsbræmmer af Ålegræs (*Zostera* sp.)

På den øvre del af stranden nord for havnen i Brønde er henkastet haveaffald. Vegetationen er en blanding af forventede arter som Strand-Kogleaks, Tagrør og Strandgåsefod samt nogle arter, der viser, at der stadig er eller indtil for ganske nyligt har været ferskvandsudløb. Her vokser nemlig Fliget Brøndsel (*Bidens tripartita*) og Tigger-Ranunkel (*Ranunculus sceleratus*). På og ved opskylszoner findes i meget stort antal Burre-Snerre, ligesom også Skarntyde (*Conium maculatum*) er godt repræsenteret.

På et stykke stenet strand ved vestsiden af Tornholm vest for Brønde er der øverst en bestand af Rynket Rose (*Rosa rugosa*). Af urter Alm. Kvik (*Elytrigia repens*), Gåse-Potentil, Strand-Svingel, Liden Klokke (*Campanula rotundifolia*), Ager-Snerle, Muse-Vikke (*Vicia cracca*) og Rødknæ (*Rumex acetosella*); yderst vokser Harril (*Juncus gerardi*), Vingefrøet Hindeknæ (*Spergularia media*), Strand-Malurt, Strand-Annelgræs og Strand-Trehage, de to sidstnævnte oftest i store tuer.

En stor del af stranden fra havnen i Brønde og til Tornholm er dækket af Phragmites-rørsump. Herfra skal blot nævnes Strand-Asters, Strand-Mælde og Skarntyde.

En del af Tornholm, specielt den mest landnære, er dækket af rørsump af Tagrør. I rørsumpen, hvor der findes opskylszoner, indgår arter som Fliget Brøndsel, Strand-Mælde, Alm. Strandkamille, Bredbladet Dunhammer (*Typha latifolia*), Skov-Hanekro (*Galeopsis bifida*), Tigger-Ranunkel og Lav Ranunkel (*Ranunculus repens*) samt få Skarntyde.

Ved en lille kampestensmole i den nordvestlige del af sommerhusområdet nordvest for Brønde, ca. $\frac{1}{2}$ km nord for den lille ø Eskilsholm, er stranden sådan set utilgængelig på grund af tæt rørsump, mest af Tagrør. Derudover Ager-Svinemælk, Strand-Asters, Strand-Mælde, Smalbladet Kællingetand (*Lotus tenuis*), Gåse-Potentil, Vand-Mynte (*Mentha aquatica*) og Strand-Stenkløver (*Medicago dentata*). Få meter nordligere vokser Høj Stenkløver (*M. altissima*) i stort antal, generelt på lidt højere bund end Strand-Stenkløver.

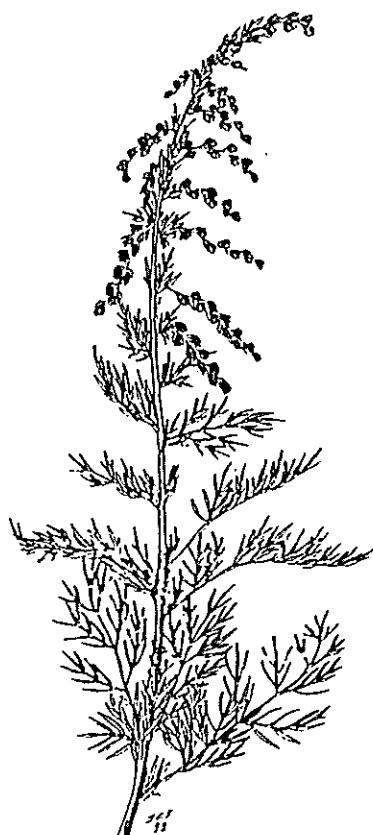
Strandvolde

Strandvolde findes på Orø især ved vestsiden, ved Flenø og Børrehoved i nordvest og i området fra Næsby og mod nord, indtil klinten begynder.

Mellem Vibesti og Lærkesti ved sommerhusområdet nordvest for Næsby er der på de ydre, stenede strandvolde Marehalm, Strandarve (*Honckenya peploides*), Grå Bynke (*Artemisia vulgaris*), Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), Alm. Syre, Aften-Pragtstjerne (*Silene alba*), Ager-Snerle, Strandkål samt Strand-Mælde, som her mest ses i små lavninger, hvor der ligger opskyllet materiale i form

Strand-Malurt (*Artemisia maritima*)

er almindelig på Orø's strande, strandvolde og strandenge, mest i sidstnævnte. Ved Østre Færge og nogle hundrede meter nordud dominerer den flere steder, af og til afbrudt af dominans af Tagrør. Ikke noget dårligt skue. Ledsagearterne er bl.a. Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), Sandkryb (*Glaux maritima*), Harril (*Juncus gerardi*), Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*) og Spyd-Mælde (*Atriplex latifolia* s. lat.).

af tang eller Ålegræs. Allerøverst på strandvolden ses prægtige bestande af Rosen-Katost (*Malva alcea*) samt utroligt meget Gærde-Kørvel. At Tornet Salat (*Lactuca serriola*) også findes her, under ikke, da den er almindelig over hele øen. Af meget tidligt blomstrende arter kan nævnes Tandfri Vårsalat (*Valerianella locusta*) og Femhannet Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*).

Strandvoldene øst og nordøst for Næsgård er nydelige, når Bidende Stenurt (*Sedum acre*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Krybende Potentil (*Potentilla reptans*), Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*), Læge-Oksetunge (*Anchusa officinalis*) og (noget atypisk) Feber-Nellikerod (*Geum urbanum*) blomstrer. Af mere beskedne arter, med hensyn til farvepragten, findes Draphavre (*Arrhenatherum elatius* var. *elatius*), Marehalm og Rød Svingel.

På Tornholm er Skarntyde talrig på strandvorden, hvor der endvidere også er Gærde-Kartebolle (*Dipsacus fullonum*), Fløjlsgræs (*Holcus lanatus*) og Draphavre. Trods den korte vej til den legale affaldsplads på Tornholm er der sommerhusejere, som foretrækker at placere deres kvas og andet haveaffald på den fjerneste del af deres sommerhusgrund.

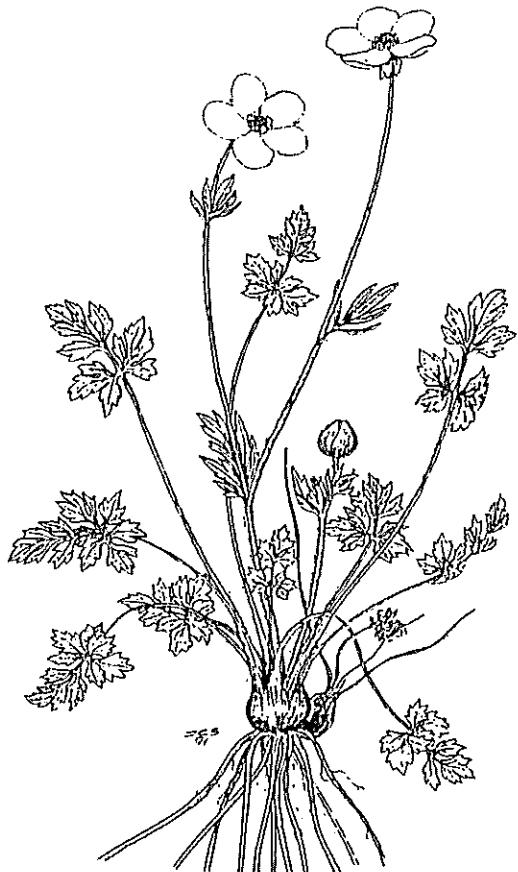
Øst for Enghavegården, som ligger nordvest for Næsby, indgår de indre strandvolde i græsningsområdet, hvilket tydeligt ses. Forventede arter som Bidende Stenurt, Kruset Skræppe (*Rumex crispus*), Alm. Røllike (*Achillea millefolium*), Rød Svingel, Marehalm og Gul Snerre er naturligvis til stede. Derudover er der usædvanlige arter herude. Det drejer sig om Gærde-Kørvel, Finbladet Vejsennep (*Descurainia sophia*) og Ungarsk Vejsennep (*Sisymbrium altissimum*).

På stenede strandvolde mellem Erik Jensensvej i Brønde og den sydligste del af Ørø, sydvest for Anneksgård, vokser River (*Asperugo procumbens*), Skarntyde, Skov-Hanekro, Kruset Tidsel (*Carduus crispus*), Aften-Pragtstjerne, Gærde-Kørvel og Alm. Katost (*Malva sylvestris*).

Strandvoldene ca. ½ km nord for den lille kampestensmole nord for Eriksholm er sandede, hist og her med mindre sten. I vegetationen indgår Skarntyde, Grå Bynke, Alm. Kvik, Strand-Svingel, Høj Stenklover og Kruset Tidsel.

Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*).

Selv om meget af Ørø er tørre lokaliteter som strandoverdrev, overdrev og skränter, er det ikke alle steder Knold-Ranunkel, der om foråret er med til at sætte kolorit på landskabet. Den mangler simpelthen eller er meget fåtallig i områder, man normalt ser den. Strandoverdrevet og specielt skränterne ved Børrechoved i nordvest er fra omrent midsommer og året ud dækket af høj vegetation uden synderlig charme. Det er utroligt, for blot en måned forinden var området iklædt mange af forårets farver med masser af hvide Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*) og Vår-Gæslingeblomst (*Erophila verna*), gule Hulkravet Kodriver (*Primula veris*), Randhåret Vinterkarse (*Bartschia intermedia*) og Knold-Ranunkel, blåviolette Vår-Vikke (*Vicia lathyroides*), brunviolette Nikkende Kobjælde (*Pulsatilla pratensis*) og mængder af Alm. Sct. Hansurt (*Sedum telephium* ssp. *telephium*) med deres gulhvide-gulgrønne blomster.

Strandenge og strandsøer

Orø's største strandenge ligger ved Salvig, hvor de har en udstrækning på op til ca. $\frac{1}{2}$ km. Grøfter gennem strandengene hjælper til med at få en del af vinterhalvårets nedbør transporteret ud i Ise-fjorden; men efter deres nuværende tilstand – tilvoksede, opfyldte med sten og markredskaber – er de næppe særlig effektive. Hele strandengsområdet er delt op i parceller med nord-sydgående hegner. Nogle er græssede, andre ikke. Udefter afgrænses de af lave strandvolde af varierende bredde, ind-efter for en stor dels vedkommende af en markvej. Det er tydeligt, at de lavestliggende dele af strandengen vinteroversvømmes. Det fortæller de mange opskyldszoner. Den nordøstligste del afgrænses af marker. Den nævnte markvejs tilstand volder ofte sommerhusejerne – og vel også nogle landmænd – problemer, idet der først sent på sommeren kan køres på den, med mindre man fylder de dybe hulspor op med forskellige materialer, i 1995 store mængder afslået græs fra områdets plæner. Hele området er med strandsøer, render og grøfter. Strandengsvegetation findes hovedsageligt kun i de lavestbeliggende arealer. De områder, der utvivlsomt sjældent berøres af vinterhøjvandet, bærer fortrinsvis overdrevsvegetation.

Strandengene her ved Salvig er ganske flotte med deres små strandsøer og render. Af vegetationen skal blot nævnes Strand-Firling (*Sagina maritima*), Jordbær-Kløver (*Trifolium fragiferum*), Enskællet Sumpstrå (*Eleocharis uniglumis*) og Gåse-Potentil. På nogle tuer længst ude ved kysten optræder Strand-Firling i usædvanligt stort antal; men Smalbladet Hareøre (*Bupleurum tenuissimum*) har jeg ikke kunnet finde.

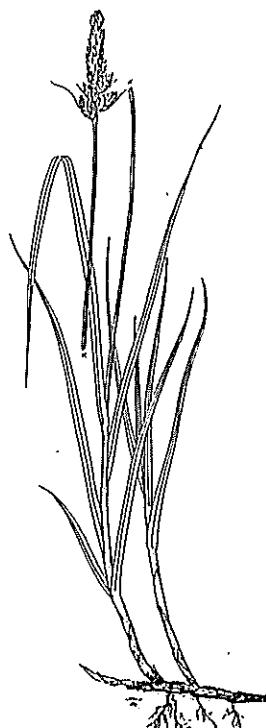
Sydøst for Sølyst i nord er der også udstrakte strandenge. De sydligste var på besøgelsestids-punkterne i 1995 ikke afgræssede, de nordre var. De kystnære arter er Læge-Kokleare (*Cochlearia officinalis*), Strand-Malurt, Strand-Mælde, Strandgåsefod og Salturt. De centrale og lavestliggende partier har arter som Enskællet Sumpstrå, Sylt-Star (*Carex otrubae*), Rød Svingel og Gåse-Potentil. Ved et lavt stendige, der adskiller strandengene, er for øvrigt set Stinkende Karse (*Lepidium ruderale*).

Umiddelbart nord for Næsby er der strandeng uden de store, botaniske overraskelser. Her vokser f.eks. Læge-Kokleare, Dansk Kokleare og Sandkryb, sidstnævnte ofte i tætte bevoksninger, Strand-Malurt og Krybende Hvene (*Agrostis stolonifera*). På tuer, formodentlig af Gul Engmyre, vokser bl.a. Strand-Firling. Udefter er der Tagrørsump, indefter strandoverdrev og strandvolde.

Syd og nord for Østre Færge er der fine strandengsområder. Nogle områder er i høj grad domineret af Strand-Malurt, andre af Tagrør. Flere steder er der Harril-enge, andre steder er der tætte sam-

Toradet Star (*Carex disticha*)

vokser en del steder på Orø, især i kærene. I et hesteaflægset kær, der grænser op til Lærkesti i sommerhusområdet nordvest for Næsby, optræder den sammen med Eng-Kabbeleje (*Caltha palustris*), Smalbladet Ærenpris (*Veronica scutellata*), Mose-Bunke (*Deschampsia caespitosa*), Dunet og Lædden Dueurt (*Epilobium parviflorum* og *E. hirsutum*), Alm. Star (*C. nigra*), Vand-Mynte (*Menyanthes aquatica*) og – ikke forventet, selv om den er almindelig til hist og her på det meste af Sjælland – Trenervet Snerre (*Galium boreale*). Ialt er der fundet 17 Star-arter på Orø.

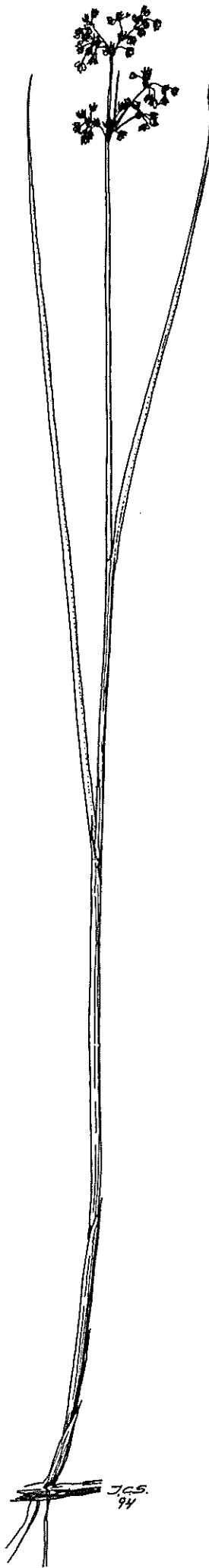

fund af Strand-Kogleaks. Af andre arter fra området lige nord for færgelejet og ca. 500 meter mod nordvest kan nævnes Strand-Trehage, Rød Svingel, Strand-Vejbred (*Plantago maritima*), Strand-Svingel og Strandgåsefod. Som tidligere nævnt er der også på Ørø nogle mennesker, der ikke bryder sig synderligt meget om strandenge/rørsumpe, for også her benyttes en del steder som losseplads for haveaffald. Det skæmmer naturen; men man er ved at være hærdet, for det er efterhånden set så ofte.

Få hundrede meter nordvest for Brønde og nordøst for Tornholm ligger et lille, fint strandengs-område med såvel strandengsarter som f.eks. Smalbladet Kællingetand, Sandkryb, Harril, Jordbær-Kløver, Enskællet Sumpstrå, Fjernakset Star (*Carex distans*) og Sylt-Star som engarter som Håret Star (*C. hirta*), Blågrøn Star (*C. flacca*), Hirse-Star (*C. panicea*), Butblomstret Siv (*Juncus subnodulosus*), Trævlekrone (*Lychnis flos-cuculi*), Eng-Kabbeleje (*Caltha palustris*) og Vand-Mynte. En del af det relativt store område afgræsses af et mindre antal heste, hvilket tydeligt kan ses; uden for dyreind-hegningen ses endnu rester af gamle hegnsspæle, så hele området har engang været genstand for afgræsning. Det er synd, det ikke mere er tilfældet; men at der i det hele taget er områder, der afgræsses,

Butblomstret Siv (*Juncus subnodulosus*).

I Johan Lange's "Haandbog i Den Danske Flora", såvel i 3. udgave fra 1864 som i 4. udgave fra 1888, skriver han om Butblomstret Siv, at den er "sporadisk og ikke hyppig, men funden i alle Provindser (undtagen Bornholm)". Trods det, at den danske flora i de mellemliggende år på grund af flere botanikere nu er undersøgt bedre end dengang, har det formodentligt ikke på noget tidspunkt været aktuelt at anvende en anden hyppighedsangivelse. Butblomstret Siv hører til i rigkær, og dem er der blevet færre og færre af, indtil for ganske nylig, da man langt om længe har erkendt, at denne interessante landskabstype var på vej til helt at forsvinde, såfremt man ikke satte ind med bevarende kræfter, som i flere tilfælde drejer sig om fredning af biotopen, men ikke mindst i pleje af den, ofte med genindsættelse af kreaturer eller genoptagelse af høslæt. I "Status over den danske Flora", 1993, indgår Butblomstret Siv i afsnittet om "Mindre almindelige arter i tilbagegang – særligt hensynskrævende". I afsnittet indgår naturligvis årsagen til tilbagegangen: dræning, vandløbsregulering og andre vandsstandsændrende indgreb.

er store sager. Det bliver mere og mere sjældent, ikke mindst på vore mindre øer. I den vestlige del findes i strandengen såvel et par mindre, afsnørede strandsøer som nogle små vandhuller omgivet af Strand-Trehage, Strand-Kogleaks, Strand-Asters, Engelsk Kokleare (*Cochlearia anglica*), Strand-Malurt, Tagrør og Harril.

I vigen på Tornholms nordvestside er der bræmmer med strandengsvegetation bestående af Strand-Annelgræs, Strand-Asters, Strand-Trehage, Strandgåsefod og Engelsk Kokleare.

En strandeng vest for Skovgårde i nordvest er flot og rummer masser af Smalbladet Kællingetand. Desuden Liden Tusindgylden (*Centaurium pulchellum*), Sandkryb, Høj Stenklover, Strand-Trehage, Strand-Kogleaks og Strand-Asters.

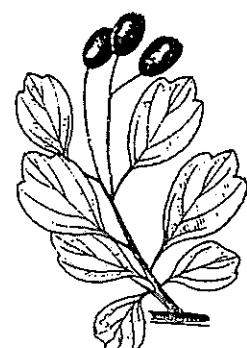
Strandovertrev

Kun få steder på Ørø findes større strækninger med strandovertrev, først og fremmest ved vestkysten, dvs. mellem den nordlige del af sommerhusområdet vest for Bybjerg og Børrehoved i nordvest samt områder nord for Næsby og ved sommerhusområdet nordvest for Næsby. Ved det meste af den øvrige kyst er der strandeng, kær og enge samt klinter.

Vest for sommerhusområdet i nordøst har en stor del af de vestligste og mest kystnære grunde strandovertrevsvegetation, som for nogen vedkommende plejes som græsplæner, andre får lov at henligge uden nogen form for pasning. Der er normalt mest strandengsvegetation at finde i den sidstnævnte kategori, omend de ofte bliver domineret af nogle få, seje arter, bl.a. Alm. Kvick. Men nævnes må typiske overdrevsarter som Vej-Engelskgræs (*Armeria maritima* ssp. *elongata*), Prikbladet Perikon (*Hypericum perforatum*), Stribet Kløver (*Trifolium striatum*), Hare-Kløver (*T. arvense*), Gul Kløver (*T. campestre*), Slangehoved (*Echium vulgare*), Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*), Mark-Bynke (*Artemisia campestris*), Rødknæ, Kruset Skræppe, Tofrøet Vikke (*Vicia hirsuta*), Vild Kørvel (*Anthriscus sylvestris*), af græsser Eng-Havre (*Helictotrichon pratensis*), Draphavre og Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*). Desuden er der buske og træer af Rynket Rose, Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*) og Alm. Bjerg-Fyr (*Pinus mugo*). Som atypiske arter findes Ungarsk Vejsennep, Alm. Pengeurt (*Thlaspi arvense*), Korn-Valmue (*Papaver rhoeas*) og Krumhals (*Anchusa arvensis*), som vel med en enkelt undtagelse er kommet dertil fra nærliggende marker.

Lige nord for det nordvestligste sommerhus i samme område ligger et eng-/kærerområde, der omkranses af strandovertrev. Her vokser bl.a. Alm. Sct. Hansurt (*Sedum telephium* ssp. *maximum*), Kornet Stenbræk, Uldbladet Kongelys (*Verbascum densiflorum*), Vår-Brandbæger (*Senecio vernalis*),

Engriflet Hvidtjørn (*Crataegus monogyna*)
er ikke blot på Ørø betydeligt almindeligere end Almindelig Hvidtjørn (*C. laevigata*). På de ganske pæne litorinaskrænter på Børrehoved er der en del vedvækster, ofte sammenhængende små og sædvanligvis upassable krat. Hyppigst er Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*), men såvel Alm. Hyld (*Sambucus nigra*) som Slåen (*Prunus spinosa*), Hassel (*Corylus avellana*), Benved (*Euonymus europaeus*) og Engriflet Hvidtjørn er til stede. Ved østsiden findes desuden et mægtigt eksemplar af Korsved (*Rhamnus cathartica*).

Fløjlsgræs og Gul Snerre samt Draphavre. Området blev under juni-besøget i 1995 afgræsset af 5 heste, ved senere besøg samme år var det ugræsset. Da havde høje Draphavre fået overtaget, og den sætter heste åbenbart ikke pris på. Af mindre almindelige arter findes Tårnurt (*Turritis glabra*), Rosen-Katost og Ungarsk Vejsennep, sidstnævnte talrige steder på Orø.

Langs østsiden af Næsset er der mellem kystvegetationen og den gamle litorinaskrænt strandoverdrev af varierende bredde. Som helhed er der ikke megen variation i vegetationen. Som i de fleste strandoverdrev vokser her arter som Alm. Sølv-Potentil (*Potentilla argentea* ssp. *argentea*), Krybende Potentil samt Stribet og Gul Kløver, Tandfri Vårsalat, Kornet Stenbræk, Bidende Stenurt, Alm. Sct. Hansurt samt Stor og Alm. Knopurt (*Centaurea scabiosa* og *C. jacea*). Bemærkelsesværdig er i forsommeren iøjnefaldende store mængder Stribet Kløver. En stor del er indhegnet og afgræsses af et passende antal kreaturer. Buskvæksten er pletvis omfattende og består først og fremmest af Glat Hunde-Rose, i beskeden omfang af Alm. Hyld (*Sambucus nigra*) og Engriflet Hvidtjørn (*Crataegus monogyna*). Meget uforudset groede der på et læs kvas, deponeret i den nordligste del af strandoverdrevet, en omfangsrig Enbo Galdebær. Kvaset stammer måske fra Næsby, som er det eneste sted, jeg på øen har set denne art. Andre arter fra strandoverdrevet er Knoldet Mjødurt (*Filipendula vulgaris*), Tårnurt og Nikkende Kobjælde (*Pulsatilla pratensis*). På forladte myretuer er bl.a. noteret Gærde-Kørvel, Forskelligfarvet Forglemmigej (*Myosotis discolor*), Rød Svingel, Finbladet Vejsennep og Skov-Hanekro. De to sidstnævnte ses normalt ikke på tuer.

Lige nord for Næsby er der prægtige strandoverdrev med et væld af blomster – i hvert tilfælde om foråret og i den tidlige sommer. Senere vokser de til med en ret kedelig flora. Af tidligt blomstrende arter skal først og fremmest nævnes den kønne Kornet Stenbræk, som findes i et meget højt tal, samt Knold-Ranunkel, omend den ikke er særlig talstærk, Femhannet

Taraxacum lacistophyllum

er en af vores almindeligste arter i sektionen Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte (sect. *Erythrosperma*). I modsætning til de fleste andre af vores rødfrugtede Sand-Mælkebøtter, der kun er fundet ved vores kyster, findes denne også inde i landet. Sandede lokaliteter mangler ikke på Orø, idet bl.a. øens mere end 1000 sommerhuse ligger på tidlige overdrev eller strandoverdrev. Men af en elleranden årsag er der påfaldende langt mellem voksestederne for disse små Mælkebøtter. Først ved en af vejene i sommerhusområdet mellem Brønde og Bybjerg var der for alvor gevinst, idet der i vejrabatten og i plænen inde på en af grundene var hundreder af dem. Dog blev der kun fundet 4 arter, nemlig *Taraxacum taeniatum*, *T. proximum*, *T. parnassicum* og den afbildede. De tre sidstnævnte er desuden samlet på strandoverdrevet nord for Næsby, hvor der yderligere blev samlet *T. decipiens* og *T. fulvum*. Andre rødfrugtede Sand-Mælkebøtter fra Orø er *T. brachyglossum*, *T. commixtum*, *T. isophyllum*, *T. laetum*, *T. rubicundum* og *T. scanicum*, altså ikke mindre end 12, ca. halvdelen af de kendte, danske arter til sektionen. De to arter, *T. obliquum* og *T. platyglossum*, til Section Obliqua, Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte, er også fundet på øen. Ialt er der på Orø fundet (indsamlet) 113 arter ud af vores ca. 375. Blandt disse meget sjeldne arter som *T. blomgrenii*, *T. brodessonii*, *T. praecociforme* og *T. pachymerum*.

Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*), Rødknæ, Forskelligfarvet Forglemmigej, Sand-Løg (*Allium vineale*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*) og Tandfri Vårsalat. Dette område hører til blandt de smukkeste, der er set på nogen af de øer, der indgår i denne ø-floraserie. Den nedre del af strandoverdrevet og den øvre del af strandengen er mange steder fuldstændig hvid af utallige, blomstrende

Dansk Kokleare, oftest voksende på tangbræmmer. Naturligvis er der i dette område vore naturlige Mælkebøtter fra de to

Farve-Vajd (*Isatis tinctoria*)

nævnes første gang fra Danmark af Kylling, som fandt den ved Esrum i Nordsjælland. Hornemann nævner i sin flora fra 1796, at den blev dyrket mange steder som farveplante og sjældent fandtes vild ved strandbredder. I Naturhistorisk Tidsskrift 3, 1840, skriver han, at den blev dyrket ved København, Skanderborg og Horsens. I dag har Farve-Vajd en pæn udbredelse som spontan plante ved de bornholmske kyster, hvor den første gang blev fundet i 1861, og på Christiansø. Inden for de sidste ca. 25 år har den imidlertid spredt sig til nordøstkysten af Møn og til Køge Bugt, hvor den bl.a. findes i stort antal på Ølsemagle Revle, og Alfred Hansen nævner i URT 1988, at den muligvis er på Røsnæs og Sejerø. I 1987 blev den for første gang set på Orø af Mikael Landt og Henry Nielsen, som fandt den ved østsiden af Salvigbugten. I 1988 fandt Torben Wolff den ved østsiden af Børrehoved. Det er kun på sidstnævnte sted, at jeg har set den i perioden 1989–1995, alle årene med undtagelse af 1995 i pænt, stort antal, og den vokser her udelukkende på de stenede strandvolde.

I 1994 blev Farve-Vajd af Jens Chr. Schou og EW kuriøst nok set i vejrabatten ved det store trafikservicecenter ved Hornstrup nord for Vejle, hvor den voksende sammen med Farve-Reseda (*Reseda luteola*). Det kunne være interessant at vide, om fundet dør er en udløber af fundene fra Skanderborg og Horsens fra sidste århundrede, eller om begge arter, som igen dyrkes i forbindelse med farvning af tekstiler, er forvildede eller trafikspredte hertil. Det kan passende her bemærkes, at rabatterne ved de danske motorveje – udover Dansk Kokleare (*Cochlearia danica*) og Vej-Engelskgræs (*Armeria maritima* ssp. *elongata*) – tilsyneladende har fået endnu en bemærkelsesværdig art, nemlig Dild (*Anethum graveolens*), som jeg i 1995 har set tusinder af langs motorvejen mellem Odense og Middelfart, flest mellem Odense og Vissenbjerg, hvor rabatten mange steder var farvet gullig af de utallige planter.

sektioner af Sand-Mælkebøtte, bl.a. *Taraxacum lacistophyllum*, *T. taeniatum*, *T. fulvum* og *T. proximum*. Det eneste beklagelige er, at der ikke mere sker afgræsning, så dette fascinerende område har formodentlig om ganske få år samme udseende som så mange andre, danske strandoverdrev, dvs. domineret af nogle få, ikke særligt interessante arter, bl.a. Alm. Kvick, men mest Rød Svingel.

På Kort- og Matrikelstyrelsens 4-cm kort er der i området fra Svalegård og sydpå til området ved Forklædet benyttet signaturen for enge. Det gælder da også for størstedelen af området. Men de højestliggende områder er dog strandoverdrev. Området lige vest for den lille holm Horseø har været uden afgræsning i nogle år. Resultatet er det ofte sete: Ret uinteressant vegetation med Vellugtende Gulaks (*Anthoxanthum odoratum*), Kruset Skræppe, Alm. Kællingetand (*Lotus corniculatum*), Rød Svingel, Alm. Hønsetarm (*Cerastium fontanum* ssp. *triviale*), Alm. Røllike osv. Museurt-arter (*Filago* spp.), Dværg-Perikon (*Hypericum humifusum*) og andre, klejne planter har ikke en chance i dette højtvoksende strandoverdrev.

Et nærtliggende overrevsområde ser på afstand betydeligt mere interessant ud, hvad det også er, uden dog at rumme noget usædvanligt. Her er midt på sommeren Blåmunke (*Jasione montana*), Håret Høgeurt, Fåre-Svingel (*Festuca ovina*) og Alm. Kongepen (*Hypochoeris radicata*), ligesom der er visne Flipkrave (*Teesdalia nudicaulis*) og Tidlig Dværgbunke.

Få hundrede meter længere mod syd er der på strandoverdrevet arter som Smalbladet Vikke (*Vicia angustifolia*), Tofrøet Vikke, Mark-Frytle (*Luzula campestris*), Gul Snerre, Rødknæ, Blød Hejre (*Bromus hordeaceus* ssp. *hordeaceus*) og Håret Høgeurt, arter, der næsten altid indgår i strandoverdrev, uanset hvor i Danmark.

Strandoverdrevene ved vestsiden fra Vestre Strandvej og til vest for Løvebjerggård er for størstedelens vedkommende ugræssede, har været det i adskillige år og er stort set alle dækket af højtvoksende urter. I foråret er det et herligt skue med arter som Knold-Ranunkel, Kornet Stenbræk, Tofrøet Vikke, Femhannet Hønsetarm, Smalbladet Vikke, Fåre-Svingel, Gåsemad (*Arabidopsis thaliana*) og arter af Mælkebøtte, bl.a. *Taraxacum sinuatum*, *T. rhodopodium*, *T. croceiflorum* og *T. incisum* samt *T. pseudoretroflexum*. I tangopskyl nederst på strandoverdrevet er der nær en lille plantage megen River.

Godt $\frac{1}{2}$ km nord for Østre Færge rummer strandoverdrevet et udvalg af traditionelle strandoverdrevsarter, men også en del ruderale. Her vokser Fløjlsgræs, Bølget Bunke (*Deschampsia flexuosa*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Gul Snerre, Alm. Knopurt, Alm. Svinemælk (*Sonchus oleraceus*), Stor Nælde (*Urtica dioica*), Hvas Randfrø (*Torilis japonica*) og rigtig mange Sildig Gyldenris (*Solidago gigantea*).

Et strandoverdrev ved Vestre Færge i Brønde er ved midsommertid fuldstændig tilvokset med Læge-Øksetunge, Aften-Pragtstjerne, Humle-Sneglebælg (*Medicago lupulina*), Småkronet Gedeskæg (*Tragopogon pratensis* ssp. *minor*), Ru Svinemælk (*Sonchus asper*), men især af græsserne Draphavre, Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*) og Rød Svingel.

Få hundrede meter nordvest for havnen i Brønde og nordøst for Tornholm ligger et strandengsområde. De højestliggende partier har overrevsvegetation af bl.a. Vej-Engelskgræs, Gul Kløver, Fin Klø-

Lancet-Vejbred (*Plantago lanceolata*)
er en af Danmarks almindelige planter. Den er hjemmehørende i strandoverdrev og har ved opdyrkningen invaderet kulturbund.

ver (*Trifolium dubium*) og Hvidkløver (*T. repens*), Mark Frytle, Alm. Kællingetand, Alm. Hønse-tarm, Rødknæ, Alm. Røllike, Blågrøn Rapgræs (*Poa subcoerulea*), Hjertegræs (*Briza media*), Lav Tidsel (*Cirsium acaule*) og Muse-Vikke.

Den højestliggende del af Tornholm bærer strandoverdrevsvegetation. Artslisten er ret omfattende og rummer bl.a. Stribet Kløver, Gul Kløver, Alm. Kællingetand, Gåsemad, Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), Ager-Snerle, Alm. Svinemælk, Finbladet Vejsennep, Gærde-Valmue (*Papaver dubium*) samt Tusindfryd (*Bellis perennis*). En del af de optrædende planter er ikke naturligt forekommende dør, men er formodentlig tilført med haveaffald.

Et uafgræsset strandoverdrev ved Salvig rummer Liggende Hejre (*Bromus hordeaceus* ssp. *thomini*), Blød Hejre, Rødknæ, Rød Svingel, Hare-Kløver, Gul Snerre og Blågrøn Rapgræs.

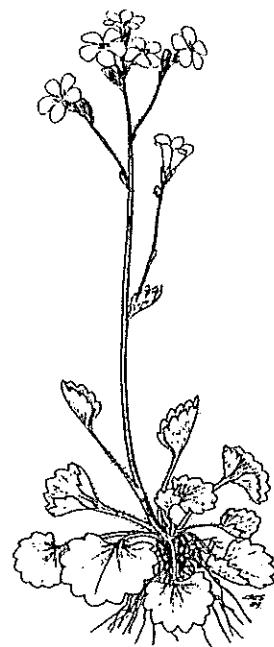
Strandoverdrevet vest for Esmosevej i sommerhusområdet nordvest for Næsby er fra midsommer og resten af vækstperioden dækket af lutter højvoksende stauder og græsser. Blandt de mest talrige er Alm. Røllike, Vej-Engelskgræs, Håret Høgeurt, Hare-Kløver, Filtbladet Kongelys (*Verbascum thapsus*), Kruset Tidsel og Tornet Salat. Inderst mod sommerhusene danner især Slåen og Glat Hunde-Rose samt i mindre omfang Alm. Bjerg-Fyr og Skov-Elm (*Ulmus glabra*) komplet uigen-nemtrængelige krat.

Klinter og skränter

Klinter under nedbrydning findes på Ørø stort set kun i nord, især nord og vest for Næsgård. Ved Børrehoved og på strækningen fra Flenø i nordvest og til sommerhusområdet vest for Bybjerg er der tale om gamle litorinaskränter. Skränter findes desuden nordøst og øst for Næsgård, mellem Næsby og området sydøst for Sølyst, ved Børrehoved i nordvest samt flere steder ved vestkysten.

Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*).

Mange strandoverdrev og sommerhusparceller er i maj måned dækket af blomstrende Kornet Sten-bræk. Aldrig har jeg set så mange som i området nord for Næsby. Sammen med utallige Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*), vore tre over-drevs-Forglemmigej-arter, Rank Forglemmigej (*Myosotis stricta*), Bakke-Forglemmigej (*M. ramosissima*) og Forskelligfarvet Forglemmigej (*M. discolor*), Vår-Gæslingebolmst (*Erophila verna*), og nederst kranset af Dansk Kokleare (*Cochlearia danica*) i stort antal, gør den området til en ufor-glemmelig mosaik af farver. Sådan har rigtig mange lignende lokaliteter rundt om i Danmark tidligere set ud, og det forekommer da heldigvis stadig hyppigt, at man støder på dem; men hen-ligger de uafgræssede i mange år, "falmer" farve-pragten lidt efter lidt. Endnu flere Kornet Sten-bræk findes i sommerhusområdet nordvest for Næsby. Flere af grundene er så hvide af denne smukke art, som aldrig set. Det er måske en af årsagerne til, at mange sommerhusejere venter med at slå plæne, til den ældes. Det er fuldt for-ståeligt.

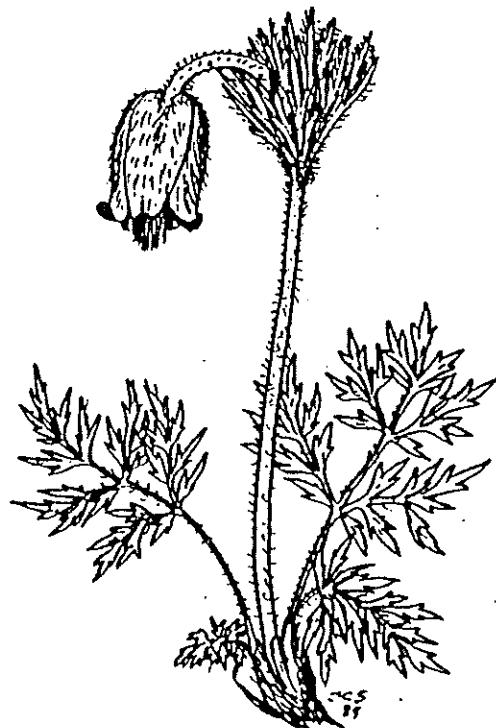

Klinten vest for Sølyst på Næsset er blot ca. 3 meter høj. Vegetationen består som helhed af arter, der ofte træffes på klinter eller på strandoverdrev og overdrev, således Bidende Stenurt, Blød Hejre, Alm. Sct. Hansurt, Alm. Røllike, Ru Svinemælk, Vår-Brandbæger, Aften-Pragtstjerne, Grøn Høge-skæg (*Crepis capillaris*), Rød Svingel og Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*). Mest interessant er den store forekomst af Rosen-Katost og Dunet Vejbred (*Plantago media*). Selvfølgelig er der her som andre steder en del arter, der ikke naturligt hører hjemme på klinter, bl.a. Korn-Valmue og Gærde-Valmue, Slangehoved, Kornblomst (*Centaurea cyanus*) og Småkronet Gedeskæg. Nogle af dem må stamme fra marken ovenfor.

Vest for Næsgård tiltager klinten hastigt i højde til omkring 10 meter. Da klinten er meget kystnær, er der ingen tvivl om, at den stadig nås af vinterbølgernes erosionskraæfter. Flere steder herfra og nordom er den fuldstændigt dækket af krat, oftest med Slæn, Glat Hunde-Rose og Engriflet Hvidtjørn; men også Rynket Rose, Alm. Hvidtjørn (*Crataegus laevigata*) og Alm. Hyld er til stede. Hvor der ikke er krat, er klinten sædvanligvis fuldstændig dækket af urter. Af disse skal først og fremmest nævnes Ungarsk Vejsennep, som trives særdeles godt her. Gad vidst, hvornår den kom til Ørø? Udoer denne er der mere traditionelle arter som Håret Høgeurt, Bidende Stenurt, Alm. Knopurt, Alm. Markarve (*Arenaria serpyllifolia*), Gåsemad, Lancet Vejbred (*Plantago lanceolata*), Tandfri Vårsalat og Rødknæ, for blot at nævne nogle få; men de optræder til gengæld i et iøjnefaldende antal. Marken oven over har sandsynligvis sørget for, at arter som Kornblomst og Kølle-Valmue (*Papaver argemone*) findes her, førstnævnte i stort antal. Det er synd at sige, at den misklæder. I øvrigt holder ræv til her på klinten.

Jo længere man kommer nordpå, jo mere interessant bliver klinten, ikke blot i geologisk henseende, også botanisk. Nye arter som Knoldet Mjødturt, Mark-Bynke, Rundbælg (*Anthyllis vulneraria*), Stor Knopurt, Hulkavet Kodriver (*Primula veris*), Bitter Bakkestjerne (*Erigeron acre*), Alm. Ager-måne (*Agrimonia eupatoria*), Smalbladet Klokke (*Campanula persicifolia*), Guldhavre (*Trisetum flavescens*) og Bakketidsel (*Carlina vulgaris* ssp. *vulgaris*) er blandt de mest spændende fund. Ved midsommertid ses på lang afstand de lyslilla støvknapper fra de mange Dunet Vejbred, og utroligt mange Gul Kløver er med til at sætte sit præg på klinten. Ved fodeni af klinten ses arter som Rød Arve (*Anagallis arvensis* ssp. *arvensis*), Strand-Svingel, Korbær (*Rubus caesius*) og Vild Gulerod

Nikkende Kobjælte (*Pulsatilla pratensis*) er set såvel på strandoverdrevet på Børrehoved som på Næsset. Flest er der på førstnævnte lokalitet, først og fremmest på strandoverdrevet umiddelbart nordøst for campingpladsen. Et enkelt sted er der en 20 m² stor bevoksning med over hundrede planter. I forsommeren er mange områder på Ørø meget maleriske, når Kobjælte, Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*), Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*), Mælkebøtter (*Taraxacum* spp.), Tandfri Vårsalat (*Valerianella locusta*), Hulkavet Kodriver (*Primula veris*), Rødknæ (*Rumex acetosella*), arter af Forglemmigej (*Myosotis* spp.), Blød Storkenæb (*Geranium molle*) og Vår-Gæslingeblostmst (*Erophila verna*) m.fl. en lun dag alle står i fuld flor. Det er ikke mindre end et unikt syn, som også andre end botanikere fryder sig over.

(*Daucus carota*). Et par steder vokser der klynger af Svalerod (*Vincetoxicum hirundinaria*), som jo netop i Isefjord og Roskilde Fjord har mange voksesteder, jf. Alfred Hansen, 1958. Beklageligvis har Kæmpe-Bjørneklo (*Heracleum pubescens*) indfundet sig, foreløbig dog kun enkelte individer.

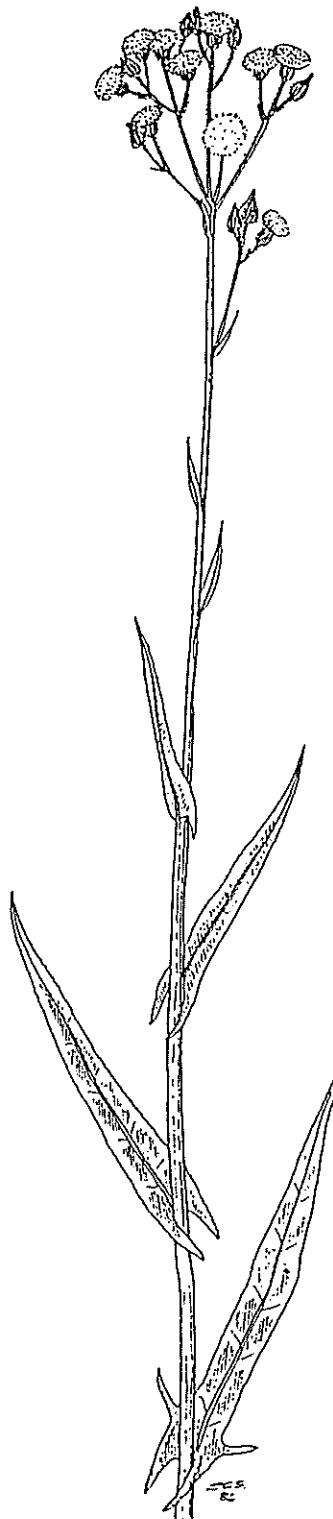
Næsten i nord er klinten et par steder upassabel på grund af tætte krat af Slåen, Glat Hunde-Rose og Hvidtjørn. Kun i kanten af disse tykninger er der sollys nok til, at primært Stor Nælde, Burre-Snerre og Draphavre kan overleve. Snart krattet hører op, og lyskrævende arter, der ikke er set sydligere, f.eks. Bakke-Jordbær (*Fragaria viridis*) og Tjære-Nellike (*Lychnis viscaria*), indfinder sig.

I nordøst flader klinten ud og fortsætter derefter til Næsby som en tilbagetrukket litorinaskrænt. Her som i nord dominerer Draphavre strækninger af klinten. Hvor denne konkurrencestærke art er mindre hyppig, bliver der plads til så interessante arter som Nikkende Limurt (*Silene nutans*), Hjer-tegræs, Bredbladet Timian (*Thymus pulegioides*), Stivhåret Borst (*Leontodon hispidus*), Smalbladet Vikke, Stor Knopurt, Vild Hør (*Linum catharticum*), Stivhåret Kalkkarse (*Arabis hirsuta*), Nikkende Kobjælde, Knoldet Mjødurt, Vellugtende Gulaks, Smalbladet Klokke og Forskelligfarvet Forglemmigej samt adskillige andre. I dette hjørne er der faktisk strækninger, som må karakteriseres som overordentligt smukke.

På klinten øst-nordøst for Næsgård vokser Hulkravet Kodriver, Mark-Forglemmigej (*Myosotis arvensis*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Gåsemad, Kornet Stenbræk, Muse-Vikke, Glat Dueurt (*Epilobium montanum*), Nikkende Limurt og fra marken ovenfor Kornblomst og Vellugtende Kamille (*Chamomilla recutita*). Hist og her Engriflet Hvidtjørn, på en anden, nærliggende skrænt desuden Filtbladet Kongelys.

Kær-Svinemælk (*Sonchus palustris*).

Denne prægtige plante med sine ofte over 3 meter høje stængler er i Danmark med få undtagelser kun fundet i kystnære områder. Oftest findes den i den inderste del af Phragmites-rørsumpen. Ved vestsiden af sommerhusområdet nordvest for Næsby er dens voksested dog ikke rørsumpen, men en fugtig lavning i strandoverdrevet indenfor. Her vokser den sammen med arter som Låddren Dueurt (*Epilobium hirsutum*), Gul Iris (*Iris pseudacorus*), Vand-Pileurt (*Polygonum amphibium*), Kær-Tidsel (*Cirsium palustre*), spredte Tagrør (*Phragmites australis*), Alm. Baldrian (*Valeriana sambucifolia* ssp. *procurrens*) og Spydbladet Mælde (*Atriplex latifolia* s. str.).

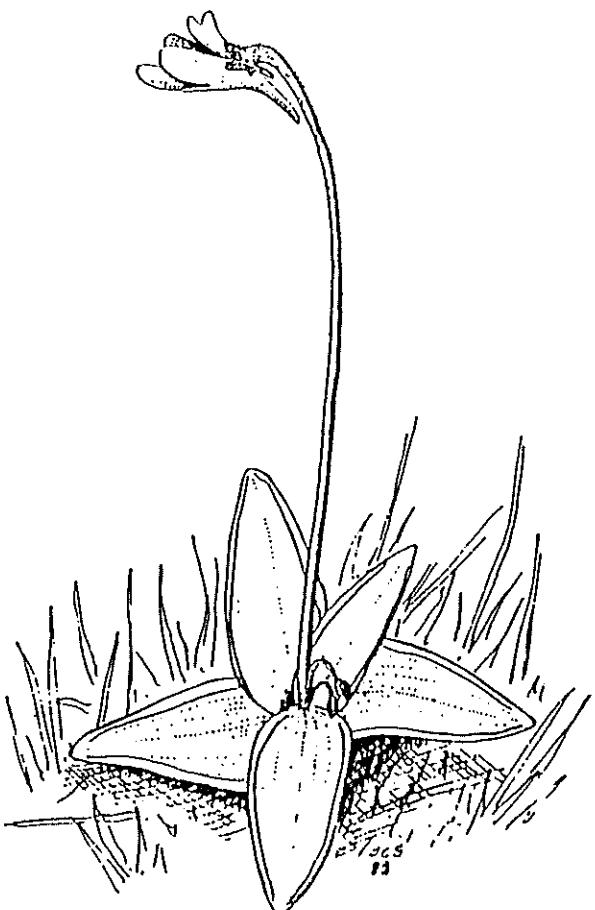

På litorinaskrænten ved den nordvestlige del af Børrehoved er store dele dækket af krat af bl.a. Slåen. I Slåens blomstringstid er det – suppleret med andre blomstrende vedvækster og urter – et prægtigt syn. Udoer Slåen er der dens trofaste ledsagere, Alm. Hyld og Hvidtjørn. Af de mange arter af urter nævnes her Alm. Agermåne, Gul Snerre, Lucerne (*Medicago sativa*) og Rødkløver (*Trifolium pratense*). Også Alm. Sct. Hansurt, som er overmåde talrig på strandvolden og strandoverdrevet her, kryber hist og her et stykke op ad skrænten.

Et af leddene, som de trampesti–spadserende kan benytte, findes ved det nordøstligste af sommerhusene ved Børrehoved. For at komme til det, må man op ad skrænten, som her rummer krat med de samme arter, som lige omtalt. Derudover er der megen Korbær. En tæt plet af denne er ikke mindre end ca. 100 m² stor. Desuden Nikkende Kobjælte, Bredbladet Timian, Tårnurt, Skov–Brandbæger (*Senecio sylvaticus*), Alm. Pimpnelle, Blåhat (*Knautia arvensis*), Alm. Engelsød (*Polypodium vulgare*) samt Korsved (*Rhamnus cathartica*), Svalerod, Bukketorn (*Lycium barbarum*) og Hassel (*Corylus avellana*).

Vibefedt (*Pinguicula vulgaris*)

levede før i tiden op til sit artsnavn, *vulgaris*, der betyder almindelig. Lange (1864) omtaler den som "almindelig i de fleste Egne af Danmark (paa Loll. sjeldent)". Den tid er forbi. Specielt dræning og tilgroning af dens voksesteder har været medvirkende til, at den især efter 1950 er blevet mere og mere sjælden, og i "Status over den danske Flora" (1993) findes den i afsnittet om "mindre almindelige arter i tilbagegang – særligt hensynskrævende". I dette afsnit er andre arter, der har lidt samme skæbne som Vibefedt, angivet. Her skal blot nævnes to af de i alt 64: Skede–Star (*Carex hostiana*) og Butblomstret Siv (*Juncus subnodulosus*), som begge findes i rigkærerne på Ørø. Med hensyn til tilgroning på grund af manglende afgræsning er der måske lys forude. En artikel i "Jyllands–Posten" den 3. sept. 1995 med titlen "Om nødvendigheden af økologisk landbrug" antyder, at med det omsiggrubende skifte fra konventionelt landbrug til økologisk landbrug vil der komme mere græssende kvæg. Lad os håbe det, så mange af de nu tilgroede enge, kær, overdrev mv. vil blive afgræsset. Det vil mange nyde godt af, bl.a. insekter, fugle, pattedyr og ikke mindst botanikere. Hvis indholdet i en anden artikel i samme avis fra den 28. okt. samme år bliver realiseret, vil det derimod være til stor skade for vores stærkt decimerede engareal. Det påtænkes nemlig at lade enge og nyetablerede enge (hvor dan det så skal forstås) fjerne 25% af den mængde kvælstof, der strømmer fra landbruget og ud i vores vandløb. Vand indeholdende kvælstof skal åbenbart opsamles for derefter at havne på engene. Disse vil langtfra blive som smukke enge "i gamle dage", for mange af vores engarter er meget følsomme og tåler overhovedet ikke – eller kun i meget begrænset omfang – kvælstof.

Overdrev

En del mindre områder i den centrale del af øen må betegnes som overdrev.

Et af disse ligger nær Fogedgård ved vejen fra Gamløse til Næsby. Området er ikke ret stort og har velsagtens aldrig været under kultur. Af arter herfra skal blot nævnes Tårnurt, som i 1995 fandtes i meterhøje individer, måske på grund af den usædvanligt varme sommer.

Et andet, mindre overdrev ligger nordøst for de nordligste sommerhuse ved Næsby. Det er ret artsrigt med Alm. Engelsød, Skov-Brandbæger, Alm. Kongepen, Gåsemad, Rødknæ, Femhannet Hønsetarm, Gederams (*Chamaenerion angustifolium*), Mark-Bynke, Alm. Gedeblad (*Lonicera periclymenum*) og Håret Høgeurt. Af træer Vorte-Birk (*Betula verrucosa*), Dun-Birk (*B. pubescens*) og Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*), alle som opvækst. Den mest interessante art er dog også her Tårnurt, som i øvrigt vokser utroligt mange steder på Ørø.

Enge og kær

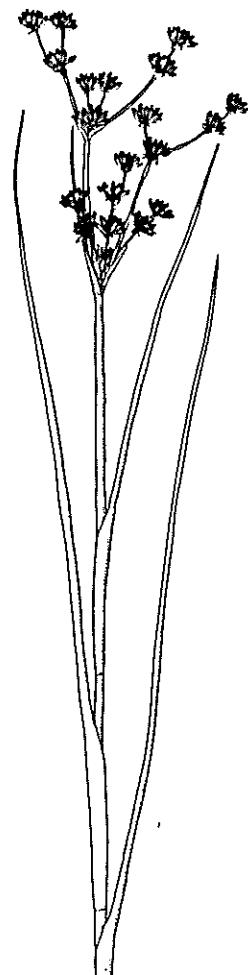
Størsteparten af vådområderne på Ørø er strandenge. Enge og kær findes primært ved Forklædet ved østsiden samt i området fra Svalegård og til båkeren (som er et højt sommærke) nord for det førstnævnte. Vådområdet nordvest for Næsby består for størstedelens vedkommende af strandeng, men pletvis findes i de mest kystfjerne dele eng- og kærvegetation.

Lige nord for Næsby er der i lavninger i strandoverdrevet kær/eng-vegetation med arter som Ris-Dueurt (*Epilobium obscurum*), Lådden Dueurt (*E. hirsutum*), Dunet Dueurt (*E. parviflorum*), Glanskapslet Siv, (*Juncus articulatus*), Knop-Siv (*J. conglomeratus*), Jordbær-Kløver, Vand-Pileurt (*Polygonum amphibium*), Eng-Mynte (*Mentha arvensis x spicata*), Nyse-Røllike (*Achillea ptarmica*), Eng-Svingel (*Festuca pratensis*), Toradet Star (*Carex disticha*) og Høst-Rødtop (*Odontites vernae ssp. serotina*).

Det smalle område syd for Næsby og til Svalegård ca. 1 km sydligere består for den nordlige dels vedkommende, dvs. fra Næsby og til det gamle landingssted nær båkeren, mest af ugræsset strandeng uden specielt mange interessanthereder. Dog skal nævnes, at lavninger i strandengen bl.a. rummer kærarter som Børste-Kogleaks (*Scirpus setaceus*), Glanskapslet Siv, Alm. Skjolddrager (*Scutellaria galericulata*), Sideskærm (*Berula erecta*) og Hjortetrøst (*Eupatorium cannabinum*).

Glanskapslet Siv (*Juncus articulatus*)

er en af vores almindeligste siv-arter. På Ørø er den en hel del steder, bl.a. i vandhuller ved Ørø-strand Skolehjem nær ved campingpladen ved Nørrestænge. Af andre arter fra vandhullerne her kan nævnes Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*), Fliget Brøndsel (*Bidens tripartita*), Smalbladet Årenpris (*Veronica scutellata*) og Fjernakset Star (*Carex distans*). Sidstnævnte var ikke forventet, men kysten ligger jo kun ca. 100 meter borte.

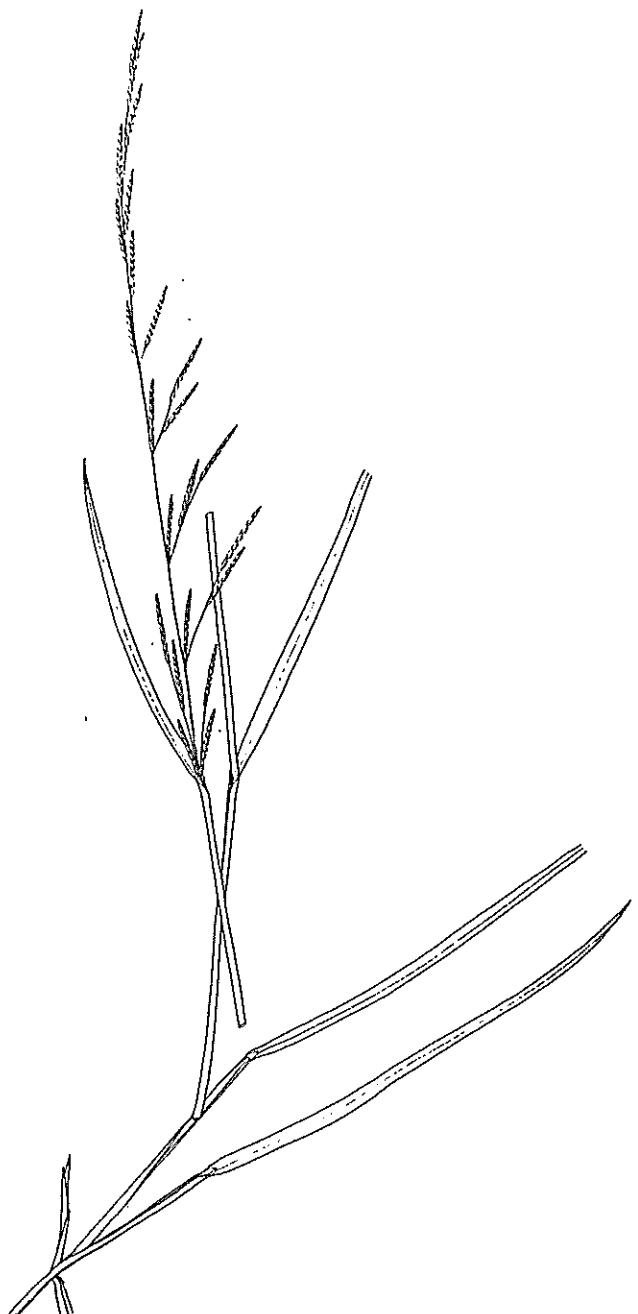

Syd for båkeren er der derimod et utroligt fint område, yderst med rørsump, inderst i omfattende lavninger med kær, der for en stor del vedkommende må karakteriseres som ekstremrigkær, som specielt i maj og juni er overordentlig smukke. Området er i de to måneder meget vådt, og man kunne i 1995 mange steder kun komme frem med forsigtighed. Her findes tusinder af gøgeurter, i den nordlige del flest Maj-Gøgeurt (*Dactylorhiza majalis* ssp. *majalis*) og kun få Kødfarvet Gøgeurt (*D. incarnata* ssp. *incarnata*), i den sydlige del omrent lige mange af hver art. En enkelt hvidblomstret Maj-Gøgeurt blev set i 1995, ligesom det også kun er her, at Plettet Gøgeurt (*D. maculata* ssp. *maculata*) er set. Området er artsrigt. Af den store skare af interessante arter kan udover gøgeurterne nævnes Tvebo Baldrian (*Valeriana dioica*) i stor mængde, Sump-Karse (*Cardamine pratensis* ssp. *palustris*), Butblomstret Siv, Eng-Kabbeleje, Vibefedt (*Pinguicula vulgaris*), Trævlekroner, Djævelsbid (*Succisa pratensis*) og Eng-Troldurt (*Pedicularis palustris* ssp. *palustris*). Af mere almindelige arter kan nævnes Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*), Tigger-Ranunkel, Kær-Trehage (*Triglochin palustre*), Enskællet Sumpstrå, Alm. Sumpstrå (*Eleocharis palustris* ssp. *vulgaris*), Kær-Tidsel (*Cirsium palustre*), Kær-Dueurt (*Epilobium palustre*), Sværtevæld (*Lycopus europaeus*), Vandnavle (*Hydrocotyle vulgaris*), Sideskærm og Vandmynte. Af star-arter er set Hirse-Star, Toradet Star, Stjerne-Star (*Carex echinata*), Skede-Star (*C. hostiana*), Loppe-Star (*C. pulicaris*), Alm. Star (*C. nigra*), Sylt-Star, Pille-Star (*C. pilulifera*), som næsten udelukkende står på tuer, Blågrøn Star og Hare-Star (*C. leporina*). Af mælkebøtter kan nævnes *Taraxacum haematicum*, *T. gelertii*, *T. maculigerum*, *T. bracteatum* og *T. nordstedtii*, som alle er arter, der hyppigst vokser på våde lokaliteter. Kæret afgræsses, men kreaturerne kommer først dertil, når en stor del af vandet er forsvundet, i 1995 efter 15. maj. I og ved et vandhul næsten helt i syd er der set Liden Andemad (*Lemna minor*), Tigger-Ranunkel og Musehale (*Myosurus minimus*).

Syd og sydøst for Svalegård findes såvel afgræssede som uafgræssede kær og enge. De førstnævnte er som næsten altid de botanisk mest fængslende. Den nordligste del af området, dvs. fra vest for Horseø og et par hundrede meter mod syd, var i 1995 uden afgrænsning. I de mest fugtige dele vokser velkendte arter som Vand-Mynte, Hjortetrøst, Vinget Perikon (*Hy-*

Manna-Sødgræs (*Glyceria fluitans*)

mangler sjældent i og ved vandhuller, sører, grøfter og vandløb i hele Danmark. Selv om der just ikke er mange af de nævnte biotoper på Ørø, er den set en hel del steder på øen. I kæret syd for Svalegård er den ganske hyppig og optræder samme steder som f.eks. Knæbøjet Rævehale (*Alopecurus geniculatus*), Alm. Sumpstrå (*Eleocharis palustris* ssp. *vulgaris*) og Kær-Snerre (*Galium palustre* ssp. *palustre*).

pericum tetrapterum), Lådden Dueurt, kæmpehøje Kær-Tidsel, Kær-Snerre, Eng-Forglemmigej (*Myosotis palustris*) og Knop-Siv. En hel del steder er der tætte og ofte upassable krat af Gråpil (*Salix cinerea*). Hvor der mellem buskene er vegetation, er det bl.a. med Sværtevæld. Selv om der ikke lige her er fundet orkideer, er det alligevel en nærliggende tanke, at det i afgræsningens tid så ud som området mellem Svalegård og båkeren. At nogle af delene er drænede, det tyder deres mere tørre tilstand på. I et af disse mere tørre afsnit vokser blandt mange andre arter Toradet Star, Mose-Bunke, Krybende Potentil, Gåse-Potentil og Alm. Star. I endnu fugtige lavninger arter som Enskælet Sumpstrå, Strand-Trehage og Smalbladet Kællingetand.

Jo længere, man kommer sydpå, desto mere interessante bliver vådområderne. Nye arter som Tormentil, Djævelsbid, Græsbladet Fladstjerne, Eng-Kabbeleje, Vinget Perikon, Dynd-Padderok (*Equisetum fluviatile*), Dunet Dueurt, Blågrøn Kogleaks og Trævlekrone samt Blære-Star (*Carex vesicaria*) indfinder sig, sidstnævnte i meget store og tætte bestande. Hist og her dækker krat af forskellige pilearter mindre områder. Gråpil, Lådden Pil, Bånd-Pil (*Salix viminalis*), Grøn Pil (*S. x rubens*) og Rødpil (*S. x rubra*) er set.

Ca. ½ km syd for Svalegård dukker den første Maj-Gøgeurt op; det er først og fremmest inden for et kreaturhegn, at der for alvor ses, at området græsses, omend kvæget nok ikke kommer en hel del steder på grund af utroligt dyndet bund. De mest iøjnefaldende arter er ved midsommertide de mange Maj- og Kødfarvet Gøgeurt, de mange høje Kær-Tidsel, Vinget Perikon, Hjertegræs, Eng-Kabbeleje og Tigger-Ranunkel. Af starer er der bl.a. set Håret Star (*Carex hirta*) og Toradet Star. En del af området ligner præcis rigkæret mellem Svalergård og båkeren. Også her er der Vibefedt, Tvebo Baldrian, Skede-Star, Butblomstret Siv, Blågrøn Star og mange flere. Det er ikke som her et dagligt syn på så lille et område at se 1000' er af Maj-Gøgeurt. Af tidligere ikke sete arter er noteret Grå Star (*Carex canescens*), Knoldet Brunrod (*Scrophularia nodosa*), Manna-Sødgræs (*Glyceria fluitans*), Fliget Brøndsel, Vandpeberrod (*Rorippa amphibia*), Bredbladet Dunhammer og Tykbladet Ærenpris (*Veronica beccabunga*).

Ca. 400 meter nord for Østre Færge ligger et kær, som er meget tilgroet med udstrakte skove af Tagrør. Et ca. 500 m² stort område er domineret af Lådden Dueurt, Kær-Tidsel, Sylt-Star og Vinget Perikon, ligesom der er en kraftig opvækst af Rødel. Andre arter er Hjortetrøst, Knop-Siv, Græsbladet Fladstjerne, Vand-Mynte, Leverurt (*Parnassia palustris*), Kær-Snerre og Alm. Brunelle (*Prunella vulgaris*). En stor del er – som mange andre steder her i øst – næsten ufremkommeligt på grund af bundens eftergivende beskaffenhed. Her har Rødel det godt sammen med andre arter, der helst vil have rødderne i vand. Det drejer sig om Sideskærm, Vand-Mynte, Mose-Bunke, Tykbladet Ærenpris, Solbær (*Ribes nigrum*), Gul Iris (*Iris pseudacorus*), Seline (*Selinum carvifolium*) og Bittersød Natskygge (*Solanum dulcamara*). Lidt overraskende vokser her Småblomstret Balsamin (*Impatiens parviflora*). Nord herfor begynder så rigkæret, der strækker sig helt op til Svalegård.

Umiddelbart vest for Vibesti i sommerhusområdet **nordvest for Næsby** ligger et i 1995 uafgræsset kær med mange Kær-Svinemælk (*Sonchus palustris*), Lådden Dueurt, Alm. Baldrian (*Valeriana sambucifolia* ssp. *procurrens*), Sylt-Star, Strand-

Alm. Stedmoderblomst (*Viola tricolor* ssp. *tricolor*) er almindelig på Ørø, hvor den typisk er mest forekommende på lette jorder. Sådan er den set i kanten af mange kommarker, såfremt ukrudtsbekämpningsmidler ikke har fået bugt med alle de vilde planter.

Svingel, Bidende Ranunkel (*Ranunculus acris*), Fløjlsgræs og Gåse–Potentil. Meget forskelligt fra sin normale biotop findes her – som mange andre steder på øen – Tornet Salat. Yderst nær opskyls–zoner ses mange, høje Skarntyde.

Flere steder vest for Haresti i sommerhusområdet nordvest for Næsby er der inden for strandoverdrevet lavninger med kær– og engvegetation. Artsudvalget er stort. Herfra kan nævnes Hjertegræs, Vand–Mynte, Dunet Dueurt, Djævelsbid, Alm. Mjødurt, Kær–Svinemælk, Gul Iris, Alm. Baldrian og Eng–Forglemmigej.

Flere steder vest for Haresti er der inden for strandoverdrevet lavninger med kær– og engvegetation. Artsudvalget er stort. Herfra kan nævnes Hjertegræs, Vand–Mynte, Dunet Dueurt, Djævelsbid, Alm. Mjødurt, Kær–Svinemælk, Gul Iris, Alm. Baldrian og Eng–Forglemmigej.

Umiddelbart nord for det nordvestligste sommerhus findes i lavninger på en græsmark eng– og kærvegetation med arter som Græsbladet Fladstjerne (*Stellaria graminea*), Korsknap (*Glechoma hederaea*), Bidende Ranunkel, Eng–Kabbeleje, Glat Dueurt, Dunet Dueurt og Lådden Dueurt, Mose–Bunke, Trævlekrone, Vandnavle (*Hydrocotyle vulgaris*), Tormentil (*Potentilla erecta*) og Smalbladet Ærenpris (*Veronica scutellata*), for blot at nævne en mindre del af de fundne arter. Overraskende nok vokser her som det eneste sted på øen Trenervet Snerre (*Galium boreale*). Også en kvadratmeter stor bestand af Blødhåret Løvefod (*Alchemilla mollis*) var uventet, da der ingen tegn var på, at der inden for de senere år har været henkastet haveaffald. Et mindre krat i bunden af forsænkningen består bl.a. af Lådden Pil (*Salix x dasyclados*), Rødel (*Alnus glutinosa*) og Ask (*Fraxinus excelsior*).

Øst og sydøst for de østligste sommerhuse i samme område ligger de mest landnære og tidligere afgræssede områder hen som langhårede enge og kær. Første indtryk af det er ret så negativt. Men trods den store konkurrence fra stærkere arter findes ved nøjere eftersyn små rester af de sandsynligvis tidligere store forekomster af bl.a. orkidéer. Området er indgående undersøgt, og der blev her fundet under 100 Maj–Gøgeurt, det samme, som blot 1 m² i det elegante rigkær syd for Svalegård kan opvise. Andre rester af den tidligere så prægtige flora er Trævlekrone, Blågrøn Star, Hirse–Star, Lådden Dueurt, But–blomstret Siv, Eng–Kabbeleje, Vand–Mynte og Kær–Snerre (*Galium palustre* ssp. *palustre*).

Kær–Ranunkel (*Ranunculus flammula*).

Hvor der er vådområder, mangler Kær–Ranunkel sjældent. På Ørø kan man næsten sige, at den glimrer ved sit fravær. Et oplagt voksted for den er skovsumpene i skoven mellem Møllebjerg og Sletgård, men jeg har ikke kunnet finde den dør. Derimod er den til stede i rigkæret mellem Næsby og Svalegård, bl.a. i vandfyldte lavninger, i sel–skab med Sumpkarse (*Cardamine pratensis* ssp. *palustris*), Alm. Star (*Carex nigra*), Vand–Pileurt (*Polygonum amphibium*) og Knæbøjet Rævehale (*Alopecurus geniculatus*), for blot at nævne nogle få af de mange arter i dette flotte og spændende område.

Der er ingen tvivl om, at tilgroningen vil tiltage, såfremt der ikke hurtigst muligt træffes foranstaltninger til at modvirke den. Sker det ikke, vil inden for et kortere åremål de sidste kær- og engarter være bukset under for stærkere arter som Alm. Kvik, Lav Ranunkel og Bidende Ranunkel, som er totalt eneherskende i andre dele af dette område.

Et kær mellem havnen i Brønde og strandengene ved Tornholm er godt dækket af høje arter som Lådden Dueurt, Stor Nælde, Kruset Tidsel og Alm. Baldrian. Andre arter er Rød Svingel, Lav Ranunkel, Fløjlsgræs og Draphavre. Tidligere er området utvivlsomt blevet benyttet som losseplads, for her findes adskillige haveplanter. Det drejer sig om en art af Gemserod (*Doronicum sp.*), Slangeurt (*Polygonum bistorta*), Prikbladet Fredløs (*Lysimachia punctata*), Kæmpe Balsamin (*Impatiens glandulifera*) samt Eng-Storkenæb (*Geranium pratense*).

I den sydlige del af det centrale strandengsområde ved Salvig optræder eng/kærvegetation med f.eks. Katteskæg (*Nardus stricta*), Alm. Star, Manna-Sødgræs, Kær-Ranunkel, Eng-Nellikerod (*Geum rivale*), Alm. Kamgræs (*Cynosurus cristatus*), Hvid Anemone (*Anemone nemorosa*), Kommen (*Carum carvi*) og Hvidkløver. Eng-Nellikerod er mest talrig på de svagt forhøjede områder ved markhegnene. I området har hjemmeværnet en skydebane, så man skal ikke blive forbavset, hvis man en højsommerdag, hvor alt vildt er fredet, hører "lystigt" skyderi derude.

Grøfter

er der ikke særligt mange af på Orø. Nogle af dem findes i strandengene, f.eks. i strandengen nogle få hundrede meter nord for Østre Færge. I denne grøft er bl.a. set Bredbladet Dunhammer og Blågrøn Kogleaks.

I strandengene nordøst for Tornholm er der ved sydsiden grøfter, hvori vokser Vand-Mynte, Eng-Kabbeleje, Kær-Snerre, Sideskærm og ikke mindst Sylt-Star. Sidstnævnte i mangfoldige, store tuer.

I de store strandenge syd for Salvig er der en del syd-nordgående grøfter, som for nogle strækningers vedkommende er sat ud af funktion på grund af opfyldning med marksten, markredskaber og grene. Desuden er der en kort øst-vestgående grøft umiddelbart nord for transformatoren ved vejknækket, jf. kortet side 7. I grøften er bl.a. set Kær-Ranunkel, Engkarse, Knæbøjet Raevehale, Knop-Siv og Roset-Vandstjerne (*Callitrichia cophocarpa*).

Stilket Kilebæger (*Halimione pedunculata*).

Blandt de mange arter, der tidligere er fundet på Orø, og som jeg ikke har kunnet genfinde, er Stilket Kilebæger. Alfred Hansen og Alfred Pedersen har for mig gennemgået TBU-kartoteket, og der har derved i nogle tilfælde kunnet sættes navn på nogle af arterne, i andre tilfælde har det været muligt at angive en arts hyppighed. Nogle få arter, som på udbredelseskortene i TBU-afhandlingerne i Botanisk Tidsskrift er markeret som fundne på Orø, har det ikke været muligt at finde oplysninger om i TBU-arkivet. Ud over nogle af de arter, der er nævnt i figurteksten side 43, drejer det sig om den afbildede, Kort Øjentrøst (*Euphrasia nemorosa*) og Have-Malurt (*Artemisia absinthium*).

En grøft ved campingpladsen ved Nørrestænge og nær Sletgård i syd har med undtagelse af en Dueurt-art i førstnævnte og Alm. Mjødurt i sidstnævnte været vegetationløse.

I en af grøfterne i strandengsområdet på Tornholm vokser Strand-Kogleaks, Strandgåsefod, Gåse-Potentil, Harril og Strand-Asters.

I en grøft i sommerhuskvarteret syd for Salvig optræder Kær-Ranunkel, Glanskapslet Siv og Knæbøjet Rævehale.

Vandhuller

Det er overkommeligt at undersøge floraen i og ved vandhuller, for på Orø er næsten alle sløjfede.

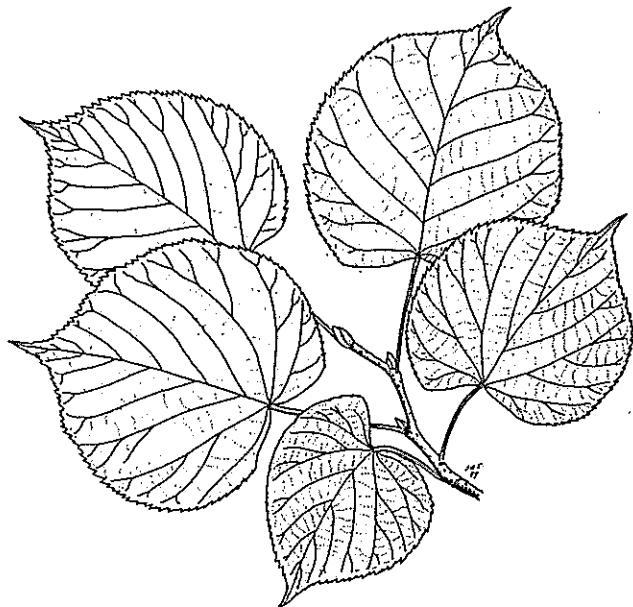
Nordøst for Olufsminde, som ligger nord for de østligste af sommerhusene ved Gamløse, er der på 4 cm kortet angivet et vandhul. Der har imidlertid ikke under nogen af besøgene dertil været muligt at finde vand i det. Det har ej heller været muligt at finde planter, der indikerer, at der i mangfoldige år har været vand. Hullet er langs kanten garneret med kampesten fra markerne. I bunden og på siderne er set alskens affald som tønder, tagplader, dæk, møbler, gl. biler osv. Ved-væksterne er Skov-Elm, Alm. Hyld, Ask, Mirabel og Alm. Snebær (*Symporicarpus rivularis*). Urterne, som hovedsageligt vokser i bunden af hullet, er Vild Kørvel, Alm. Hundegræs, Haremad, Stor Nælde og Alm. Hundepersille (*Aethusa cynapium* ssp. *cynapium*).

Ca. ½ km nordvest for Fogedgård ved Salvig ligger et rektangulært, menneskeskabt vandhul på omrent 400 m². I midten af vandhullet er der anlagt en beplantning med bl.a. Rynket Rose. Ved bredden var der i 1995 Strand-Kogleaks og Blågrøn Kogleaks, Tigger-Ranunkel, Liden Andemad, Enskællet Sumpstrå, Bredbladet Dunhammer, Gåse-Potentil, Krybende Hvene samt nogle buske af Gråpil. Jeg kan ikke se anden forklaring på vandhullets tilbliven, end at det er anlagt for at trække ænder til, for at jægerne let kan få "noget på tasken".

Småbladet Lind (*Tilia cordata*)

er i følge Ødum 1968 temmelig sjælden i Danmark med en meget spredt udbredelse såvel her som i resten af Nord- og Mellemeuropa. Han nævner, at det skyldes, at man siden Oldtiden har efterstræbt træet særliges meget på grund af dets rige muligheder for anvendelse til mangfoldige formål. Mentz og Ostenfeld (1906) nævner bl.a., at Lind brugtes (og vel stadig i nogle lande bruges) som bast til fletning af måtter, sko, og reb, ligesom det tidligere blev meget brugt til fremstilling af vogne, skeer, legetøj, billedskærerarbejder, dæmpere i "fortepianoer" osv.

På Orø findes såvel Småbladet Lind som Storbладet Lind (*T. platyphyllos*) i den bevoksning, der ligger ved campingpladsen og Orøstrand Skolehjem ved Nørrestænge. Også i skoven mellem Kratvej og Plantagevej i Bybjerg indgår Småbladet Lind. Om den de nævnte – og andre steder på øen – er spontan eller udplantet, er ikke godt at vide.

I den nordøstligste del af sommerhusområdet ved Salvig ligger et mindre vandhul omgivet af et større, meget sumpet, englignende område. Vegetationen i og ved vandhullet er sparsom på arter, idet det kun drejer sig om Lyse-Siv (*Juncus effusus*), Tuds-Siv (*J. bufonius*), Butblomstret Siv, Kær-Tidsel, Bredbladet Dunhammer og Hvidkløver (*Trifolium repens*). Sidstnævnte var der så meget af, at tanken om, at den sumpede eng var en perifer del af en hvidkløvermark, var nærliggende. Et andet vandhul i samme sommerhusområde, men beliggende i et kær, er anderledes forskelligt og rummer mange flere og andre arter, bl.a. Vand-Mynte, Sideskærm, Vand-Skræppe (*Rumex hydrolapathum*), Knippe-Star (*Carex pseudocyperus*), Sværtevæld, Angelik (*Angelica sylvatica*), Vej-bred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*) og Bredbladet Mærke (*Sium latifolium*).

Ca. 200 meter vest for Skovly og lige syd for Ørøstrand Skolehjem findes et par vandhuller. I og på bredden af dem findes Ris-Dueurt, Glanskapslet Siv, Knop-Siv, Kattehale (*Lythrum salicaria*), Strand-Vandranunkel (*Batrachium baudotii*), Liden Pileurt (*Polygonum minus*) og Fliget Brøndsel. Strand-Vandranunkel er i øvrigt på Ørø kun set i et af disse vandhuller.

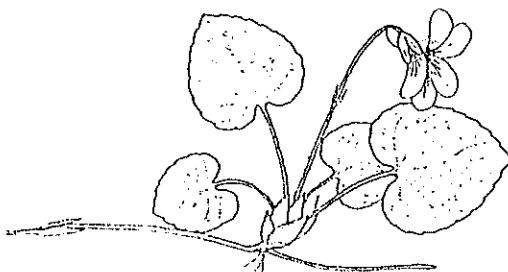
Skove, plantager og krat

Egentlig skov findes kun i sommerhusområdet ved Gamløse mellem to veje med velvalgte navne: Kratvej og Plantagevej – samt nordvest for Sletgård nær Gamløse. En hel del steder rundt om på øen findes desuden små plantager og mange krat, de sidste specielt i sommerhusområderne, mest i det, der ligger nordvest for Næsby.

Skoven mellem Plantagevej og Kratvej består af en lang række træ- og buskarter. Her nævnes blot en del af de godt og vel 30, der er blandt de mest almindelige: Ask, Bøg (*Fagus sylvatica*), Vorte-Birk, Stilk-Eg (*Quercus robur*), Rødeg (*Q. rubra*), Skov-Fyr (*Pinus sylvestris*), Østrigsk Fyr (*P. nigra* var. *austriaca*), Douglasgran (*Pseudotsuga menziesii*), Fugle-Kirsebær (*Prunus avium*) og Storbladet Lind (*Tilia platyphyllos*). Da der er mange åbnninger i den ellers så tætte og stort set uplejede skov, er der et utal af såvel spontane som forvildede arter. Af spontane arter kan nævnes Stinkende Storkenæb (*Geranium robertianum*), Alm. Kongepen, Liden Klokke, Storkonval (*Polygonatum multiflorum*), Skov-Salat (*Lactuca muralis*), Blåhat, Eng-Brandbæger (*Senecio jacobaea*), Haremads (*Lapsana com-*

Marts-Viol (*Viola odorata*).

Af Dansk Feltflora (1994) fremgår det, at Marts-Viol ikke er fundet i d. 1, 20 og 22a. "Naturligvis" findes den forvildet et, flere eller mange steder i disse 3 distrikter. Men ikke den manglende registrering skyldes, at man under botanisering ikke skænker det en tanke, at en så almindelig art ikke er fundet i alle distrikter. Personligt har jeg for efterhånden mange år siden set den ved en kirke i d. 22a, men jeg tog hverken belæg eller meddelte fundet til Botanisk Museum. Det samme gælder vel også arter, som under en hel dags ekskursion normalt ses et eller flere steder bl.a. Stikkelsbær (*Ribes uva-crispa*), Korbær (*Rubus caesius*), Vedbend-Ærenpris (*Veronica hederifolia* ssp. *hederifolia*) og Flyve-Havre (*Avena fatua*). For eksempel er Marts-Viol på Ørø set over 20 steder.

munis) og Glat Dueurt. Af en mangfoldighed af græsser skal blot nævnes Alm. Hundegræs, Lund-Rapgræs (*Poa nemorosa*), Bølget Bunke, Rød Svingel, Fløjlsgræs og Krybende Hestegræs (*Holcus mollis*). Af forvildede arter er bl.a. set Liden Singrøn (*Vinca minor*), Armenisk Brombær (*Rubus armeniacus*), Kobber-Rose (*Rosa rubrifolia*), Marts-Viol (*Viola odorata*) og Stikkelsbær (*Ribes uva-crispa*). Skoven rummer udover Armenisk Brombær også Børstehåret Brombær, *Rubus radula*.

I en lille plantage, mest med Nordmannsgran (*Abies nordmanniana*), beliggende nær transformatoren mellem Bybjerggård og Hegngårde, er fundet Mark-Bynke, Slangehoved, Tårnurt og Lucerne samt opvækst af Rødgran (*Picea abies*) og Vorte-Birk.

En anden lille plantage ved vestensiden af øen, ca. $\frac{1}{2}$ km sydvest for Løvebjerg, består af Hvidgran (*Picea glauca*), Bøg, Banks Fyr (*Pinus banksiana*), Liguster (*Ligustrum vulgare*), Syren (*Syringa vulgaris*), Fugle-Kirsebær og Alm. Hyld, alle med undtagelse af de to sidstnævnte vel plantede. Det er stort set kun i kanten af plantagen, der findes anden vegetation, bl.a. Rød Tandbæger (*Ballota nigra* ssp. *nigra*) og River.

Umiddelbart nord for Elnebjerg ligger en fyreplantage, der er indhegnet, vel for at kreaturer ikke skal gøre skade på træerne, omend disse er så gamle, at risikoen ikke er særlig stor. Udo over Østrigsk Fyr er der også Alm. Hyld og Drue-Hyld (*Sambucus racemosa*), Hvidel (*Alnus incana*), Blod-Ribs (*Ribes sanguineum*), Mirabel (*Prunus cerasifera*), Engriflet Hvidtjørn samt flere andre. Af urter kan nævnes Alm. Hundegræs og Alm. Mangeløv (*Dryopteris filix-mas*).

Godt $\frac{1}{2}$ km nordvest for Fogedgård ved Salvigens østlige del ligger en relativ ung plantage med Alm. Bjerg-Fyr og Hvidgran. Af vilde planter i kanten af den eller i lysninger, hvor træerne er gået ud, vokser Fin Kløver, Ager-Padderok (*Equisetum arvense*), Fløjlsgræs, Muse-Vikke, Burre-Snerre, Draphavre og Aften-Pragtstjerne. Her er set ræv, så mon ikke den har sin grav i plantagen.

Ved campingpladsen og Orøstrand Skolehjem, begge beliggende mellem Nørrestænge og Flenø i nordvest, findes mindre områder med skov og krat. Op til 5 meter høje Havtorn (*Hippophaë rhamnoides*) står i skovbrynet. Træerne er Storbladet Lind, Småbladet Lind (*Tilia cordata*), Skov-Elm og Sølv-Poppel (*Populus alba*), ligesom der også er en del Mirabel. Af urter bl.a. Svaleurt (*Chelidonium majus*), Stinkende Storkenæb, Stor Nælde og i skovkanten nær tørsumpen og på den nærliggende, stenede strandvold Bulmeurt (*Hyoscyamus niger*).

Øens største, samlede skovområde ligger mellem Møllebjerg og Sletgård syd for Gamløse. Skoven består af såvel en del med nåleskov som en del med løvskov. Den gennemskæres af stier, som ikke alle er angivet på kortet side 7. Derudover ligger der i

Bulmeurt (*Hyoscyamus niger*).

Om den siger Lange (1864), at den ikke er sjælden omkring byer. Det gælder ikke mere, da den langt fra træffes bare én gang om året, med mindre man tager til en lokalitet, hvor den vides at være. Løjtnant og Worsøe (1993) har da også anbragt den i afsnittet om "forsvundne, akut truede, sårbare og sjældne gamle indførte lægeplanter samt krydder- og køkkenurter". Mentz og Ostenfeld (1906) karakteriserer meget rammede Bulmeurt som en klæbrig håret, grågrøn urt med skiddentgule, violetårede blomster, som har et dybstert udseende. Bulmeurt har jeg på Ørø kun set i skovkanten og på den stenede strandvold nord for Orøstrand Skolehjem og kun i få eksemplarer.

afsnittet med løvskov et par interessante skovsumpe. Træarterne er hovedsageligt Ahorn (*Acer pseudoplatanus*), Navr (*A. campestre*), Skov-Elm, Alm. Røn, Stilk-Eg, Selje-Pil (*Salix caprea*, Sitka-Gran (*Picea sitchensis*), Hassel og Sølv-Poppel. Af de mange urter fra skoven nævnes kun arter, der ikke er omtalt eller fundet i de andre skovområder. Det drejer sig f.eks. om Skovarve (*Moehringia trinervia*), Bredbladet Mangeløv (*Dryopteris dilatata*), Miliegræs (*Milium effusum*), Liljekonval (*Convallaria majalis*), Skov-Brandbæger, Småblomstret Balsamin, Dag-Pragtstjerne (*Silene dioica*), Bølget Bunke, Liden Burre (*Arctium minus*), Alm. Engelsød og Vellugtende Gulaks. 3 brombærarter er der fundet her. Det drejer sig om Armenisk Brombær og Fliget Brombær (*Rubus laciniatus*), begge forvildet fra dyrkning og begge til stede i stort antal, samt om Børstehåret Brombær. De to skovsumpe rummer arter som Bredbladet Dunhammer, Fjerbregne (*Athyrium filix-femina*), Vandrøllike (*Hottonia palustris*), Rørgræs (*Phalaris arundinacea*), Manna-Sødgræs, Kattehale, Lyse-Siv, Solbær, Vand-Mynte og Blære-Star.

Levende hegning, hække, sten- og jorddiger

I forhold til øens størrelse er der ikke mange hegning på Orø, og stik imod forventning er der næsten ingen brombær i hegningene.

Et levende hegning, der strækker sig fra købmanden i Gamløse og østover, består af vedvækster som Mirabel, Alm. Hyld og Hvidtjørn. Af urter er der bl.a. set Burre-Snerre, Læge-Oksetunge, Stor Nælde, Finbladet Vejsennep, Rank Vejsennep (*Sisymbrium officinale*), Haremad, Tornet Salat og Gold Hejre (*Bromus sterilis*).

I et andet levende hegning fra Svalegård og til båkeren ved østkysten indgår også Mirabel. Derudover en del Sitka-Gran og Hvidgran. Af urter de traditionelle som Blød Hejre, Gul Snerre, Draphavre, Alm. Rapgræs (*Poa trivialis*), Gold Hejre og Rød Tvetand (*Lamium purpureum*).

På et jorddige nær en lille plantning mellem Bybjergsgård og Hegngårde vokser mange Tårnurt samt Aften-Pragtstjerne, Filtbladet Kongelys, Alm. Hundegræs, Draphavre og Korbær.

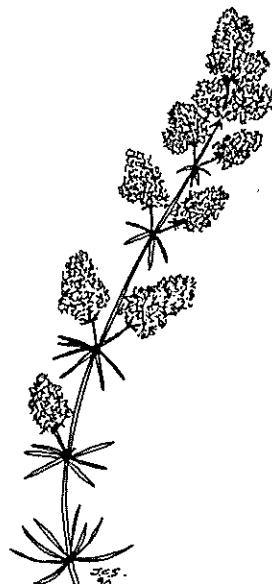
En hæk ved sommerhusområdet nordvest for Næsby består af Ahorn, Syren og Alm. Snebær. Af urter i eller i umiddelbar nærhed af hækken bl.a. Korn-Valmue, Gærde-Kørvel, Opret Hønsetarm (*Cerastium glomeratum*), Liden Tvetand (*Lamium amplexicaule*) og Blæresmælde (*Silene vulgaris* ssp. *vulgaris*).

På et stendige ved kote 11 vest for Bybjerg, ved nordsiden af sommerhusområdet, er buskene Alm. Hyld og Rynket Rose, medens urterne er Feber-Nellikerod, Stor Nælde, Alm. Engelsød, Aften-Pragtstjerne, Burre-Snerre, Skarntyde og Rød Tandbæger. Med undtagelse af de to sidste er det alle arter, der sjældent mangler på stendiger og i hegning.

I et hegning nær Olufsminde nordøst for Gamløse vokser Ask, Buktur, Kræge (*Prunus domestica* ssp. *insititia*), Skov-Elm, Alm. Snebær, Syren og Glat Hunde-Rose. Af urter findes bl.a. Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*), Filtbladet Kongelys, Rød Tandbæger, Læge-Oksetunge og Alm. Katost.

Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*).

På grund af Orø's mange strandoverdrev, dens klinter, skrænter samt sommerhuskvarterer, der hovedsageligt ligger på tidligere strandoverdrev, er Gul Snerre meget almindelig på øen.

En hæk ved Brugsen i Bybjerg består af en sammenvoksning af Alm. Hyld, Skov-Elm, Ask og Navr, velsagtens med den sidstnævnte som oprindeligt tiltænkt hækplante.

Fra båkeren og til Anneksgård ved sydsiden af øen fører en allé til Anneksgård. Alléen består af Bøg, men deri er opvækst af Vrietorn, Pære (*Pyrus communis*), Hestekastanje (*Aesculus hippocastanum*), Navr og Sølv-Poppel. Derudover Stikkelsbær, Alm. Agermåne, Marts-Viol, Lund-Rapgræs, River og Stinkende Storkenæb.

Nord og nordøst for Stengården ved Salvig er der et stendige, der er godt skjult under vedvæksterne. Vegetationen tæller arter som Draphavre, Kornet Stenbræk, Gul Snerre, Kommen, Tusindfryd, Knoldet Mjødurt, som dog kun findes i få individer, Alm. Torskemund og Krybende Potentil.

I et levende hegnet ved Esmosevej i sommerhusområdet nordvest for Næsby findes Ahorn, Gyvel (*Sorothamnus scoparius*) og Slæn. Af urter bl.a. Pyrenæisk Storkenæb (*Geranium pyrenaicum*), Peberrod (*Armoracia rusticana*), Foder-Vikke (*Vicia sativa*), Blåhat, Blæresmælde, Filtbladet Kongelys, Kæmpe-Natlys (*Oenothera erythrosepala*), Hvid Okseøje (*Leucanthemum vulgare*) og Rundbælg (*Anthyllis vulneraria*).

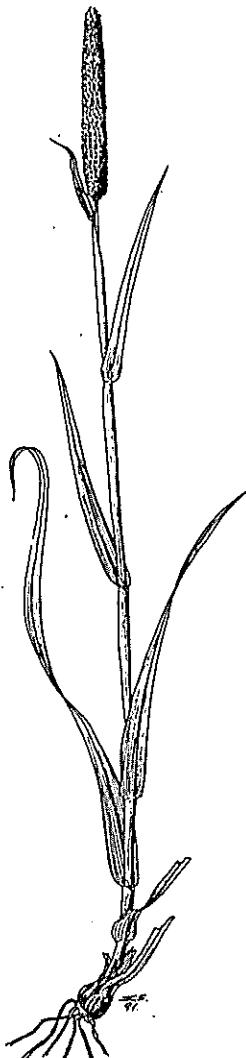
Ved Syvvejen i Bybjerg er en hæk samt et nærliggende hegnet med Humle (*Humulus lupulus*), Alm. Hyld, Ahorn, Kræge, Skov-Elm, Hestekastanje, Rød Tandbæger, Alm. Katost, Haremad, Alm. Hundegræs og Kæmpe Natlys.

Vejkanter og plæner

Generelt må det om vejkantter på Ørø siges, at de flere steder langs de asfalterede veje bliver slået for tidligt og for langt ind. De mindre, ikke-asfalterede veje får til gengæld lov at stå urørte til langt hen på sommeren, såfremt de i det hele taget bliver slået. I tørre somre som i 1995 lå der de fleste steder et tommetykt støvlag på vejkantvegetationen ved disse veje.

Eng-Rottehale (*Phleum pratense*).

Eng-Rottehales oprindelsessted er ukendt. Først i sidste århundrede kom det, i følge Mentz og Ostendorf, til Europa med Timothy Hansen, derfor det før så kendte navn for den – timothé, et navn, der i dag er ukendt for de fleste. Nu om stunder er der langt mellem Eng-Rottehale-marker eller marker med blandingsfoder, hvori den indgår. Den ses nu mest vildtvoksende i enge og vejkanter. Hvor mange steder, jeg har set den på Ørø, ved jeg ikke; men når den i løbet af en eksursionsdag ikke bliver set, er den sandsynligvis ikke særligt mange steder. Den findes på en mark og en eng i nærheden af Sletgård i den sydlige del af Ørø. Her vokser også Mose-Bunke (*Deschampsia caespitosa*), Alm. Kællingetand (*Lotus corniculatus*) og Krybende Potentil (*Potentilla reptans*).

Vejkanten mellem Næsby og vandværket ved sommerhusområdet vest for Næsby er ved midsommer tide farvestrålende med arter som Korn-Valmue og Kølle-Valmue, Kruset Tidsel, Foder-Vikke, Læge-Oksetunge, Cikorie (*Cichorium intybus*), Finbladet Vejsennep, Haremad, Alm. Katost, Småkronet Gedeskæg, Rank Vejsennep og Ager-Stedmoderblomst (*Viola arvensis*). Især de 4 førstnævnte optræder her i stort antal. Af græsser ses bl.a. Alm. Hvene, Alm. Hundegræs og Eng-Rottehale (*Phleum pratense*).

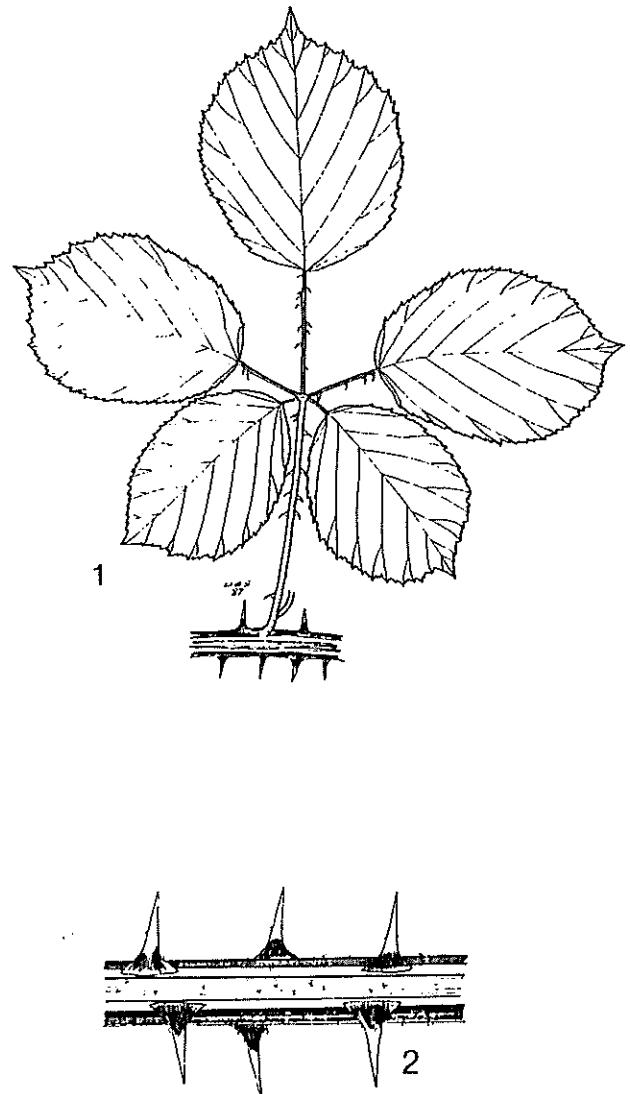
I sommerhusområdet nordvest for Næsby er vejkantene og plæner i langt de fleste tilfælde "sammenhængende". Almindeligvis er der disse steder en artsrig flora, trods det, at græsslåmaskiner ofte er i brug; men her som i de andre af øens sommerhusområder er adskillige sommerhuse til salg. På flere af disse grunde bliver der sjældent eller sent slået, hvis det da overhovedet bliver til noget. Her er der almindeligvis interessant at botanisere.

Ved Mågesti er der f. eks. set Stribet Kløver i stort antal, desuden Læge-Oksetunge, Gul Kløver, Slangehoved, Håret Høgeurt, Tusindfryd og Tofrøet Vikke. Af græsser mest Rød Svingel, men også Lund-Rapgræs og Draphavre er til stede. Her er desuden en af vores mest almindelige rødfrugtede sandmælkebøtter, nemlig *Taraxacum lacistophyllum*, i en urørt have mange Høgeurt afarten *Hieracium neopinnatifidum*.

Ved Haresti var der i 1995 så sent som den 18. juni flere uslåede grunde med arter som Alm. Kongepen, Sand-Star (*Carex arenaria*) og græsser som Alm. Hundegræs, Alm. Rapgræs og Rød Svingel.

Armenisk Brombær (*Rubus armeniacus*)

Ørø har en hel del hegnet, småskove, krat og hække, ikke mindst i de mange sommerhusområder; ikke desto mindre er der kun fundet få brombærarter på øen. Men ikke en af årsagerne ligger i, at det meste af øen er sandet. Men det alene kan ikke være forklaringen, for bl.a. en af vores almindeligste brombærarter, *Rubus plicatus*, foretrækker sandbund, og den art har jeg kun kunnet finde to steder på Ørø. Den er ganske vist ikke nær så hyppig på Sjælland som i store dele af Jylland, men netop i Nordøstsjælland har den en god udbredelse. Ialt har jeg på Ørø kun fundet 4 arter. Foruden *R. armeniacus*, som findes forvildet rigtig mange steder, specielt i sommerhusområderne, og *R. plicatus*, drejer det sig om *R. radula* og *R. horridus*, sidstnævnte eneste repræsentant for Hasselbrombærrerne. Hovedårsagen til den beskedne forekomst af Brombær er først og fremmest, at flertallet af dem er subatlantiske, dvs. med en klimatisk betinget forekomst. Et hurtigt kik på udbredelseskortene i "Nordiske Brombær" (Pedersen og Schou 1989) viser da også, at det ikke er på Sjælland – og slet ikke på Midtsjælland – at vores største koncentration af Brombær er. 1 er et blad fra den midterste del af et bladskud, 2 et 5 cm-stykke fra den midterste del af et bladskud.

I og ved en markvej fra købmanden i Gamløse og mod øst vokser Italiensk Rajgræs (*Lolium multiflorum*), Småfrugtet Dværgløvefod (*Aphanes inexpectata*), Alm. Pengeurt, Skive-Kamille (*Chamomilla suaveolens*) og Døvnælde (*Lamium album*), de fleste er arter, der ikke rigtig kan imponere.

På og ved en markvej fra Svalegård og mod Næsby er set Alm. Hundegræs, Alm. Rajgræs (*Lolium perenne*), Alm. Katost, Skærm-Vortemælk (*Euphorbia helioscopia*), Skive-Kamille og Lugtløs Kamille (*Tripleurospermum inodorum*).

På og i kanten af en markvej fra Bybjergsgård og mod sydøst vokser Stribet Kløver i stor mængde, Fin Kløver, Gul Kløver, Foder-Vikke, Slangehoved, Vild Stedmoderblomst (*Viola tricolor* ssp. *tricolor*), Ager-Stenfrø (*Lithospermum arvense*), som også står i den tilstødende kornmark, Alm. Kællingetand og Tusindfryd, af græsser Blød Hejre, Draphavre og Alm. Rajgræs. Derudover en mindre bestand af Rank Surkløver (*Oxalis europaea*). De fleste af de nævnte arter blomstrer samtidigt, så denne strækning er nærmest et orgie i farver. Senere på sommeren er indtrykket knapt så betagende.

I en vejkant ved Langdal og Bybjergsgårdsvæg er set arter som Hejrenæb (*Erodium cicutarium*), Mark-Forglemmej, Humle-Snæglebælg, Hvidkløver, Ager-Stedmoderblomst og ikke mindst Kornblomst, som i en nærliggende Rapsmark og vejkant i 1995 skulle tælles i tusinder. Mange mennesker har opdaget, at denne smukke blomst har fået en renaissance i den danske natur, og de sætter pris på det.

I en vejkant ved huset Upernivik sydvest for Næsby findes Løgkarse (*Alliaria petiolata*), Italiensk Rajgræs og River, som har adskillige store bestande her. Nord for

Rynket Rose (*Rosa rugosa*)

nævnes første gang i Danmark af B.C. Kamphøvener, en af det forrige århundredes store, danske botanikere, i en fortægnelse over træer og buske i Forstbotanisk Anlæg i Charlottenlund. I sine floraudgaver fra 1864 og 1888 nævner Johan Lange intet om Rynket Rose. Først i 1896 omtales den i hans "Oversigt over de i nyere Tid til Danmark indvandrede Planter" med tre forvildede indlandsfund. Siden er det gået utroligt stærkt med dens udbredelse (Hansen & Pedersen 1960, Pedersen 1965). Der findes næppe en ø, stor som lille, som ikke er invaderet af denne ugæstfri busk. Vel er den smuk i blomstringstiden, og vel kan der laves velsmagende og sundt syltetøj af dens frugter; men den er kommet for at blive, og det er ikke godt, for i kystegnene har den stort set ingen naturlige konkurrenter. Nu er det muligvis slut med dens ekspanderen, for det lader til, at blikket er ved at blive rettet kraftigt mod den. En artikel i Jyllands-Posten primo sept. 1995 omtalte i hvasse venderinger den og bl.a. også Kæmpe-Bjørneklo (*Heracleum pubescens*), Canadisk Bakkestjerne (*Conyza canadensis*) og Gulurt (*Amsinckia* sp.) som værende naturødelæggende i værste grad. Det er fuldstændig rigtigt. Så hvis vi ikke vil være vidne til, at vores naturlige planter mere og mere generes af disse nyindvandrede, må de beklageligtvis bekæmpes. For Kæmpe-Bjørneklo's vedkommende er bekæmpelsen i fuld gang i nogle amter og kommuner; men der forestår en mægtig indsats. Rynket Rose spreder sig ved vores kyster dels ad naturlig vej (fugle, havstrømme, rodskud), dels plantes den med forskelligt formål, jf. ø-floeraen "Flakfortet" (Wessberg 1994). Rynket Rose må gerne fjernes fra alt tørt marint forland og i de ydre dele af klitter.

Upernivik er vejkanten allerede midt i juni slået ca. 1 meter ind, dvs., at det stort set kun er den innerste, smalle bræmme, der er uslået. Årsagen til slåningen er selv med bedste vilje svær at få øje på.

Ved gården Højagergård i den sydlige del af Næsby tæller vejkant-floraen arter som Døvnælde, Alm. Pengeurt, Læge-Jordrøg (*Fumaria officinalis*), Alm. Byg (*Hordeum vulgare*), Canadisk Bakkestjerne (*Conyza canadensis*), Liden Nælde (*Urtica urens*) og Ungarsk Vejsennep.

En markvej fra sommerhuskvarteret nordøst for Brønde går gennem strandengsområdet og ender på strandoverdrevet på Tornholm. Herude har sommerhusejerne lov til at deponere deres haveaffald, dog kun det brændbare. Det er ikke så lidt af et Sct. Hansbål, der den 23. juni sender heksen til Bloksbjerg. Da Tornholm vel kun sjældent besøges af andre end husejere med ved til bålet, må det siges, at affaldspladsen er gemt godt af vejen. Det er set værre! Vegetationen på markvejen består ikke overraskende af arter fra den omgivende strandeng, således bl.a. Udspærret Annelgræs (*Puccinellia distans*), som ynder at stå i hjulsporene (og på grund af saltning i forkanten langs mange motorvejsstrækninger i såvel Danmark som Tyskland).

I vejkanten eller på selve markvejen fra Erik Jensens vej i Brønde og til Anneksgård er konstateret Kølle-Valmue i stor mængde, Finbladet Vejsennep, Storkronet Ærenpris (*Veronica persica*), River, og Hvidmelet Gåsefod.

Markukrudt

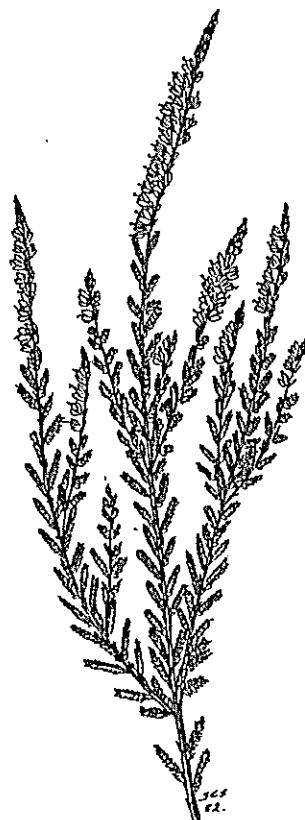
I kanten af en rugmark på Næsset i nord er fundet Kornblomst, Alm. Stedmoderblomst, Grå Bynke, Hyrdetaske (*Capsella bursa-pastoris*), Gåsemad, Foder-Vikke, Rank Vejsennep, Snerle-Pileurt (*Polygonum convolvulus*) og Alm. Dværgløvefod (*Aphanes arvensis*). Den eneste art, der er lidt udover det sædvanlige, er Gærde-Kørvel, som her ikke nøjes med at vokse på det øverste, smalle og plane stykke af klinten, men går ind i rugmarken, dog ikke særligt langt.

I en kornmark umiddelbart nord for Svalegård ved østkysten vokser Alm. Dværgløvefod, Mark-Forglemmej, Kølle-Valmue, Gærde-Valmue, Læge-Oksetunge, Storkronet Ærenpris og Hvidmelet Gåsefod.

En kartoffelmark ved Esmose lidt nord-

Hedelyng (*Calluna vulgaris*)

har af jordbundsmæssige årsager altid haft sit hovedudbredelsesområde i Jylland. Dernæst er der flest angivelser fra Bornholm. På de andre, større danske øer er der generelt tale om spredte forekomster, og i visse områder er den sjælden. I de sandede overdrevsområder langs Nordsjællands kyst er den dog almindelig. Den er tidligere angivet fra Ør (TBU 3), men den har i dag kun ganske få voksesteder. Et af dem ligger i den nordøstligste del af sommerhuskvarteret ved Børrehoved, hvor den vokser sammen med andre typiske sandbundsarter som Mark-Bynke (*Artemisia campestris*), Rødknæ (*Rumex acetosella*), Blåmunke (*Jasione montana*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*), Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*) og Bakke-Nellike (*Dianthus deltoides*). Her er også Nikkende Kobjælde (*Pulsatilla pratensis*), som man ikke ser så tit som før i tiden.

vest for Næsby rummede i 1995 arter som Skærm-Vortemælk, Hvidmelet Gåsefod, Storkronet Ærenpris, Alm. Havre (*Avena sativa*), Fersken-Pileurt (*Polygonum persica*), Ager-Sennep, Krumhals, Alm. Fuglegræs (*Stellaria media*), Tudsse-Siv og Tofrøet Vikke. Som det ses, er der gengangere fra den sidstnævnte kornmark. Ved en mere intensiv gennemgang, dvs., at der går hele vejen rundt om kornmarken og kartoffelmarken, vil resultatet højst sandsynligt blive, at de to områder stort set har de samme ukrudtsarter.

I en mark nord for Elnebjerg fandtes i 1994 bl.a. Hare-Kløver, Sump-Evighedsblomst (*Gnaphalium uliginosum*), Alm. Dværgløbefod, Grøn Skærmaaks (*Setaria viridis*), Vellugtende Kamille, Gåsemad (*Arabidopsis thaliana*) og Skov-Brandbæger, sidstnævnte formodentlig, fordi marken grænser op til en fyreplantage.

Brakmarker

Ørø har fået sin andel af brakliggende marker. En af disse ligger (1995) nordøst for Næsgård i nord. Den hører til den smukke kategori med masser af Kornblomst, Kølle-Valmue, Aften-Pragtstjerne, Slangehoved, Alm. Kællingetand, Stribet Kløver, Gul Kløver og Læge-Oksetunge, de tre sidstnævnte aldeles dominerende. Af græsser f.eks. Alm. Hvæne, Alm. Rapgræs, Blød Hejre og Fløjlsgræs. Om foråret træffes Vår-Brandbæger. En lavliggende del af brakmarken huser Sylt-Star, Toradet Star, Håret Star og Blågrøn Star, Kær-Snerre og Lådden Dueurt, et minde om dengang, da denne del var eng eller kær.

Nord for Elnebjerg, ved nordsiden af to mindre plantager med især Østrigsk Fyr, lå i 1994 en brakmark, hvori der var masser af Stortoppet Hvæne (*Agrostis gigantea*), Læge-Oksetunge, Krumhals, Hejrenæb, Hyrdetaske, Snerle-Pileurt, Stor Knopurt, Mark-Bynke, Foder-Vikke, Vild Gulerod mm. Desuden blev der set en del Filtbladet Kongelys, Mark-Stenklover (*Melilotus officinalis*) og Ager-Stenfrø. Ikke nogen uinteressant brakmark.

I en brakmark nær Stengården ved Salvig voksede i 1995 sidste års afgrøde, Rug, samt Fin Kløver, Mark-Forglemmigej, Hyrdetaske, Snerle-Pileurt, Horse-Tidsel (*Cirsium vulgare*), Tudsse-Siv, Kruset Skræppe og Lugtløs Kamille, næsten de fleste arter, som ses i enhver dansk brakmark.

Pigæble (*Datura stramonium*)

En hel del af de mange arter, der er fundet i de bymæssige bebyggelser og i sommerhusområderne er utvivlsomt haveflygtninge, nogle tilført voksetedet med haveaffald, ofte for år tilbage. Udover den afbildede drejer det sig eksempelvis om arter som Guldnælde (*Lamium galeobdolon*), Hjulkrone (*Borago officinalis*), Stolte Kavalerer (*Cosmos bipinnatus*), Pigæble (*Datura stramonium*) samt tre Gemserodarter, *Doronicum culmnae*, *D. orientale* og *D. pardalianches*, alle afbildet i "Den store nordiske Flora" (1994), samt en hel del træer og buske.

Sommerhusområderne

Orø har ca. 1200 sommerhuse, stort set alle beliggende i 6 kolonier. De 3 største rummer hovedparten af dem. Det drejer sig om kvarteret ved Gamløse, om området sydvest for Bybjerg og syd for Salvig. De tre mindste ligger sydøst for Brønde, ved Børrehoved og nordvest for Næsby. En del gårde og huse i bl.a. Bybjerg og Brønde, men også en hel del enkeltliggende bondegårde benyttes permanent som fritidsboliger. For alle områder gælder det, at der findes usædvanligt mange mere eller mindre forvildede plantearter. Da flertallet af husene er beliggende på tidligere overdrev eller strandoverdrev, findes der de fleste steder stadig mange hjemmehørende arter, bundet til disse naturtyper. Som en sidebemærkning skal oplyses, at der er usædvanligt mange af sommerhusene, der er til salg. En hel del har været udbudt i en kortere eller længere årrække, hvilket nogle steder tydeligt ses på de "uplejede" plæner, blomsterbede, hække mv. Også manglende vedligeholdelse er set flere steder. I omtalen af de 6 sommerhusområder kan det ikke undgås, at der i visse tilfælde i de foranstående afsnit er blevet nævnt plantearter fra sommerhuskvartererne, men det er kun i få tilfælde.

Sommerhusområdet nordvest og sydøst for Brønde

I vejkanter, vejrabatter og på sommerhusgrundene her er der ved Møllebrovej eksempelvis set Læge-Oksetunge, Vår-Vikke (*Vicia lathyroides*), som er meget almindelig overalt på Orø, Rank Forglemmigej (*Myosotis stricta*), Skov-Forglemmigej (*M. sylvatica*), Svaleurt, Gederams, Gærde-Kørvel og Femhannet Hønsetarm. Der er desuden et rigt flor af Mælkebøtter, f.eks. *Taraxacum borgvallii*, *T. exacutum*, *T. incisum*, *T. purpureum*, *T. ostenfeldii* og *T. pectinatiforme*. Ved Lanternevej er der set Judaspenge (*Lunaria annua*), Roset-springklap (*Cardamine hirsuta*), Gul Evhedsblomst (*Helichrysum arenarium*) og Brudurt (*Herniaria glabra*). En enkelt sommerhusgrund skilte sig væsentligt ud fra andre, idet der her var mange rødfrugtede sandmælkebøtter af bl.a. *T. taeniatum*, *T. proximum*, *T. parnassicum* og *T. lacistophyllum*. Ved Vestre Strandvej er desuden noteret Mark-Frytle, Tidlig Dværgbunke, Mark-Bynke og Ager-Stedmoderblomst samt en Gemserod-art (*Doronicum* sp.)

I den sydvestlige del af dette sommerhusområde, bl.a. ved Tornholmvej, er de uslæde vejkanter, rabatter og grunde om foråret et prægtigt syn med Aften-Pragtstjerne, Stribet Kløver, Hvidkløver, Gul Kløver, Fin Kløver, Tofrøet Vikke, Foder-Vikke, Humle-Sneglebælg, Lancet-Vejbred, Alm. Kongepen, Slangehoved og Læ-

Rødknæ (*Rumex acetosella*).

En stor del af Orø, bl.a. langt det meste af sommerhusområderne, ligger på sandjord. Af den årsag er naturligvis mange af de arter, der holder til på sandjord, til stede. Det drejer sig uddover Rødknæ om arter som Mark-Bynke (*Artemisia campestris*), Blåmunke (*Jasione montana*), Vår-Gæslingeblostmst (*Erophila verna*), Flipkrave (*Teesdalia nudicaulis*), Femhannet Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*) og Hare-Star (*Trifolium arvense*). De er dog ikke allesammen lige hyppige på øen. Flipkrave glimrer flere steder, hvor de andre er, ved sit fravær.

ge–Oksetunge, som alle er arter, der optræder stort set på hver eneste matrikel. I buskadser og småkrat er set Alm. Mangeløv, Gederams, Lund–Rapgræs samt opvækst af Fugle–Kirsebær og Alm. Røn.

I den sydøstlige del af Vestre Strandvej er af arter, som ikke tidligere er nævnt fra dette sommerhusområde, Skovmærke (*Galium odoratum*), Mangebladet Lupin (*Lupinus polyphyllus*), Tornet Salat, Skovarve, Forskelligfarvet Forglemmigej, Stinkende Storkenæb, Opret Hønsetarm, Hjortetakstræ (*Rhus typhina*) som opvækst i stor mængde, Rød Stenurt (*Sedum spurium*), Bitter Bakkestjerne og Cypres–Vortemælk (*Euphorbia cyparissias*). Det er for omfattende at nævne de mange, andre arter. Et pudsigt syn i et Rosa rugosa–bed helt i sydøst er Kvan (*Archangelica litoralis*). I den nordvestlige del af Vestre Strandvej ses Skvalderkål (*Aegopodium podagraria*), Kæmpemargerit (*Leucanthemum maximum*), Jordskok (*Helianthus tuberosus*), Blåstjerne (*Sherardia arvensis*), Enårig Knavel (*Scleranthus annuus* ssp. *annuus*) og Alm. Mangeløv.

Ved Strandgårdsvej ses bl.a. Tusindfryd, Cypres–Vortemælk og Liljekonval (*Convallaria majalis*), de to sidstnævnte højst sandsynligt forvildet fra dyrkning.

Ved Møllebakkevej vokser Korsknap, og her er der også masseopvækst af Hjortetakstræ, og ved Petersmindevej er set Brun Surkløver (*Oxalis corniculata* var. *atropurpurea*).

Ved Lindholmvej vokser f.eks. Læge–Jordrøg og Ager–Sennep. Strandoverdrevet benyttes flittigt som haveaffaldsplads. Her er i 1993 set Morgenfrue (*Calendula officinalis*), Stolte Kavalerer (*Cosmos bipinnatus*), Kornblomst og Kæmpe–Balsamin, ikke som afskårne planter eller haveaffald, men levende. Kirtlet Dueurt (*Epilobium ciliatum*) og Liden Nælde stammer velsagtens også fra haver. Et areal ved nogle fiskerhytter samt et større område til tørreplads for net ligger her ved Lindholmvej. Af den mangfoldige vegetation kan nævnes Døvnælde, Peberrod og Grøn Høgeskæg (*Crepis capillaris*).

Ved Karl Petersvej er bl.a. set Alm. Markarve, Glat Dueurt og Ager–Sennep.

Liljekonval (*Convallaria majalis*).

Der findes en hel del lokaliteter på Orø, hvor Lilje–Konval godt kunne vokse spontant, bl.a. i skoven syd for Møllebjerg; men det er ikke i decideerde skovområder, jeg har set den, derimod i sommerhuskvartererne. Det er – ikke kun på Orø – ofte meget svært at afgøre, om planter, der står i hække, ved ydersiden af hække, i havehjørner, der tydeligvis ikke er blevet rørt i lange tider osv. skal medtages i floralisten. Medtaget er konsekvent kun de arter, der med sikkerhed ikke er såede eller plantede på det sted, de er fundet. Det gælder også for den afbildede. Andre er naturaliserede, således mange af vores tidligt blomstrende fra bl.a. Lilje– og Narcisfamilien, mange træer og buske samt urter som Morgenfrue (*Calendula officinalis*), Sommersne (*Cerastium biebersteinii*) og Guldnælde (*Lamiastrum galeobdolon*).

Sommerhusområdet ved Salvig

Ved Pilegårdsvænget er der et smalt, ubebygget, grønt område, som har overdrevsvegetation. Om foråret er det en fornøjelse at botanisere her, senere på sommeren er det domineret af højtvoksende græsser som Draphavre. Af andre arter skal blot nævnes Korbær, Mark-Frytle, Vellugtende Gulaks, Canadisk Bakkestjerne, Opret Hønsetarm og Smalbladet Vikke. Den mest kystnære del er så næringsfattig, at selv ikke Draphavre rigtig trives. I dette hedeagtige overdrev findes Bølget Bunke, Håret Høgeurt, Rødknæ, Tidlig Dværgbunke, Hedelyng (*Calluna vulgaris*), Gul Snerre og Alm. Kongepen. Træer og buske er Stilk-Eg, Weymouths-Fyr (*Pinus strobus*), Hvidgran (*Picea glauca*), Slåen og Vorte-Birk.

Ved Kanevænget og Kanehøjvej er der i vejkanten og de brede rabatter uden for hækken arter som Ager-Svinemælk, Gederams, Gul Kløver, Fin Kløver, Lav Ranunkel, Fløjlsgræs, Alm. Firling (*Sagina procumbens*) og Skvalderkål, alle lutter almindelige arter. På en fugtig, ubebygget grund blev der i 1989 noteret Krybende Pil (*Salix repens*), Håret Høgeurt, Vellugtende Gulaks, Alm. Pimpinelle, Mark-Tusindgylden (*Centaurium erythraea*), Vild Gulerod og Hare-Kløver.

Sommerhusområdet nordvest for Næsby

Ved Esmosevej findes overdrevsarter som Blåmunke, Rejnfan (*Tanacetum vulgare*) og Alm. Kongepen. Af forvildede eller indslæbte arter Alm. Sæbeurt (*Saponaria officinalis*) og Canadisk Bakkestjerne. Ved vandværket ved Mågesti/Orøgårdsvej desuden Humle-Snæglebælg, Skov-Hanekro, Hare-Kløver, Hejrenæb, Gul Evighedsblomst, Håret Høgeurt og Slangehoved. Ved Vibesti, Uglesti, Haresti eller Fasansti desuden Sød-Æble (*Malus x domestica*), Ahorn, Alm. Snebær og Hindbær (*Rubus idaeus*). Det, der forbavser mest, er, som nævnt flere gange tidligere, den kolossalt store opvækst af Hjortetakstræ, ikke blot i dette sommerhusområde, men i alle øens. Ved Lærkesti er der set Matrem (*Tanacetum parthenium*), Foder-Vikke, Cikorie, Tidlig Dværgbunke og Mark-Bynke, de to sidstnævnte indikatorer for mager jord.

Et sidste eksempel på vegetationen her i området er fra den sydlige del af Strandsti. Her findes bl.a. Alm. Gedeblad, Vedbend (*Hedera helix*), Tørst (*Frangula alnus*), Alm. Røn, Armenisk Brombær, Rødgran, Syren, Liden Singrøn, Alm. Sølv-Potentil, Akeleje (*Aquilegia vulgaris*), Svaleurt, Grøn Gåsefod (*Chenopodium suecicum*), Have-Guldnelde (*Lamiastrum galeobdolon* ssp. *argentatum*) og i flere plæner masser af Vild Stedmoderblomst.

Bakke-Nellike (*Dianthus deltoides*)

er med sin sene blomstring i juli, august og til dels også i september med til at give ellers kedelige, "afblomstrede" overdrev og strandoverdrev lidt farve. Den er nu ikke særlig talrig på Orø. Strandoverdrevet ved Børrehoved er vel det sted på øen, der er flest. En af de arter, den stort altid står sammen med, er Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*). Det er også tilfældet på Orø.

Sommerhusområdet ved Gamløse

Den nord-sydgående vej er Østre Strandvej, hvorfra der er sideveje til alle områdets sommerhuse. Omrent midtvejs mellem Østre Færgevej og Egebakken er der en P-plads samt et anlæg. Tidligt på året vokser her Roset-Springklap, Rank Forglemmigej, Vår-Gæslingebolmst (*Erophila verna*), Gold Hejre og Tusindfryd.

Ved Frændevej er der bl.a. set Rød Tvetand, Blek Fuglegræs (*Stellaria pallida*), Pengebladet Fredløs (*Lysimachia nummularia*), Opret Hønsetarm, Marts-Viol og Vedbend-Ærenpris (*Veronica hederacea* ssp. *hederacea*). Af mælkebøtter en hel del arter, af hvilke blot skal nævnes *Taraxacum angustisquameum*, *T. subhuelphersianum* og *T. adiantifrons*.

Ved Plantagevej vokser Storkronet Ærenpris, Tandfri Vårsalat, Korsknap, Alm. Stedmoderbolmst, Hejrenæb, Tofrøet Vikke, Alm. Kongepen og igen Roset-Springklap, som er utrolig almindelig på stort set alle sommerhusgrundene. En typisk grund rummer desuden Kornet Stenbræk, Knold-Ranunkel, Femhannet Hønsetarm, Gåsemad og Glat Ærenpris (*Veronica serpyllifolia*). Desuden er der et par steder set Bakke-Jordbær.

Ved Bakkevej vokser Have-Guldnælde, Skov-Forglemmej (*Myosotis sylvatica*), Vår-Brandbæger, Liden Tvetand og ca. 40 cm høje Roset-Springklap. Af mælkebøtter er her især mange *Taraxacum leptodon* og *T. gelertii*.

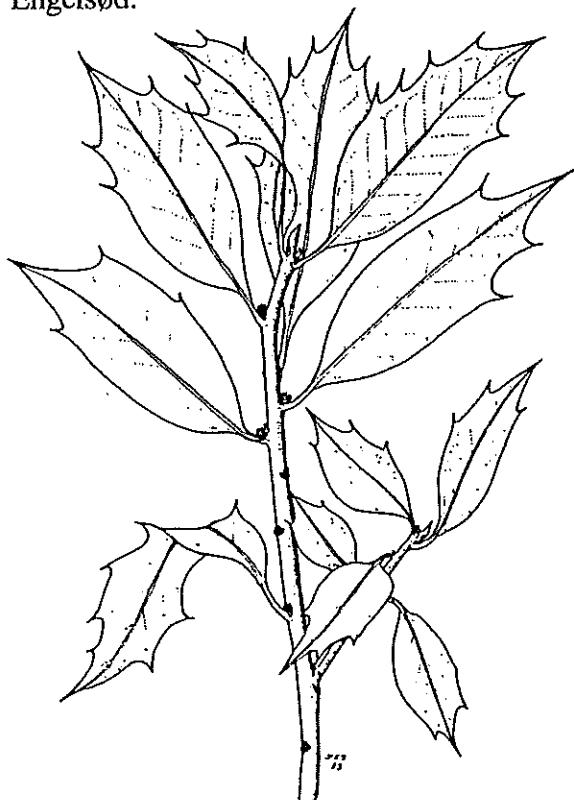
Af nye arter er der ved Bøgebakken i en græsplæne set Plæne-Ærenpris (*Veronica filiformis*) og Blåstjerne, og ved Ellebakken på et stendige desuden Aften-Pragtstjerne, Prikbladet Perikon, Vår-Vikke, Blek Fuglegræs og Løgkarse.

Sommerhusområdet ved Børrehoved

I den østlige del af Skovhøjvænget er der på byggegrunde overdrevsvegetation i form af arter som Mark-Bynke, Liden Klokke, Alm. Sct. Hansurt, Bredbladet Timian, Alm. Pimpinelle, Blåmunke, Blåhat, Sandskæg (*Corynephorus canescens*), Bakke-Nellike (*Dianthus deltoides*), Hedelyng og Nikkende Kobjælte. Såvel disse områder som nogle af sommerhusgrundene og vejrabatter er en sand fryd for øjet, vel at mærke, hvis de får lov at ligge uslædede til et stykke hen på sommeren. Ved Børrehovedvej vokser desuden Gul Evighedsblomst, Gyvel (*Sarrothamnus scoparius*), Toårig Natlys (*Oenothera biennis*), og der er kæmpestøre bevoksninger af Engelsød.

Kristtorn (*Ilex aquifolium*).

Denne atlantisk udbredte plante har sin østgrænse hos os med hovedforekomst i Sydøstjylland. Øst for Storebælt er der kun få fund, bl.a. det meget omtalte kristtornekrat på Sejerø. Der er overhovedet ingen tvivl om, at opvæksten af Kristtorn ved det gl. mejeri i Brønde stammer fra dyrkede planter. Der er i øvrigt ikke i nogen af plantagene og skovene på Ørø set andre Kristtorn.

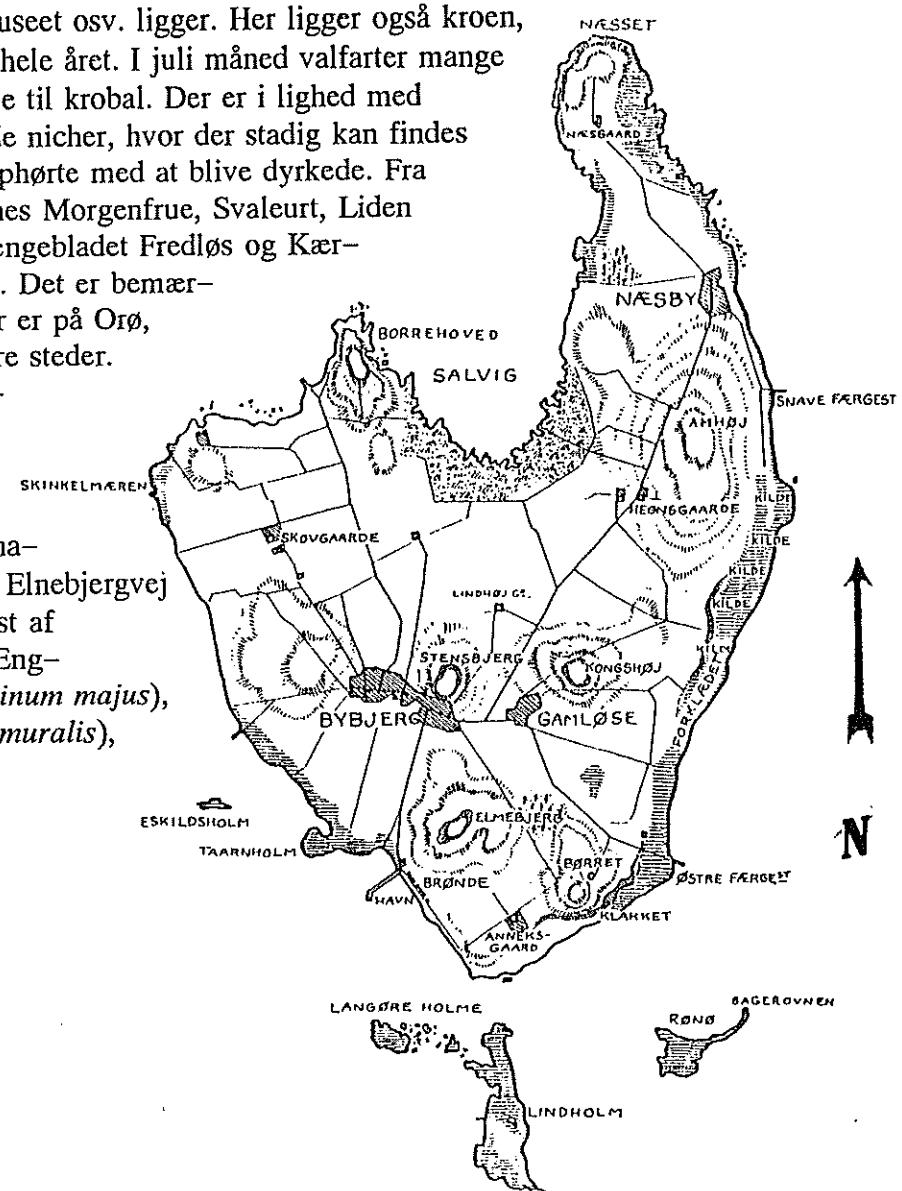
Landsbyerne

Såvel Bybjerg som Brønde, Næsby og Gamløse har gamle huse, medens øens øvrige bebyggelser for langt størstepartens vedkommende er af ny dato, især sommerhusene. Der er naturligt nok i de 4 nævnte landsbyer plantearter, der vidner om, at de tidligere med et eller andet formål for øje har været dyrket. Ligeledes er der adskillige forvildede arter og en del ruderale.

Bybjerg, der er ca. 1 km lang, er den største af landsbyerne. Det er her Brugsen, posthuset, banken, kirken, skolen, museet osv. ligger. Her ligger også kroen, kaldet "Ålekroen", og den har åbent hele året. I juli måned valfarter mange sjællandere langvejs fra for at komme til kroen. Der er i lighed med andre landsbyer i Bybjerg en mængde niches, hvor der stadig kan findes arter, der for mangfoldige år siden ophørte med at blive dyrkede. Fra Bybjerg kan af forvildede arter nævnes Morgenfrue, Svaleurt, Liden Singrøn, Alm. Sæbeurt, Peberrod, Pengebladet Fredløs og Kær-mindesøster (*Brunnera macrophylla*). Det er bemærkelsesværdigt, så meget Svaleurt, der er på Ørø, ikke blot i Bybjerg, men mange andre steder.

Ved kirken, hvor den også er til stede, er desuden set Rød Tandbæger, Feber-Nellikerod, Filtbladet Kongelys, Alm. Katost, Alm.

Hundepersille, Korn-Valmue og Canadisk Bakkestjerne. Ved Syvvejen og Elnebjergvej er noteret Gærde-Kartebolle, opvækst af Hjortetakstræ, Uldbladet Kongelys, Eng-Rottehale, Have-Løvemund (*Antirrhinum majus*), Vedbend-Torskemund (*Cymbalaria muralis*),

Achton Friis' kort fra 1923 viser os, at en del stednavne i det korte åremål siden deres besøg, er ændrede. Det gælder Borrehoved, nu Børnehoved, Taarnholm, nu Tornholm, Elnebjerg, nu Elinebjerg, Amhøj nu Amhøj samt uden for Ørø Eskildsholm, som nu har mistet sit d. Endvidere bemærkes, at han angiver 5 kilder ved og nord for Forklædet i øst. Der er ingen tvivl om, at kilderne stadig eksisterer, for området er mange steder overordentligt våde. Snæve Færgested var i 1923 stadig i funktion. I øvrigt er kortet tegnet før det første sommerhus blev bygget, for han hverken nævner i teksten eller viser på kortet nogen. Hvad de fire besynderlige stednavne, Skinkelmæren i nordvest, Bagerovnen på Rønø sydøst for Ørø, Klakket i sydøst og Forklædet i øst, betyder, har ikke kunnet opklares.

Kirtel-Kortstråle (*Galinsoga quadriradiata*), Ensidig Klokke (*Campanula rapunculoides*), Matrem og Kål-Tidsel (*Cirsium oleraceum*). Sidstnævnte undrede i første omgang, idet jeg kun har set den i rigkærene syd for Svalegård i øst. Forklaringen på forekomsten er imidlertid indlysende, da den vokser klos op ad en brændestabel af bl.a. Rødel, muligvis fra netop denne Rødel-sump eller fra en lokalitet på den anden side af Østerløb, hvor den findes mangfoldige steder. Ved Kattekærstrædet er set Citronmelisse (*Melissa officinalis*), Have-Snerle (*Calystegia pulchra*) og Kirtel-Dueurt.

Ved nordøstsiden af øen ligger den lille landsby Næsby. Her er det oprindelige landsbymiljø næsten intakt, selv om en hel del af de gamle, smukke bindingsværkshuse og gårde ejes af folk uden for Ørø eller bliver af øbo-ejerne udlejet til turister. Tidligere har der været såvel købmand som skole, men begge er forlængst forsvundet. Herfra kendes af "levende fortidsminder" og forvildede arter Alm. Katost, Rød Tandbæger, Stor Hundepersille (*Aethusa cynapium* ssp. *cynapioides*), Læge-Jordrøg, Matrem, Alm. Sæbeurt, Hestekastanje, Humle og Enbo Galdebær, sidstnævnte i en hæk ved Snavevej. Af almindelige ukrudtsarter kan nævnes Plæne-Ærenpris, Rød Tvetand og Lund-Rapgræs.

Syd for Bybjerg ligger Brønde med øens eneste egentlige havn. Havnen har tidligere været hjemsted for en fiskerflåde, der har talt op til 50 både – i dag er der kun et par stykker tilbage. Havnen har en kapacitet på 95 bådpladser, og det hænder om sommeren, at "alt er udsolgt". Ved og i umiddelbar nærhed af det nedlagte mejeri findes Sødkærme (*Myrrhis odorata*), Judaspenge, Ru Kulsukker (*Sympytum asperum*), Kærmindesøster, Cypres-Vortemælk, Erantis (*Eranthis hyemale*) og Kristtorn (*Ilex europaea*), sidstnævnte som opvækst i et havehjørne. På havneområdet er der en del ikke-asfalterede områder. Heri er bl.a. fundet Stinkende Karse i massevis, Tornet Salat, Hvid Stenklover (*Melilotus alba*), Alm. Katost, Gold Hejre, Rød Tandbæger, Læge-Oksetunge, Gærde-Kørvel, River, Rank Vejsennep og Finbladet Vejsennep.

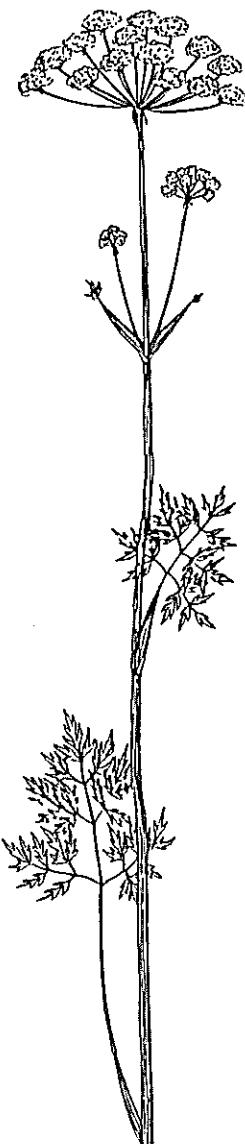
Næsten sammenbygget med Bybjerg ligger den lille, gamle landsby Gamløse, som består af nogle ældre gårde og huse. Et lille stræde fører ned til smedien og landsbyens gadekær.

Ørø – absolut et besøg værd

Kalø, Samsø, Endelave, Anholt osv. er navne på øer, som såvel botanikere som ikke-botanikere genkendende til. Botanikere, fordi Kalø f. eks. har mange levende fortidsminder som Katteurt (*Nepeta cataria*) og Hundeturge (*Cynoglossum officinale*). Samsø bl.a. på grund af Salep-Gøgeurt (*Orchis morio*), Stor Gyvelkvæler (*Orobanche elatior*), de botanisk interessante skrænter mellem Asmindør Hage og Kolsøre Hage, bedre kendt som skrænterne ved Mårup, mm. Endelave

Hjorterod (*Seseli libanotis*)

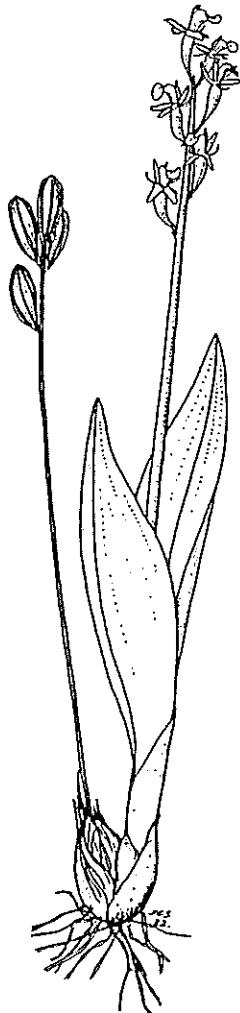
er ikke kendt fra Ørø, men den er et godt eksempel på en af de danske steppearter, der stort set kun findes i Sydøst-Danmark. Andre med tilsvarende udbredelse er f.eks. Bakke-Svovlrod (*Paeonia oreoselinum*), Læge-Stenfrø (*Lithospermum officinale*), Skov-Kløver (*Trifolium alpestre*) og Mangeblomstret Ranunkel (*Ranunculus polyanthemos*), jf. Henrik Tranbergs artikel om danske skovsteppearter i URT 16.

måske på grund af Øvre(t) og de mange, interessante arter, som bl.a. Wiinstedt erindrer om, og endelig Anholt på grund af alle vores Ulvefod-arter, "Ørkenen" mm. Men Orø, hvor ligger det?, spørger de fleste, ikke blot botanikere, men i al almindelighed. Sidder man med et 4 cm kort foran sig, skal man da også være særdeles kyndig for ud fra dette at slutte, at Orø i botanisk henseende er betydningsfuld, for det er den i allerhøjeste grad. Ikke mange steder findes der mere så store områder med rigkær som her, ligesom også klinterne i nord, strandengene ved Salvig, Brønde og nord for Næsby er et besøg værd. Vel har øen over 1000 sommerhuse, hvilket i højsæsonen betyder en mangedobling af indbyggertallet. Men de fleste af disse sommervægter er ganske "harmløse", idet de ikke slider meget mere end blot en anelse på øens vegetation. Det er meget værre på Anholt, Fur og ved den jyske vestkyst. På Orø kommer såvel de besøgende som lokalbefolkningen stort set ikke mange meter væk fra asfalten. Det udmarkede tiltag med etablering af de såkaldte "trapestier" er et interessant initiativ, og at de benyttes af nogen, kan man se på vegetationen, som visse steder kan være noget nedtrampet; men selv i en højsommermåned som aug. 1995 med sol fra morgen til aften og temperaturer næsten hver dag mellem 25 og 30° var der strækninger, som tydeligvis bar præg af ikke at være betrædt i længere tid. Jeg har da også på adskillige dagsture, incl. riktig varmt sommervejr, kunnet gå rundt om f.eks. Næsset uden at møde "et øje". For at genskabe/bevare

Mygbломст (*Liparis loeselii*).

"Naturligvis" er der plantearter, som tidligere er fundet på Orø, jeg ikke har set under mine ture dertil i årene 1989–1995. Udenfor Mygbломст er det arter som Voldtimian (*Acinos arvensis*), Grådodder (*Alyssum alyssoides*), vores tre anemone-arter (*Anemone* spp.), Kattefod (*Antennaria dioica*), Strand-Bede (*Beta vulgaris* ssp. *maritima*), Smalbladet Hareøre (*Bupleurum tenuissimum*), Stolthenriks Gåsefod (*Chenopodium bonus-henricus*) og Kær-Fnokurt (*Cineraria palustris* ssp. *congesta*) for at nævne nogle med latinsk navn først i alfabetet, og sidst i alfabetet arter som Klæbrig Limurt (*Silene viscosa*), Aks-Ærenpris (*Veronica spicata*) og Langstakket Væselhale (*Vulpia bromoides*). Årsagerne til, at de ikke er set, kan være mange; men det er tvivlsomt, om bl.a. Kattefod stadig er på øen, da der i dag er meget lidt hede. Stolthenriks Gåsefod har i mange år været på kraftigt tilbagetog overalt i Danmark, så måske er den væk fra Orø. Kær-Fnokurt har det med at være meget svingende i sin forekomst, og i øvrigt har dræning ikke gjort det lettere for den. I alt er der ca. 70 arter, angivet i TBU-afhandlingerne og i andre kilder, jeg ikke har set. En del af dem er helt sikkert stadig på Orø. Det ofte benyttede slogan "To par øjne ser bedre end et par", er det for Orø's vedkommende særdeles relevant at bruge.

de mange områder, som tidligere har været afgræssede, specielt ved østsiden, skal der – hvis ikke dele af den righoldige og enestående vegetation skal gå til grunde – hurtigst muligt igen græsses af, vel bedst med ungkreaturer.

Den botaniske undersøgelse af Ørø

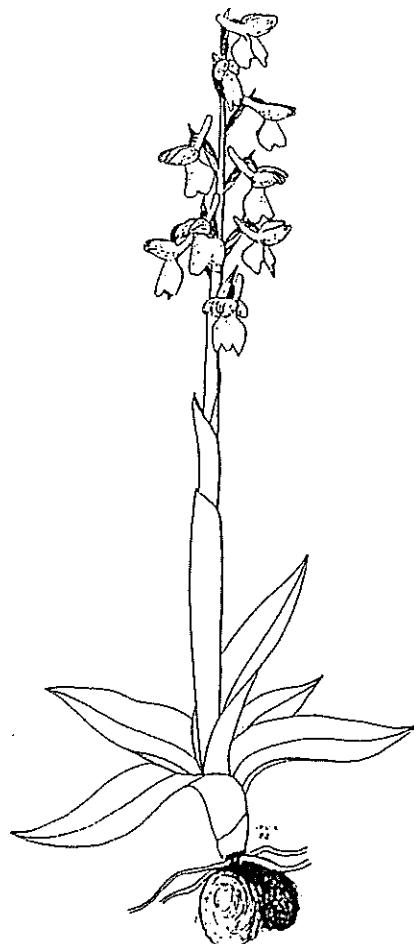
For en så stor ø, som det er let at komme til, er det forbavsende, så få, ældre oplysninger der findes om øfloraen. Gravesen (1976) er i sin "Oversigt over botaniske lokaliteter" i stort bekneb.

De første fund fra Ørø fra 1843 og 1846 ligger i herbariet på Botanisk Museum. Det drejer sig om Spidshale (*Parapholis strigosa*), Lav Hinddebæger (*Limonium humile*), Ager-Museurt (*Filago arvensis*) og Udspærret Dværgbunke (*Aira caryophyllea*). Nogen floraliste er ikke efterladt. Bortset fra sidstnævnte, der også fandtes i 1906, er de ikke genfundet. I 4. udgave af sin Haandbog (1888) angiver J. Lange A. Piper som den, der fandt Lav Hinddebæger på Ørø. Han var med i kredsen af unge, ivrige florister omkring Lange. Han blev senere apoteker i København og etatsråd. Sandsynligvis stammer alle fornævnte fund fra ham. En eftersøgning i Dansk Herbarium ville kunne afsløre det. Fra 1864 foreligger et fund af Svømmende Sumpskærm (*Helosciadium inundatum*), ej heller genfundet, fra 1906–07 fund af Smalbladet Hareøre (*Bupleurum tenuissimum*), Tæppegræs (*Catabrosa aquatica*), Opret Hejre (*Bromus erectus*), Udspærret Dværgbunke, Tykakset Star (*Carex riparia*), Guldhavre (*Trisetum flavescens*) og Stilk-Mælde (*Atriplex longipes*). Kun Guldhavre og Stilk-Mælde er genfundet.

I TBU-kartoteket findes angivelser af over 230 fundne arter fra før de enkelte publikationer, men desværre mangler de næsten alle angivelse af findeår og årstal – og floralister er forgæves eftersøgt på Museet. De blev kortlagte i TBU'erne, og til dem er der refereret i denne ø-flora. Ikke mindre end ca. 70 af disse arter har jeg ikke kunnet finde.

Salep-Gøgeurt (*Orchis morio*)

er en af de 4 arter, som findes i referatet fra Dansk Botanisk Forenings algeekskursion i 1948. Deltagerne besøgte en lille landtunge nord for anløbsbroen, hvor de "fandt en farvestrålende Strandengs- og Strandfældflora. *Armeria vulgaris* var den dominerende blandt de kulørgivende Arter, men også store Bevoksninger af *Astragalus danicus*, der var i sit højeste Flor og varierede i farve fra rød-violet til næsten rent blå, fandtes i stor Mængde. På en lille plet stod en del *Orchis morio*". Var det bare sådan i dag. Jeg har været på stederne flere gange, bl.a. i maj 1995, uden at se Dansk Astragel og Salep-Gøgeurt. I øvrigt er Dansk Astragel fundet af andre før den nævnte ekskursion, idet den er angivet i Jessens TBU-afhandling om ærteblomsternes udbredelse i Danmark. Salep Gøgeurt er tilsyneladende første gang set af holdet, idet den ikke optræder i Grøntved's TBU-afhandling om orkidéernes udbredelse fra samme år som ekskursionen, 1948.

Der kan næppe være tvivl om, at de fleste af de mange angivelser stammer fra en forsvundet floraliste fra 1920'erne og 1930'erne, indsendt af Eiler Høeg, en dygtig florist, der var læge ved Jægerpris-Stiftelsen. Når oplysningerne i følge TBU-kartoteket med sikkerhed stammer fra ham, er angivet signaturen (EH). Stammer de med sikkerthed fra hans ligesindede, pastor C.G. Pontoppidan, Orø, er signaturen (CGP). E. Høgh nævnes i TBU-kartoteket for Klokkelyng (*Erica tetralix*), Eng-Guldstjerne (*Gagea pratensis*), Ager-Kohvede (*Melampyrum arvense*), Klæbrig Limurt (*Silene viscosa*), Langbladet Soldug (*Drosera anglica*) og Kassubisk Vikke (*Vicia cassubica*). Pukkellæbe (*Herminium monorchis*) nævnes fra 1922 og må vel også henføres til ham. Af disse er kun kohveden genfundet.

Achton Friis beskriver på eminent vis historien, kulturhistorien og naturen på Orø, som han besøgte sammen med maleren Johannes Larsen i juni 1923. Om det var vejret, der gjorde, at opholdet blev langvarigt (8.–17. juni), er ikke godt at vide, men det "var blæsende med stærke byger", da de ankom den 8., og midt under opholdet skriver han, at "vi havde næsten bestandig storm og regn" og "når det kom højt, stod det på bygevejr". Trods elendigt vejr er der i beskrivelsen af øen 32 plantearter, som enten har været navngivet præcist, eller som det med sikkerhed har været muligt at sætte eksakt navn på. Alle hans arter er siden set. I min floraliste er de mærket 1923 (AF).

Botanisk Forening havde under ledelse af havalforskeren Søren Lund en algeekskursion til Isefjord den 23. maj 1948, da deltagerne på grund af dårligt vejr blev nødt til at søge land på Orø. Det førte med sig, at der i beretningen i Botanisk Tidsskrift (Lund 1949) blev nævnt 4 blomsterplanter. Det drejer sig om Engelskgræs (*Armeria maritima*), Dansk Astragel (*Astragalus danicus*), Salep-Gøgeurt (*Orchis morio*), Småbladet Elm (*Ulmus carpinifolia*) samt dennes variant var. *suberosa*, som i Langes "Haandbog i den danske Flora" (1864) har status som art med det danske navn "Kork-Ælm". Da "Kork-Ælm" ikke er nævnt i TBU-afhandlingen vedrørende træer og buske (Ødum 1968), er den ikke medtaget i min floraliste, hvor de 4 øvrige arter er markeret med 1948 (DBF). Med undtagelse af Engelskgræs hører de til vores subkontinentale floraelement. Salep-Gøgeurt er ikke

Langbladet Soldug (*Drosera anglica*)

er kun angivet i en reference, TBU-afhandlingen vedrørende Soldug-arternes udbredelse i Danmark (TBU 7). På Botanisk Museum ligger der et belæg, indsamlet af Eiler Høeg. Langbladet Soldug er absolut ikke almindelig og har vel aldrig været det. Af Lange (1864) opfattes den som "sporadisk og mindre hyppig end foreg." (*D. rotundifolia*). Fra Sjælland angives den fra 7 steder. I TBU-afhandlingen skrives, at den "intet steds er almindelig". I "Status over den danske Flora" (1993) indgår den i afsnittet om de sjældne, indigene arter, der endnu ikke er akut truede eller sårbar. Det er et spørgsmål, om den ikke i dag er borte fra de fleste lokaliteter uden for morænesandsområderne i Midt- og Nordjylland. Jeg har flere gange måttet fortælle sjællandske botanikere om vokseteder i det jyske. Det tyder da på, at der er meget lidt – om intet – tilbage på Sjælland.

senere genfundet. I øvrigt er navnet "Kork-Ælm" ikke siden bibeholdt.

Alfred Hansen var i 1962 på øen, og fra ham foreligger der belæg for Ager-Kohvede, Hjertebladet Gåsefod (*Chenopodium hybridum*), Tornet Tidsel (*Carduus acanthoides*) og Skov-Stilkaks (*Brachypodium sylvaticum*), men desværre ingen floraliste.

Søren Ødum (1969) nævner i afsnittet "De vildtvoksende træer og buske" i serien "Danmarks Natur", bd. 6, at forekomsten af Småbladet Lind på Orø, specielt i strandkrat, må anses for at være spontan.

I 1972 besøgte Børge Hjort-Olsen og Helge Nielsen Orø. Jeg har fra Per Mølgaard fået en liste, af hvilket det fremgår, at de to botanikere det år fandt Fin Kæruld (*Eriophorum gracile*) på Orø. Samme år fandt Hjort-Olsen desuden Sump-Hullæbe (*Epipactis palustris*) og Mygbłomst (*Liparis loeselii*) derovre. De arter, de fandt, er mærket hhv. 1972 (BH-O & HN) og 1972 (BH-O).

Den 10. aug. 1987 var Lilian van der Bijl og Peter Wind på Orø. To lokaliteter, et rigkær på marint forland nordøst for Olufsminde og væld på marint forland øst for Olufsminde, blev besøgt. Om den sidstnævnte lokalitet oplyser de, at den efter græsningsophør var under kraftig tilgroning med Tagrør. I listerne findes i alt 84 arter, som er mærket 1987 (LvdB & PW). Når jeg har skønnet, at det har interesse, er voksestedet/voksestederne oplyst. Arter, som kun de to har fundet, er Sump-Snerre (*Galium uliginosum*) og Fåblomstret Kogleaks (*Eleocharis quinqueflora*).

I maj og juli måned 1987 besøgte Mikael Landt, Henry Nielsen og Hans Peter Ravn Orø. Fra Mikael Landt har jeg fået en liste med 94 arter, alle fra den nordøstlige del af øen. De 94 arter er i min floraliste mærket 1987 (ML, HN & HPR). Også her er voksestedet for mere interessante arter angivet, bl.a. de tre, som ingen andre har fundet. Det drejer sig om Vår-Star (*Carex caryophyllea*), Eng-Havre (*Helictotrichon pratense*) og Hunde-Viol (*Viola canina*).

Thomas Vikstrøm, Farum, besøgte Orø den 11. nov. 1990.

Hans floraliste med 23 arter er i min liste mærket 1990 (TV).

Blandt disse kan nævnes Smalbladet Klokke (*Campanula persicifolia*), Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*), Enghavre og Moskus-Katost (*Malva moschata*).

Den 27. juli 1994, 10. maj 1995 og den 25. aug. 1995 har Jon Feilberg besøgt øen. Hans liste indeholder 126 arter, som i min floraliste er mærket 1994 (JF) eller 1995 (JF). Der er også dér arter, som har større interesse, hvorfor voksestedet er angivet. Jon Feilberg har set 7 arter, som ikke tidligere er fundet: Top-Amarant (*Amaranthus hybridus*), Hjælme (*Amphioxys arenaria*), Strand-Engelskgræs (*Armeria maritima* ssp. *maritima*), Drue-Gåsefod (*Chenopodium botrys*), Li-

Lancetbladet Ærenpris (*Veronica anagallis-aquatica*)

er angivet fra Orø i TBU-afhandlingen (TBU nr. 29). Jeg har fundet den nogle få steder, bl.a. i og ved en skovsø sydøst for bakken Møllebjerg, der ligger nær sommerhuskvarteret ved Gamløse. Den nærtstående art, Vand-Ærenpris (*V. catenata*), er set af Jon Feilberg under hans ekskursion til Orø den 27. juli 1994. Findestedet ligger ved øens østside.

den Lærkespore (*Corydalis intermedia*), Slap Annelgræs (*Puccinellia suecica*) og Vand-Ærenpris (*Veronica catenata*).

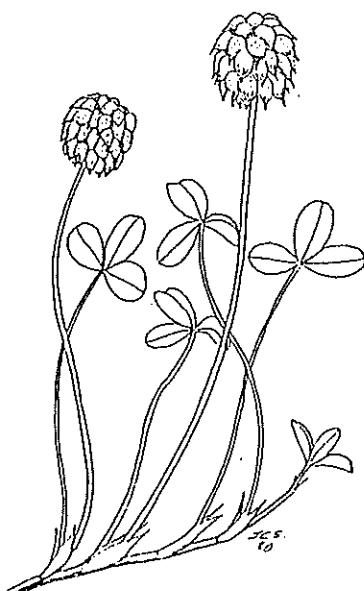
Helge Nielsen, Holbæk, har senest i 1995 besøgt Orø. Blandt de arter han har fundet, er Langakset Trådspore (*Gymnadenia conopsea*), Mygblomst og Enårig Bingelurt (*Mercurialis annua*). Ingen af disse arter har jeg set, og for Langakset Trådspore er det ikke mindre end en sensation. I min floraliste er hans fund mærket 1995 (HN).

Under mine besøg på Orø den 21. april 1989, 1.-2. sept. 1989, 2.-3. sept. 1993, 10. sept. 1994, 1. maj 1995, 4.-5. maj 1995, 14.-17. maj 1995, 16.-18. juni 1995 og 2.-3. aug. 1995 har jeg set 730 arter, heraf ikke mindre end 113 arter af Mælkebøtte, som alle er indsamlet. Ialt er der nu kendt 828 taxa fra Orø. Af de 730 arter har jeg således ikke kunnet finde 98, medens jeg har set 300, som ikke er angivet i nogen kendt fortægnelse eller på TBU-kortene. Blandt disse 300 arter er der, uden at nævne nogen, mange af vores almindeligste ukrudtsarter. Derudover er der fundet temmeligt mange forvildede haveplanter, buske og træer. Af arter, som må betragtes som ikke særligt almindelige, eller som kan undre, ikke figurerer i nogen af de tilgængelige floralister, er Krybende Læbeløs (*Ajuga reptans*), Ager-Gåseurt (*Anthemis arvensis*), Stjerne-Star (*Carex echinata*) og Knippe-Star (*C. pseudocyperus*), Plettet Gøgeurt (*Dactylorhiza maculata* ssp. *maculata*), Rank Dueurt (*Epilobium lamyi*), Rank Evighedsblomst (*Gnaphalium sylvaticum*), Småblomstret Balsamin (*Impatiens parviflora*), Butblomstret Siv (*Juncus subnodulosus*) og Trævlekrone (*Lychnis flos-cuculi*).

I min floraliste er benyttet hyppighedsbetegnelsen alm. for arter, der er set mange gange hver besøgsgdag i deres blomstringstid eller lidt før/efter. Er en art kun set få gange eller slet ikke hver dag, er det angivet med forkortelsen bl.a. efterfulgt af et af voksestederne. Såfremt en art kun er set ét sted, er dette angivet, uanset hvem finderen er.

Jordbær-Kløver (*Trifolium fragiferum*)

er almindelig ved de danske kyster, hvor den primært træffes på strandenge. Orø er ingen undtagelse, da de fleste af dens voksesteder netop er strandenge. En enkelt undtagelse er der dog, idet den desuden findes ved et af vandhullerne syd for Orøstrand Skolehjem.

Ørø's skov- og græssteppearter

fig. 1

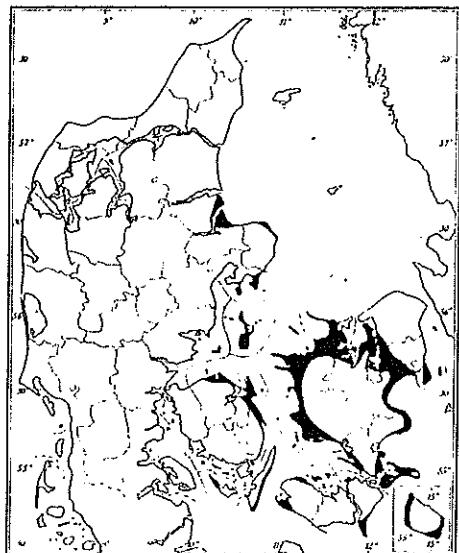

fig. 2

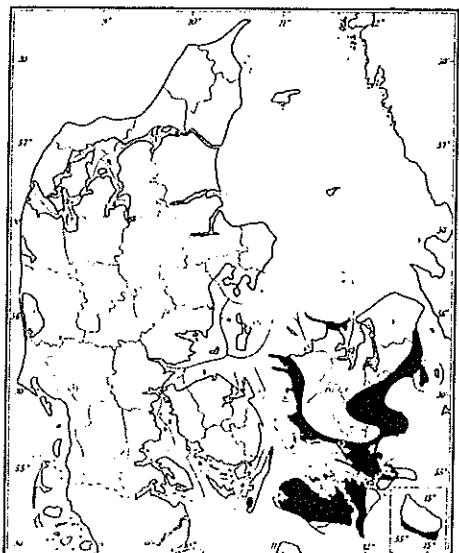

fig. 3

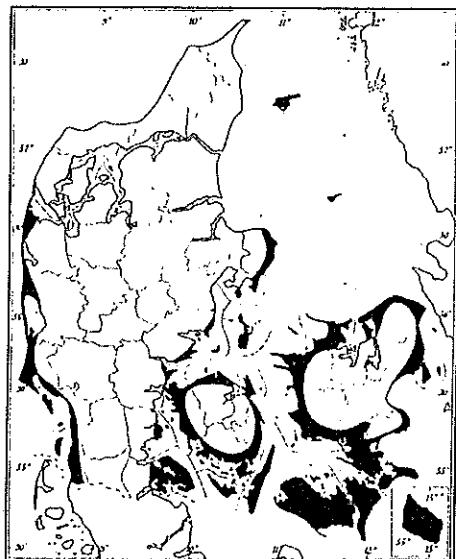
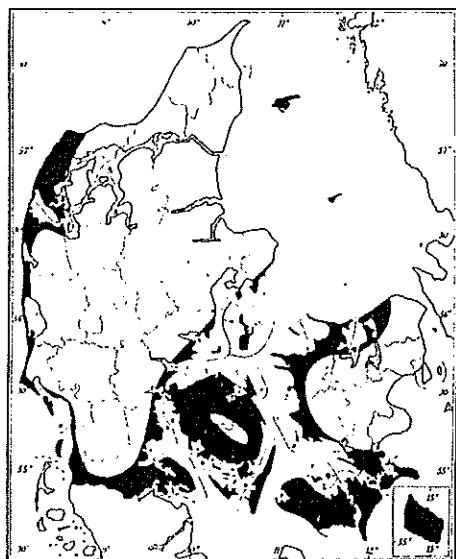

fig. 4

Isefjordsområdet med Ørø hører sammen med andre sydøstdanske kystegne til landets nedbørsfattigste områder med en årsmiddel på under 550 mm (fig. 1). Samtidig har de samme egne landets højeste middeltemperaturer for juli (fig. 2), de varmeste sensommertemperaturer (fig. 3) og den senest indtrædende frost (fig. 4). Om sommeren får de flere solskinstimer og mere solvarme over en længere tid. Lokalt er ikke mindst sydvendte kystskaænster varmebegünstigede på grund af excersionen, tilmed desuden også på grund af genspejling fra havoverfladen. Klimaet er subkontinentalt, da det minder om kontinental-klimaet i Øst- og Sydøsteuropa. Herfra har en del arter som forposter for skov og græssteppe kunnet brede sig nordvestover til begünstigede biotoper i Sydøstsverige, på Bornholm og til kystegne ved de danske, indre farvande, hvor de udgør et subkontinentalt floraelement med sjeldne arter, som vi har pligt til at værne om. På Ørø findes der usædvanligt mange subkontinentale arter. Fra tørskaænt og buskads er følgende kendt: Svalerod (*Vincetoxicum hirundinaria*), Navr (*Acer campestre*), Rød Kornel (*Cornus sanguinea*), Benved (*Euonymus europaeus*), Korsved (*Rhamnus cathartica*), Dansk Astragel (*Astragalus danicus*), Kassubisk Vikke (*Vicia cassubica*), Langklaset Vikke (*V. tenuifolia*), Merian (*Origanum vulgare*), Glat Rottehale (*Phleum phleoides*), Rosen-Katost (*Malva alcea*), Asparges (*Asparagus officinalis*), Smalbladet Klokke (*Campanula persicifolia*), Gul Evighedsblomst (*Helichrysum arenarium*), Mark-Bynke (*Artemisia campestris*), Ager-Kohvede (*Melampyrum arvense*), Knoldet Mjødturt (*Filipendula vulgaris*), Blodrød Storkenæb (*Geranium sanguineum*), Opret Hejre (*Bromus erectus*), Grådodder (*Alyssum alyssoides*) og Stribet Kløver (*Trifolium striatum*). Fra græsli Hjertegræs (*Briza media*), Blågrøn Star (*Carex flacca*), Bakketidsel (*Carlina vulgaris*), Lav Tidsel (*Cirsium acaule*), Vild Hør (*Linum catharticum*), Dunet Vejbred (*Plantago media*) og Hulkravet Kodriver (*Primula veris*). Fra fugtigere bund Strand-Karse (*Lepidium latifolium*), Strand-Stenkløver (*Melilotus dentata*), Stivhåret Ranunkel (*Ranunculus sardous*), Kær-Svinemælk (*Sonchus palustris*) og Drue-Gåsafod (*Chenopodium botrys*).

Kilde: Det xerotherme floraelement ved de sydlige Indre Farvande (Flora og Fauna 68).

FLORALISTE

Abies alba (*Alm. Ædelgran*) – bl.a. som opvækst i krat ved Uglesti !

- **grandis** (*Kæmpegrán*) – hegnet lidt nord for Næsby !
- **nordmanniana** (*Nordmannsgran*) – lille skov nordvest for Bybjerg (kultur?) !
- **procera** (*Sølvgran*) – skov ved Kratvej i Gamløse (kultur?) !

Acer campestre (*Navr*) – bl.a. i krat ved Karl Petersvej i Brønde (opvækst) !

- **platanoides** (*Spids-Løn*) – krat ved Vibesti (opvækst) !
- **pseudoplatanus** (*Ahorn*) – alm. !

Achillea millefolium (*Alm. Røllike*) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF)
– alm. !

- **ptarmica** (*Nyse-Røllike*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – kær i strandeng nord for Næsby !

Acinos arvensis (*Voldtimian*) – Bot. Tids. 64 (TBU), anden oplysning foreligger ikke.

Aegopodium podagraria (*Skvalderkål*) – alm. !

Aesculus hippocastanum (*Hestekastanje*) – bl.a. i vejkant i Næsby ved Næsbygade (opvækst) !

Aethusa cynapium ssp. **cynapioides** (*Stor Hundepersille*) – bl.a. i vejkant i Næsby !

- – – ssp. **cynapium** (*Alm. Hundepersille*) – bl.a. ved mur ved kirken i Bybjerg !

Agrimonia eupatoria (*Alm. Agermåne*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – klint øst for campingpladsen !

Agrostis gigantea (*Stortoppet Hvene*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – veld på marint forland øst for O-lufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i strandkær nord for Østre Færge !

- **stolonifera** (*Krybende Hvene*) – 1994 (JF) – alm. !

- **tenuis** (*Alm. Hvene*) – 1987 (LvdB & PW) – alm. !

Aira caryophyllea (*Udspærret Dværgbunke*) – Bot. Mus. fra 1846 og 1906 – Bot. Tids. 68 (TBU).

- **praecox** (*Tidlig Dværgbunke*) – alm. !

Ajuga reptans (*Krybende Læbeløs*) – i plæne ved Frændevej !

Alchemilla mollis (*Lådden Løvefod*) – bl.a. i kær sydvest for Sølyst !

Alisma plantago-aquatica (*Vejbred-Skeblad*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i skovsump ved Sletgård !

Alliaria petiolata (*Løgkarse*) – alm. !

Allium oleraceum (*Vild Løg*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – 1995 (JF).

- **scorodoprasum** (*Skov-Løg*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – bl.a. i vejkant ved Frændevej !

- **vineale** (*Sand-Løg*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – strandoverdrev nordøst for Næsby !

Alnus glutinosa (*Røddel*) – 1986: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i tilgroet kær ved Strandsti !

- **incana** (*Hvidel*) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i og ved vandhuller syd for Orøstrand Skolehjem !

Alopecurus geniculatus (*Knæbøjet Rævehale*) – 1994 (JF) – bl.a. i og ved vandhuller syd for Orøstrand Skolehjem !

Alyssum alyssoides (*Grådodder*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – anden oplysning foreligger ikke.

Amaranthus hybridus (*Top-Amarant*) – 1995: Stengårdsvej (JF).

Ammophila arenaria (*Hjælme*) – 1994: strand ved østsiden (JF).

Anagallis arvensis (*Rød Arve*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – alm. !

Anchusa arvensis (*Krumhals*) – alm. !

- **officinalis** (*Læge-Oksetunge*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 60 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !

Anemone hepatica (*Blå Anemone*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – anden oplysning foreligger ikke.

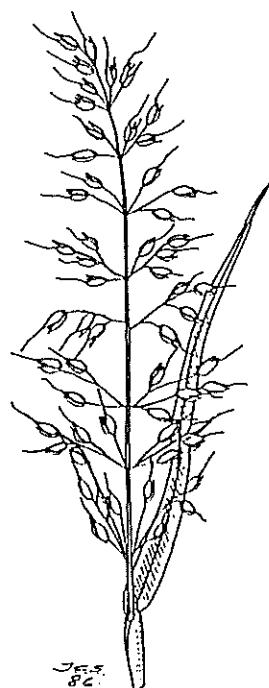
- **nemorosa** (*Hvid Anemone*) – Orø (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 53 (TBU).

- **ranunculoides** (*Gul Anemone*) – Orø (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 53 (TBU).

- Angelica sylvestris** (*Angelik*) – kær i sommerhusområde syd for Salvig !
Antennaria dioica (*Kattefod*) – Orø (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 57 (TBU).
Anthemis arvensis (*Ager-Gåseurt*) – vejkant nordvest for Næsby !
Anthoxanthum odoratum (*Vellugtende Gulaks*) – 1995 (JF) – bl.a. i vejrabat ved Haresti !
Anthriscus caucalis (*Gærde-Kørvel*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987. i nordøst (ML, HN & HPR)
– bl.a. på strandoverdrev nordvest for Næsby !
– **sylvestris** (*Vild Kørvel*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – alm. !
Anthyllis vulneraria (*Rundbælg*) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. i kanten af markvej vest for Es-mosevej !
Antirrhinum majus (*Have-Løvemund*) – bl.a. ved Syvvejen i Bybjerg !
Apera spica-venti (*Vindaks*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i vejkant i Bybjerg !
Aphanes arvensis (*Alm. Dværgløvesfod*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – bl.a. i mark sydvest for Børrevig !
– **inexpectata** (*Småfrugtet Dværgløvesfod*) – bl.a. i mark ved Esmosevej vest for Næsby !
Aquilegia vulgaris (*Akeleje*) – bl.a. i hække ved Strandsti vest for Næsby !
Arabidopsis thaliana (*Gåsemad*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
Arabis hirsuta (*Stivhåret Kalkkarse*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1990: nordøstvendt kystsentrænt på
Næsset (TV) – 1995 (JF) – klint i nord !
Archangelica litoralis (*Kvan*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i strandsump ved havnen i Brønde !
Arctium minus (*Liden Burre*) – bl.a. i lille krat på mark nord for Flenøgård !
– **nemorosum** ssp. **nemorosum** (*Skov-Burre*) – Orø: tem. alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids.
57 (TBU).
– **tomentosum** (*Filtet Burre*) – Orø: hh. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 57 (TBU).
Arenaria serpyllifolia (*Alm. Markarve*) – 1994 (JF) – alm. !
Armeria maritima ssp. **elongata** (*Vej-Engelskgræs*) – 1923 (AF) – 1948 (DBF) – 1987 (ML, HN
& HPR) – alm. !
– – **ssp. maritima** (*Strand-Engelskgræs*) – 1994: strand ved østsiden (JF).
Armoracia rusticana (*Peberrød*) – bl.a. i vejkant ved markvej vest for Esmosevej vest for Næsby !

Draphavre (*Arrhenatherum elatius*).

Det er naturligvis svært at afgøre, hvilke af vores græssarter, der er vort mest almindelige. Men ikke "kampen" står mellem Draphavre, Alm. Hvene (*A-grostis tenuis*), Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), Enårig Rapgræs (*Poa annua*), Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*), Alm. Kvikk (*Elytrigia repens*), Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*) og Tagrør (*Phragmites australis*). Alle er naturligvis på Orø masser af steder. Draphavre foretrækker også her vejkantter, klinter og markskel, men er i øvrigt at finde næsten hvor som helst.

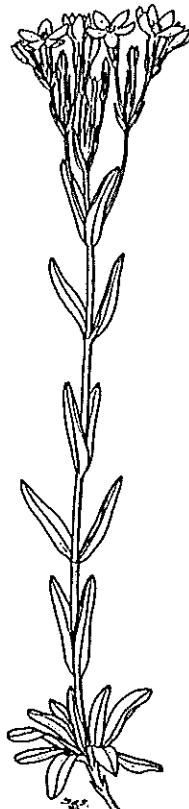

- Arrhenatherum elatius** (*Alm. Draphavre*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – alm. !
- Artemisia absinthium** (*Have-Malurt*) – Bot. Tids. 57 (TBU), anden oplysning foreligger ikke.
- **campestris** (*Mark-Bynke*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
 - **maritima** (*Strand-Malurt*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1995 (JF) – alm. !
 - **vulgaris** (*Grå Bynke*) – 1987 (LvdB & PW) – 1994 (JF) – alm. !
- Arum alpinum** ssp. **danicum** (*Dansk Ingefær*) – vejkant ved Enghavegårdssvej i Næsby !
- Asparagus officinalis** (*Asparges*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – strandoverdrev ved Østre Færgevej !
- Asperugo procumbens** (*River*) – bl.a. mellem kampesten ved kysten ved havnen i Brønde !
- Aster tripolium** (*Strand-Asters*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1990 (TV) – 1994 (JF) – alm. !
- Astragalus danicus** (*Dansk Astragel*) – Jessen 1931 (TBU) – 1948: Landtunge nord for Anløbsbroen ved Brønde (DBF) – 1967: myretue i strandeng (PV 1971).
- Athyrium filix-femina** (*Fjerbregne*) – bl.a. i skov ved Plantagevej nordvest for Østre Færge !
- Atriplex deltoidea** (*Tand-Mælde*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – bl.a. på stranden ved Nørrestænge !
- **glabriuscula** (*Tykbladet Mælde*) – på stranden ved campingpladsen !
 - **latifolia** s.str. (*Spydbladet Mælde*) – alm. !
 - **litoralis** (*Strand-Mælde*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !
 - **longipes** s.str. (*Stilk-Mælde*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – strandeng nær Østre Færge !
 - **patula** (*Svine-Mælde*) – alm. !
- Avena fatua** (*Flyve-Havre*) – bl.a. i ung Nordmannsgrankultur syd for Løvebjerg !
- **sativa** (*Alm. Havre*) – bl.a. i kartoffelmark i den nordlige del af sommerhuskvarteret nordvest for Næsby !
- Ballota nigra** ssp. **nigra** (*Rød Tandbæger*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1990 (TV) – 1994 (JF) – alm. !
- Barbarea intermedia** (*Randhåret Vinterkarse*) – bl.a. på strandvold ved Østre Færge !
- **vulgaris** ssp. **vulgaris** (*Alm. Vinterkarse*) – bl.a. i vejkant ved Bøgebakken !
- Batrachium aquatile** (*Alm. Vandranunkel*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – strandsø syd for Gl. Snavæ Færgested !
- **baudotii** (*Strand-Vandranunkel*) – i og ved vandhuller syd for Orøstrand Skolehjem !
- Bellis perennis** (*Tusindfryd*) – alm. !
- Berteroa incana** (*Kløvplade*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. i vejkant i den nordvestlige del af sommerhuskvarteret vest for Bybjerg !
- Berula erecta** (*Sideskærm*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i eng mellem Næsby og Gl. Snavæ Færgested !
- Beta maritima** (*Strand-Bede*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – anden oplysning foreligger ikke.
- **vulgaris** ssp. **vulgaris** (*Foder-Bede*) – markkant nær Flenøgård !
- Betula pendula** (*Vorte-Birk*) – alm. !
- **pubescens** (*Dun-Birk*) – bl.a. i krat ved Haresti !
- Bidens cernua** (*Nikkende Brøndsel*) – eng syd for Anneksgård !
- **tripartita** (*Fliget Brøndsel*) – væld på marint forland øst for Olufsminde (LvdB & PW) – 1994 (JF) – bl.a. i grøft ved Karl Petersvej i Brønde !
- Blysmus compressus** (*Fladtrykt Kogleaks*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i rigkærret nordøst for Svalegård !
- Borago officinalis** (*Hjulkrone*) – bl.a. på strandoverdrev ved Karl Petersvej i Brønde, velsagten fra tidligere affaldshenkastning !
- Brachypodium sylvaticum** (*Skov-Stilkaks*) – 1962 (AH) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- Brassica napus** ssp. **napus** (*Raps*) – bl.a. i vejkant i Næsby !
- Briza media** (*Alm. Hjertegræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – 1990: nordøstvendt kystsentræt på Næsset (TV) – bl.a. i tilgroet kær ved

Strandst i vest for Næsby !

- Bromus erectus** (*Opret Hejre*) – Bot. Mus. fra 1906. – Bot. Tids. 68 (TBU).
- **hordeaceus** ssp. **hordeaceus** (*Blød Hejre*) – alm. !
- **sterilis** (*Gold Hejre*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – alm. !
- Brunnera macrophylla** (*Kærmindesøster*) – bl.a. i Bybjerg !
- Bryonia alba** (*Enbo Galdebær*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i levende hegn i Næsby !
- Bupleurum tenuissimum** (*Smalbladet Hareøre*) – Bot. Mus. fra 1906 – Bot. Tids. 47 (TBU).
- Cakile maritima** ssp. **baltica** (*Østersø–Strandsennep*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – alm. !
- Calamagrostis canescens** (*Eng–Rørhvene*) – bl.a. i ellesump nord for Østre Færge !
- Calendula officinalis** (*Morgenfrue*) – bl.a. på strandoverdrev ved Lindholmvej i Brønde, velsagtens fra tidligere affaldshenkastning !
- Callitrichie cophocarpa** (*Roset–Vandstjerne*) – grøft i den nordlige del af sommerhusområdet ved Salvig !
- Calluna vulgaris** (*Hedelyng*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 44 (TBU) – bl.a. i vejrabat ved Haresti vest for Næsby !
- Caltha palustris** (*Eng–Kabbeleje*) – 1923 (AF) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i eng ved Østre Færge !
- Calystegia pulchra** (*Have–Snerle*) – hæk ved Kattekærstrædet i Bybjerg !
- **sepium** (*Gærde–Snerle*) – bl.a. i tagrørsump ved Lindholmvej i Brønde !
- Campanula persicifolia** (*Smalbladet Klokke*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1990: nordøstvendt skrænt på Næsset (TV) – bl.a. på klint nordvest for Næsgård !
- **rapunculoides** (*Ensidiig Klokke*) – bl.a. på stensætning i Bybjerg !
- **rotundifolia** (*Liden Klokke*) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
- Capsella bursa–pastoris** (*Hyrdetaske*) – 1995 (JF) – alm. !
- Cardamine hirsuta** (*Roset–Springklap*) – alm. !
- **pratensis** ssp. **palustris** (*Sumpkarse*) – rigkær nordøst for Svalegård !
- - **ssp. pratensis** (*Engkarse*) – 1923 (AF) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i rigkær ved Gl. Snavæ Færgested !
- Carduus acanthoides** (*Tornet Tidsel*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1962: krat ved Børret (AH).
- **crispus** (*Kruset Tidsel*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – alm. !
- Carex arenaria** (*Sand–Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !
- **canescens** (*Grå Star*) – kær nordvest for Forklædet !
- **caryophyllea** (*Vår–Star*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR).

Strand–Tusindgylden (*Centaurium litorale*)
hører ligesom de andre Tusindgylden–arter til vores sentblomstrende. Det samme gælder også de 5 En-sian–arter af slægten Gentiana og Gentianella. Ingen af vores En-sian–arter er – så vidt det vides – fundet på Ørø, hvorimod vores 3 Tusindgyldenarter er set. Jeg har ikke set den afbildede, men de to andre, flest af Liden Tusindgylden (*C. pulchellum*), som i den hede sommer i 1995 i bl.a. rørsumpen vest for sommerhusområdet ved Næsby fandtes i meget høje og slanke individer, op til 35 cm.

Carex distans (*Fjernakset Star*) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i og ved vandhuller syd for Ørøstrand Skolehjem !

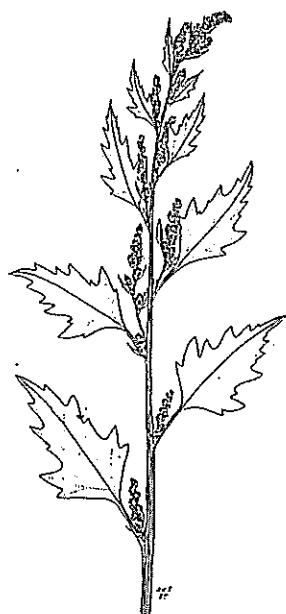
- **disticha** (*Toradet Star*) – 1987 (PW & LvdB) – bl.a. i rigkær nord for Østre Færge !
 - **echinata** (*Stjerne-Star*) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
 - **flacca** (*Blågrøn Star*) – 1987: væld på marint forland øst for Olufsminde (LvdB & PW) bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
 - **hirta** (*Håret Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987: væld på marint forland øst for Olufsminde (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. i fugtig lavning ved campingpladsen !
 - **leporina** (*Hare-Star*) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
 - **nigra** (*Alm. Star*) – 1987 (PW & LvdB) – bl.a. i eng syd for Gl. Snavæ Færgested !
 - **oederi** ssp. **oederi** (*Dværg-Star*) – 1987: rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW).
 - **otrubae** (*Sylt-Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1994 (JF) – strandkær nord for Østre Færge !
 - **panicea** (*Hirse-Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
 - **pilulifera** (*Pille-Star*) – på tuer i rigkæret nordøst for Svalegård !
 - **polyphylla** (*Mellemburdt Star*) – vejkant i Bybjerg !
 - **pseudocyperus** (*Knippe-Star*) – kær i sommerhusområde syd for Salvig !
 - **pulicaria** (*Loppe-Star*) – 1995: Ud for Svalegården (HN) – rigkær mellem Svalegård og Olufsminde.
 - **riparia** (*Tykakset Star*) – Bot. Mus. fra 1906 – Bot. Tids. 47 – 1987: væld øst for Olufsminde (PW & LvdB). (TBU).
 - **rostrata** (*Næb-Star*) – 1987: rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – skovsump nord for Sletgård !
 - **vesicaria** (*Blære-Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i rigkær ved Forklædet i øst !
- Carlina vulgaris** ssp. **vulgaris** (*Bakketidsel*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1990: alm. på nordøstvendt kystsbraint på Næsset (TV) – 1995 (JF) – kystklint nord for Næsgård !

Carum carvi (*Kommen*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. på ubebygget grund i Bybjerg !

Catabrosa aquatica (*Tæppegræs*) – Bot. Mus. fra 1906 – Ørø: sjælden (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 68 (TBU).

Rød Gåsefod (*Chenopodium rubrum*)

er vel efter Hvidmelet Gåsefod (*C. album*) og Svensk Gåsefod (*C. suecicum*) vores almindeligste Gåsefod-art. Den danske hovedudbredelse ligger i dele af Østjylland og på Øerne, hvor den træffes hist og her i strandenge, strandsumpe, ved søbredder, på ruderatpladser mv. På Ørø må jeg betegne dens hyppighed som ret sjælden, idet jeg har bemærket den mindre end 5 steder. Et af dens vokssteder er en strandeng syd for Anneksgård ved sydsiden af øen. I samme lag fandtes bl.a. Blågrøn Gåsefod (*C. glaucum*) og Jordbær-Kløver (*Trifolium fragiferum*). I øvrigt er Blågrøn Gåsefod kun set dette ene sted på øen.

Centaurea cyanus (*Kornblomst*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1990: markkanter på Næsset (TV) – 1995 (HN) – alm. !

– **jacea** (*Alm. Knopurt*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (HN) – 1995 (JF) – alm. !

– f. **alba** (*hvidblomstret Alm. Knopurt*) – klint nordvest for Næsgård !

– **paniculata** – Bot. Tids. 57: 211.

– **scabiosa** (*Stor Knopurt*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (HN) – 1995 (JF) – bl.a. i vejkant vest for Esmosevej ved Næsby !

Centaurium erythraea (*Mark-Tusindgylden*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. på overdrev ved sommerhuskvarteret ved Salvig !

– **littorale** (*Strand-Tusindgylden*) – Ørø: alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1987: rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW).

– **pulchellum** (*Liden Tusindgylden*) – 1994 (JF) – bl.a. i strandrørsump ved sommerhuskvarteret nordvest for Næsby !

Cerastium arvense (*Storblomstret Hønsetarm*) – vejkant ved Næsgårdsvej !

– **biebersteinii** (*Sommersne*) – bl.a. i vejrabat ved Strandsti vest for Næsby !

– **fontanum** ssp. **triviale** (*Alm. Hønsetarm*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !

– **glomeratum** (*Opret Hønsetarm*) – bl.a. i vejkant sydøst for Sølyst !

– **semidecandrum** (*Femhannet Hønsetarm*) – alm. !

– **tomentosum** (*Filtet Hønsetarm*) – skov mellem Kratvej og Plantagevej i sydøst for Gamle !

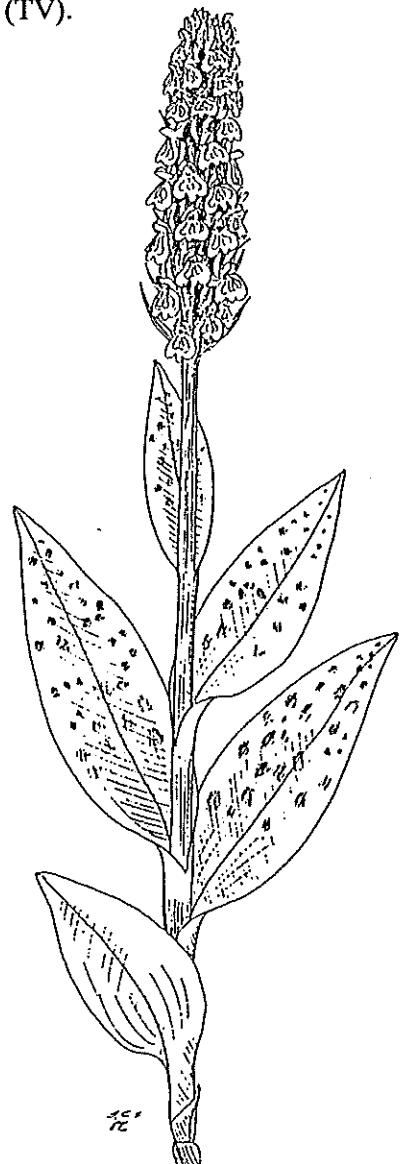
Chaenomeles japonica (*Japan-Kvæde*) – 1990: kystskaernen på Næsset (TV).

Chaerophyllum temulentum (*Hulsvøb*) – bl.a. i vejkant i Bybjerg !

Chamaenerion angustifolium (*Gederams*) – bl.a. i krat ved Strandsti !

Maj-Gøgeurt (*Dactylorhiza majalis* ssp. *majalis*).

Langs størstedelen af Ørø's østkyst findes kær af forskellig slags. De prægtigste ligger på de lavestliggende partier i en i 1995 stadig afgræsset strandeng umiddelbart nord og nordøst for Svalegård. To andre gógeurter vokser her, nemlig Kødfarvet Gøgeurt (*D. incarnata* ssp. *incarnata*) og Pletted Gøgeurt (*D. maculata* ssp. *maculata*). Medens sidstnævnte art kun er set i få individer, er såvel Maj-Gøgeurt og Kødfarvet Gøgeurt til stede i stort antal, Maj-Gøgeurt i 1995 over 1000, Kødfarvet Gøgeurt noget mindre. Også i det meget store og våde kær-område, der strækker sig omrent fra Olufsminde og til Svalegård, er Maj-Gøgeurt til stede i massevis. En del af området afgræsses, noget ikke mere. Men hegnspæle fortæller, at man sjældent for bare nogle få årtier siden ikke udnyttede hver eneste kvadratmeter. Det er skade, det ikke er sådan mere. I de fleste andre kær på Ørø er der ligeledes fundet gógeurter, i de stærkt tilgroede kær øst for Næsgårdsvej kun et par snese, det samme i et hesteafræsset kær ved Lærkesti i sommerhuskvarteret nordvest for Næsby.

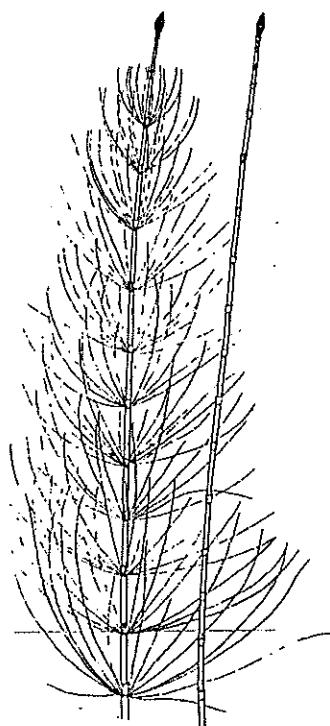

- Chamomilla recutita** (*Vellugtende Kamille*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i mark ved Karl Petersvej i Brønde !
- **suaveolens** (*Skive-Kamille*) – alm. !
- Chelidonium majus** (*Svaleurt*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 56 (TBU) – alm., bl.a. i hække i Bybjerg !
- Chenopodium album** ssp. **album** (*Hvidmelet Gåsefod*) – alm. !
- **bonus-henricus** (*Stolthenriks Gåsefod*) – Bot. Tids. 63 (TBU) –
 - **botryoides** (*Drue-Gåsefod*) – 1994: strand ved Næsgård (JF).
 - **glaucum** (*Blågrøn Gåsefod*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – bl.a. i strandeng syd for Anneksgård !
 - **hybridum** (*Hjertebladet Gåsefod*) – 1962 (AH) – Bot. Tids. 63 (TBU).
 - **murale** (*Mur-Gåsefod*) – Bot. Tids. 63 (TBU).
 - **rubrum** (*Rød Gåsefod*) – bl.a. i strandeng syd for Anneksgård !
 - **suecicum** (*Svensk Gåsefod*) – vejkant ved Strandst i vest for Næsby !
- Chrysanthemum segetum** (*Gul Okseøje*) – Orø: m. sj. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 57 (TBU).
- Cichorium intybus** (*Cikorie*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – alm. !
- Cineraria palustris** ssp. **congesta** (*Kær-Fnokurt*) – Bot. Tids. 57 (TBU), anden oplysning foreligger ikke.
- Cirsium acaule** (*Lav Tidsel*) – Orø: t. alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1987: I nordøst (ML, HN & HPR).
- **arvense** (*Ager-Tidsel*) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
 - **oleraceum** (*Kål-Tidsel*) – 1987: væld på marint forland øst for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i ellesump ved rigkæret nord for Østre Færge !
 - **palustre** (*Kær-Tidsel*) – 1987: væld øst for Olufsminde (PW & LvdB) – bl.a. i fugtig laving i strandoverdrev ved Strandst i vest for Næsby !
 - **vulgare** (*Horse-Tidsel*) – 1987 (LvdB & PW) – alm. !
- Cochlearia anglica** (*Engelsk Kokleare*) – bl.a. i strandeng ved Næsby !
- **danica** (*Dansk Kokleare*) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
 - **officinalis** (*Læge-Kokleare*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1995 (JF) – alm. !
- Conium maculatum** (*Skarntyde*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !
- Convallaria majalis** (*Liljekonval*) – bl.a. i krat ved Strandst i vest for Næsby !
- Convolvulus arvensis** (*Ager-Snerle*) – 1994 (JF) – alm. !
- Conyza canadensis** (*Canadisk Bakkesjerne*) – alm. !
- Cornus sanguinea** (*Rød Kornel*) – Orø (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 64 (TBU).
- Corydalis intermedia** (*Liden Lærkespore*) – 1995: skrænter ved Næsgård (JF).
- **pumila** (*Finger-Lærkespore*) – Børret (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 56 (TBU) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – 1995 (JF).
- Corylus avellana** (*Hassel*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i krat ved Haresti vest for Næsby !
- Corynephorus canescens** (*Sandskæg*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – overdrev ved Skovhøjvænget !
- Cosmos bipinnatus** (*Stolte Kavalerer*) – strandoverdrev ved Lindholmvej i Brønde, velsagtens fra tidligere affaldshenkastning !
- Crambe maritima** (*Strandkål*) – bl.a. på strand nordøst for Sølyst !
- Crataegus laevigata** (*Alm. Hvidtjørn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. i hegnd sydvest for Østre Færge !
- **monogyna** (*Engriflet Hvidtjørn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- Crepis biennis** (*Toårig Høgeskæg*) – Orø: alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 57 (TBU).
- **capillaris** (*Grøn Høgeskæg*) – 1995 (HN) – bl.a. ved markvej ved Elnebjerg nær Brønde !
- Cymbalaria muralis** (*Vedbend-Torskemund*) – stensætning i Bybjerg !
- Cynosurus cristatus** (*Alm. Kamgræs*) – bl.a. i eng ved Gl. Snavé Færgested !

- Dactylis glomerata** (*Alm. Hundegræs*) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF)
– alm. !
- **polygama** (*Skov-Hundegræs*) – bl.a. i skov nord for Sletgård !
- Dactylorhiza incarnata** ssp. *incarnata* (*Kødsfarvet Gøgeurt*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – 1995 (HN) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
- **maculata** ssp. *maculata* (*Plettet Gøgeurt*) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
- **majalis** ssp. *majalis* (*Maj-Gøgeurt*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1995 (HN) – bl.a. i rigkær nordøst for Svalegård !
- Datura stramonium** (*Pigæble*) – vejkant ved Tornholmvej syd for Bybjerg !
- – – f. *tatula* (*Blå Pigæble*) – strandoverdrev ved Karl Petersvej i Brønde, velsagtens fra affaldshenkastning !
- Daucus carota** (*Vild Gulerod*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1995 (JF) – bl.a. på kystklint nordvest for Ørstrand Skolehjem !
- Deschampsia caespitosa** (*Mose-Bunke*) – 1987 (LvdB & PW) – (1995 (JF) – bl.a. i tilgroet kær nord for Karl Petersvej i Brønde !
- **flexuosa** (*Bølget Bunke*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. på kystnært overdrev nord for Østre Færge !
- Descurainia sophia** (*Finbladet Vejsennep*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !
- Dianthus deltoides** (*Bakke-Nellike*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev nordøst for campingpladsen ved Nørrestænge !
- Digitalis purpurea** (*Fingerbøl*) – 1995 (JF) – bl.a. i markhegn ved Erik Jensensvej i Brønde !
- Dipsacus fullonum** (*Gærde-Kartebolle*) – 1994: strand ved østsiden (JF) – bl.a. ved grøft ved Erik Jensensvej i Brønde !
- Doronicum columnae** (*Gemserod*) – ved affaldshenkastning ved Bygaden i Næsby !
- **orientale** (*Gemserod*) – mark i udkanten af Bybjerg mod Nørrestænge !
- **pardalianches** (*Hjertebladet Gemserod*) – vejkant/lille krat ved Petersmindevej sydvest for Bybjerg !
- Drosera anglica** (*Langbladet Soldug*) – angivet af EH (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 45 (TBU).

Dynd-Padderok (*Equisetum fluviatile*).

4 af vores Padderokarter har jeg fundet på Ørø. Det drejer sig udover Dynd-Padderok om Ager-Padderok (*E. arvense*), Kær-Padderok (*E. pratense*) og Lund-Padderok (*E. palustre*) med Ager-Padderok som den mest hyppige. Et af Dynd-Paderokks voksesteder på Ørø er det enestående rigkær øst og sydøst for Olufsminde ved øens sydøstsiden. Området er under normale, vejrige omstændigheder meget vådt og rummer arter som Leverurt (*Parnassia palustris*), som kan tælles i 1000'er, Trævlekrone (*Lychnis flos-cuculi*), Kær-Tidsel (*Cirsium palustre*), Vandnavle (*Hydrocotyle vulgaris*), Hjerte-græs (*Briza media*) og Maj-Gøgeurt (*Dactylorhiza majalis* ssp. *majalis*).

Dryopteris dilatata (*Bredbladet Mangeløv*) – bl.a. i skov nord for Sletgård !

- **filix-mas** (*Alm. Mangeløv*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – bl.a. i krat ved Uglesti vest for Næsby !

Echinochloa crus-galli (*Alm. Hanespore*) – Ørø: sj. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 68 (TBU).

Echium vulgare (*Slangehoved*) – Bot. Tids. 60 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !

Eleocharis palustris ssp. **vulgaris** (*Alm. Sumpstrå*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i strandeng øst for Sølyst !

- **quinqueflora** (*Fåblomstret Kogleaks*) – 1987: rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW).

- **uniglumis** (*Enskøllet Sumpstrå*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !

Elytrigia junceiforme (*Strand-Kvik*) – sandet strand nordøst for Sølyst i nord !

- - **x repens** (*Hybrid-Kvik*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev nordøst for campingpladsen !

- **repens** (*Alm. Kvik*) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !

Epilobium adnatum (*Kantet Dueurt*) – bl.a. i vandhul ved Ørøstrand Skolehjem !

- **ciliatum** (*Kirtlet Dueurt*) – vejkant ved Kattekærstrædet i Bybjerg !

- **hirsutum** (*Lådden Dueurt*) – 1987: væld øst for Olufsminde (PW & LvdB) – 1995 (JF) – alm. !

- **lamyi** (*Rank Dueurt*) – bl.a. i grøft ved Karl Petersvej !

- **montanum** (*Glat Dueurt*) – 1995 (JF) – alm. !

- **obscurum** (*Ris-Dueurt*) – 1994: strand ved østsiden (JF) – bl.a. ved vandhul ved Ørøstrand Skolehjem !

- **palustre** (*Kær-Dueurt*) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i skovsump ved Sletgård !

- **parviflorum** (*Dunet Dueurt*) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i tilgroet kær ved Strandst i !

- **roseum** (*Rosen-Dueurt*) – skovsump ved Plantagevej !

Epimedium alpinum (*Alpe-Bispehue*) – vejkant i Brønde !

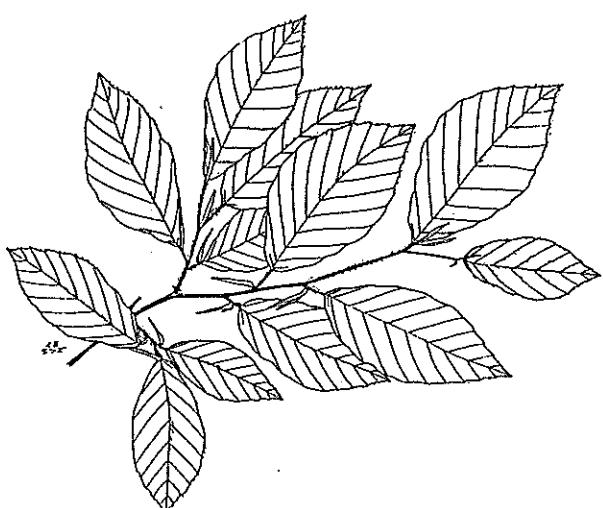
Epipactis palustris (*Sump-Hullæbe*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1972 (BH-O & HN) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – 1995 (HN) – rigkær vest for Forklædet !

Equisetum arvense (*Ager-Padderok*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. i hegning ved markvej vest for Es- mosevej vest for Næsby !

- **fluviatile** (*Dynd-Padderok*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – 1987: væld på marint forland øst for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i og ved vandhuller syd for Ørøstrand Skolehjem !

Bøg (*Fagus sylvatica*).

Skoven – eller om man hellere vil – plantagen mellem Kratvej og Plantagevej i sommerhuskvaretet sydøst for Gamløse er ekstraordinært rig på træ- og buskarter. Det vil føre for vidt her at remse dem alle op, men de træarter, der er set som opvækst, er udover Bøg bl.a. Ask (*Fraxinus excelsior*), Bævre-Asp (*Populus tremula*), Vorte-Birk (*Betula verrucosa*), Stilk-Eg (*Quercus robur*), Rødeg (*Q. rubra*), Skov-Elm (*Ulmus glabra*) og Skov-Fyr (*Pinus sylvestris*). Sidstnævnte er der dog ikke sikkert bevis for som opvækst.

- Equisetum palustre** (*Kær-Padderok*) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i ellesump øst for Gamløse !
 – **pratense** (*Lund-Padderok*) – rabat i sommerhuskvarteret nordvest for Næsby !
- Eranthis hyemalis** (*Eranthis*) – bl.a. på strandoverdrev ved Næsby !
- Erica tetralix** (*Klokelyng*) – angivet af EH (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 44 (TBU).
- Erigeron acer** (*Bitter Bakkestjerne*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i mark mellem Næsgård og Næsby !
- Eriophorum angustifolium** (*Smalbladet Kæruld*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
- **gracile** (*Fin Kæruld*) – 1972: østsiden af Ørø (BH-O & HN).
- Erodium cicutarium** (*Hejrenæb*) – alm. !
- Erophila verna** (*Vår-Gæslingebloms*) – 1995 (JF) – alm. !
- Euonymus europaeus** (*Bened*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i krat ved Karl Petersvej i Brønde !
- Eupatorium cannabinum** (*Hjortetrøst*) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i eng mellem Næsby og Gl. Snavé Færgested !
- Euphorbia cyparissias** (*Cypres-Vortemælk*) – bl.a. i vejratab ved Haresti !
- **helioscopia** (*Skærm-Vortemælk*) – alm. !
- **peplus** (*Gaffel-Vortemælk*) – alm. !
- Euphrasia nemorosa** (*Kort Øjentrøst*) – Bot. Tids. 59 (TBU), anden oplysning foreligger ikke.
- Fagopyrum esculentum** (*Alm. Boghvede*) – overdrev ved Haresti vest for Næsby !
- Fagus sylvatica** (*Bøg*) – bl.a. i hegnet nær Børret ved sydsiden !
- Festuca arundinacea** (*Strand-Svingel*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – 1994 (JF) – alm. !
- **ovina** (*Fåre-Svingel*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – bl.a. på strandoverdrev sydøst for Svalegård !
- **pratensis** (*Eng-Svingel*) – bl.a. på strandoverdrev ved Østre Strandvej !
- **rubra** ssp. **pruinosa** (*Blågrøn Svingel*) – bl.a. på strandoverdrev nordøst for Enghavegården !
- – – ssp. **rubra** (*Rød Svingel*) – 1987: (LvdB & PW) – 1995 (JF) – alm. !
- Filago arvensis** (*Ager-Museurt*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – strandoverdrev sydvest for Løvebjerggård !

Skarntyde (*Conium maculatum*)

med den ejendommelige lugt af museekskrementer antages at være indført for århundreder siden på grund af dens mere eller mindre helbredende virkning på en række sygdomme. I dag dyrkes den ikke mere, men ses naturaliseret mange steder, hyppigst på Øerne og i den sydlige del af Jylland. Dens føretrukne voksesteder er biotoper nær kysterne, gerne på den øvre del af stranden, hvor den befinder sig godt på eller nær opskylszoner. På flere øer i Det sydfynske Øhav mangler den desuden sjældent på diger. Uden for de nævnte områder er Skarntyde sjælden, dog ses den i bl.a. Kolindsund-området i den centrale del af Djursland mange steder. På Ørø vokser den f.eks. ved havnen i Brønde – netop på opskylsbræmmer af *Zostera* ssp.)

Filago vulgaris (*Kugle-Museurt*) – Bot. Mus. fra 1846 – Bot. Tids. 57 (TBU).

Filipendula ulmaria (*Alm. Mjødurt*) – bl.a. i grøft ved Karl Petersvej i Brønde !

– **vulgaris** (*Knoldet Mjødurt*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995: skrænter ved Næsgård (JF) – bl.a. på strandoverdrev ved Lærkesti vest for Næsby !

Fragaria vesca (*Skov-Jordbær*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – 1995: skrænter ved Næsgård (JF) – klint nordøst for Næsgård i nord !

– **viridis** (*Bakke-Jordbær*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – bl.a. i græsplæne ved Plantagevej vest for Næsby !

Frangula alnus (*Tørst*) – bl.a. i krat ved Strandsti vest for Næsby !

Fraxinus excelsior (*Ask*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i tilgroet kær ved Strandsti !

Fumaria officinalis (*Læge-Jordrøg*) – Bot. Tids. 56 (TBU) – bl.a. i mark ved Næsbygårdsvej i Næsby !

Gagea lutea (*Alm. Guldstjerne*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – bl.a. i mark ved Østre Færge !

– **pratensis** (*Eng-Guldstjerne*) – Bot. Mus. fra 1923 – Ørø: hh (CGF & EH) – Bot. Tids. 43 (TBU).

Galanthus nivalis (*Vintergæk*) – Ørø: hh. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 43 (TBU).

Galeopsis bifida (*Skov-Hanekro*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !

– **ladanum** (*Sand-Hanekro*) – Ørø: hh. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 64 (TBU).

– **speciosa** (*Hamp-Hanekro*) – Ørø: t. alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 64 (TBU).

– **tetrahit** (*Alm. Hanekro*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1994 (JF) – markkant ved Erik Jensensvej i Brønde !

Galinsoga quadriradiata (*Kirtel-Kortstråle*) – bl.a. på strandoverdrev ved Lindholmvej i Brønde !

Galium aparine (*Burre-Snerre*) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !

– **boreale** (*Trenervet Snerre*) – kær sydvest for Sølyst !

– **mollugo** (*Hvid Snerre*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i vejkant i den sydlige del af Næsgårdsvej nord for Næsby !

– **odoratum** (*Skovmærke*) – bl.a. i vejrabat ved Vestre Strandvej sydvest for Bybjerg !

– **palustre** ssp. **palustre** (*Kær-Snerre*) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i fugtig lavning ved Lærkesti vest for Enghavegården !

– **uliginosum** (*Sump-Snerre*) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW):

– **verum** ssp. **verum** (*Gul Snerre*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – alm. !

Geranium columbinum (*Storbægret Storkenæb*) – bl.a. i vejkant ved Karl Petersvej i Brønde !

– **dissectum** (*Kløftet Storkenæb*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – hegning ved rigkæreret nordøst for Svalegård !

– **molle** (*Blød Storkenæb*) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !

– **pusillum** (*Liden Storkenæb*) – alm. !

– **pyrenaicum** (*Pyrenæisk Storkenæb*) – bl.a. i mark-vejkant vest for Esmosevej vest for Næsby !

– **robertianum** (*Stinkende Storkenæb*) – bl.a. på strandoverdrev ved Strandsti vest for Næsby !

– **sanguineum** (*Blodrød Storkenæb*) – vejrabat ved Vibesti vest for Næsby, sandsynligvis forvildet fra haver !

Geum rivale (*Eng-Nellikerod*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – langs kreaturhegn på strandeng ved Salvig !

– **urbanum** (*Feber-Nellikerod*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – alm. !

Glaux maritima (*Sandkryb*) – 1987 (LvdB & PW) – alm. !

Glechoma hederacea (*Korsknap*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !

- Glyceria fluitans** (*Manna-Sødgræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i vandhuller syd for Orøstrand Skolehjem !
- **plicata** (*Butblomstret Sødgræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – i rigkær nordøst for Svalegård !
 - Gnaphalium sylvaticum** (*Rank Evighedsblomst*) – bl.a. i vejrabat ved Uglesti vest for Næsby !
 - **uliginosum** (*Sump-Evighedsblomst*) – alm. !
 - Gymnadenia conopsea** (*Langakset Trådspore*) – 1995: ved Svalegård (HN).
 - Halimione pedunculata** (*Stilket Kilebæger*) – Bot. Tids. 63 (TBU), anden oplysning foreligger ikke.
 - Hedera helix** (*Vedbend*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i krat ved Strandsti !
 - Helianthus annuus** (*Solsikke*) – bl.a. ved oplagsplads for halmballer ved Orøstrand Skolehjem !
 - **tuberosus** (*Jordskok*) – bl.a. på strandoverdrev ved Karl Petersvej i Brønde, velsagtens fra tidligere affaldshenkastning !
 - Helichrysum arenarium** (*Gul Evighedsblomst*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. på sommerhusgrund ved Esmosevej vest for Næsby !
 - Helictotrichon pubescens** (*Dunet Havre*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR).
 - **pratense** (*Eng-Havre*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR)
 - 1990: nordøstvendt strandskrænt på Næsset (TV)
 - 1995: skrænter ved Næsgård (JF) – klint vest for Sølyst !
 - Helosciadium inundatum** (*Svømmende Sumpskærm*) – Bot. Mus. fra 1864 – Bot. Tids. 47 (TBU).
 - Heracleum pubescens** (*Kæmpe-Bjørneklo*) – bl.a. i krat nord for Næsgård !
 - Herminium monorchis** (*Pukkellæbe*) – Bot. Mus. fra 1922 – Bot. Tids. 47 (TBU).
 - Herniaria glabra** (*Brudurt*) – i plæne ved Lanternevej i Brønde !
 - Hieracium pilosella** (*Håret Høgeurt*) – Bot. Tids. (TBU) – 1995 (JF) – alm. !
 - **neopinnatifidum** (*Fliget Høgeurt*) – vejkant ved Uglesti vest for Næsby !
 - **umbellatum** (*Smalbladet Høgeurt*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – bl.a. i plæner ved Plantagevej sydøst for Gamløse !
 - Hippophaë rhamnoides** (*Havtorn*) – bl.a. i strandkrat ved Orøstrand Skolehjem !
 - Hippuris vulgaris** (*Hestehale*) – Orø: hh. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 56 (TBU).
 - Holcus lanatus** (*Fløjlsgræs*) – 1987 (LvdB & PW) – 1995 (JF) – alm. !
 - **mollis** (*Krybende Hestegræs*) – bl.a. i skov nordvest for Sletgård !
 - Honckenya peploides** (*Strandarve*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !
 - Hordeum vulgare** (*Alm. Byg*) – bl.a. i vejkant nord for Flenøvej i nordvest !
 - Hottonia palustris** (*Vandrøllike*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – skovsø nord for Sletgård !
 - Humulus lupulus** (*Humle*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – bl.a. i hegnet i Bybjerg !
 - Hydrocotyle vulgaris** (*Vandnavle*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i rigkær nord for Østre Færge !
 - Hyoscyamus niger** (*Bulmeurt*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – strandsump ved Orøstrand Skolehjem !
 - Hypericum humifusum** (*Dværg-Perikon*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – markvejkant nord for Flenøvej i nordvest !
 - **maculatum** (*Kantet Perikon*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – tilgroet kær sydøst for Svalegård !
 - **perforatum** (*Prikbladet Perikon*) – 1995 (JF) – alm. !
 - **tetrapterum** (*Vinget Perikon*) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – 1995 (HN) – bl.a. i rigkær nord for Østre Færge !
 - Hypochoeris radicata** (*Alm. Kongepen*) – alm. !
 - Iberis umbellata** (*Sløjfeblomst*) – overdrev i sommerhusområdet ved Salvig, velsagtens fra tidligere affaldshenkastning !
 - Ilex aquifolium** (*Kristtorn*) – ved det nedlagte mejeri i Brønde (opvækst) !
 - Impatiens glandulifera** (*Kæmpe-Balsamin*) – bl.a. i fugtig lavning på strandoverdrev ved Lærkesti nordvest for Næsby !
 - **parviflora** (*Småblomstret Balsamin*) – bl.a. i lille krat på mark nord for Flenøgård !

- Iris pseudacorus** (*Gul Iris*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – bl.a. i skovsump ved Sletgård !
- Isatis tinctoria** (*Farve-Vajd*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – 1988: østsiden af Børrehoved (TW) – strandvolde nordøst for campingpladsen !
- Jasione montana** (*Blåmunke*) – bl.a. ved markvej vest for Esmosevej vest for Næsby !
- Juncus articulatus** (*Glanskapslet Siv*) – Bot. Tids. 44 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i og ved vandhuller syd for Orøstrand Skolehjem !
- **bufonius** (*Tudse-Siv*) – Bot. Tids. 44 (TBU) – bl.a. i strandeng mellem Næsby og Gl. Snavé Færgested !
 - **conglomeratus** (*Knop-Siv*) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i fugtig lavning på strandoverdrev ved Lærkesti nordvest for Næsby !
 - **effusus** (*Lyse-Siv*) – bl.a. i skovsump ved Sletgård !
 - **gerardi** (*Harril*) – 1987 (LvdB & PW) – 1990 (TV) – alm. !
 - **subnodulosus** (*Butblomstret Siv*) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
- Knautia arvensis** (*Blåhat*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – alm. !
- Laburnum anagyroides** (*Alm. Guldregn*) – hegning ved kirken i Bybjerg !
- Lactuca muralis** (*Skov-Salat*) – bl.a. i krat ved Strandsti vest for Næsby !
- **sativa** (*Have-Salat*) – udyrket område ved forsamlingshuset i Bybjerg !
 - **serriola** (*Tornet Salat*) – 1994 (JF) – alm. !
- Lamium album** (*Døvnælde*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- **amplexicaule** (*Liden Tvetand*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
 - **galeobdolon** ssp. **argentatum** (*Have-Guldnaelde*) – bl.a. i hæk ved Strandsti nordvest for Næsby !
 - – ssp. **galeobdolon** (*Guldnaelde*) – bl.a. i krat ved campingpladsen !
 - **hybridum** (*Fliget Tvetand*) – bl.a. i markkant ved Næsgårdsvej nordøst for Næsby !
 - **moluccellifolium** (*Nyrebladet Tvetand*) – mark lidt nordvest for færgen til Ør Bakker !
 - **purpureum** (*Rød Tvetand*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1995 (JF) – alm. !
- Lapsana communis** (*Haremad*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – alm. !
- Lathyrus maritimus** ssp. **maritimus** (*Strand-Fladbælg*) – på strand i nord !
- **montanus** (*Krat-Fladbælg*) – på tuer i rigkæret nordøst for Svalegård !
 - **pratensis** (*Gul Fladbælg*) – 1987 (LvdB & PW) – alm. !
- Lemna minor** (*Liden Andemad*) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i vandhul i kær i sommerhuskvarter syd for Salvig !
- Leontodon autumnalis** (*Høst-Borst*) – alm. !

Havtorn (*Hippophaë rhamnoides*).

Ses der bort fra Jyllands vestkyst og Limfjordsområdet, er Havtorn som spontan meget sjælden i Danmark. Ødum nævner i TBU-afhandlingen om "udbredelsen af træer og buske i Danmark" (Bot. Tids. 64) disse spontane forekomster fra den østjyske kyst, Samsø, Vest-Fyn, Øst-Møn, Stevns, Omø, Nekselø samt 3 kystnære steder på Vest-Sjælland. På Ør stammer Havtorn fra indplantninger, bl.a. i det nordvendte skovbryn ved campingpladsen. Denne bevoksning kan meget vel stamme fra nogle dyrkede bestande i det nærliggende sommerhuskvarter ved Børrehovedvej, få hundrede meter derfra.

- Leontodon hispidus** (*Stivhåret Borst*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – kystklint nord for Næsgård !
Leonurus cardiaca (*Alm. Hjertespand*) – Bot. Tids. 64 (TBU).
Lepidium latifolium (*Strand-Karse*) – 1987: Næsset (PW) – 1994: strand ved Næsgård (JF) – strandvold nordøst for Sølyst !
– **ruderale** (*Stinkende Karse*) – bl.a. på havnen i Brønde !
Leucanthemum maximum (*Kæmpe-Margerit*) – vejrabat ved Petersmindevej nordvest for Brønde !
– **vulgare** (*Hvid Okseøje*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – alm. !
Leymus arenarius (*Marehalm*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. på strandvolde øst for Næsgård !
Ligustrum vulgare (*Alm. Liguster*) – bl.a. i kystkrat vest for Strandsti vest for Næsby !
Limonium humile (*Lav Hinddebæger*) – Bot. Mus. fra 1846 – Ørø: Næsset, sj. (TBU-arkivet) – Bot. Tids. 47 (TBU).
Linaria vulgaris (*Alm. Torskemund*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – alm. !
Linum catharticum (*Vild Hør*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1990: nordøstvendt strandskrænt på Næsset (TV) – klinter nordøst for Næsgård !
Liparis loeselii (*Mygblomst*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1972 (BH-O & HN) – 1995: ved Svalegård (HN).
Listera ovata (*Ægbladet Fliglæbe*) – Bot. Tids. 47 (TBU).
Lithospermum arvense (*Ager-Stenfrø*) – Bot. Tids. 60 (TBU) – bl.a. i græsmark ved vandbassin i Bybjerg !
Lolium multiflorum (*Italiensk Rajgræs*) – bl.a. i mark vest for Gamløse !
– **perenne** (*Alm. Rajgræs*) – alm. !
Lonicera periclymenum (*Alm. Gedeblad*) – bl.a. i krat ved sommerhus ved Strandsti vest for Næsby !
Lotus corniculatus (*Alm. Kællingetand*) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
– **tenuis** (*Smalbladet Kællingetand*) – 1994 (JF) – bl.a. på strandoverdrev ved Strandsti vest for Næsby !
Lunaria annua (*Judaspenge*) – bl.a. i hegnet ved Erik Jensensvej i Brønde !
Lupinus polyphyllus (*Mangebladet Lupin*) – bl.a. i vejrabat ved Plantagevej sydvest for Gamløse !
Luzula campestris (*Mark-Frytle*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
Lychnis chalcedonica (*Brændende Kærighed*) – vejkant i Bybjerg !
– **flos-cuculi** (*Trævlekrona*) – bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i rigkær nord for Østre Færge !
– **viscaria** (*Tjærenellike*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1995 (JF) – klint i nord !
Lycopersicon lycopersicum (*Tomat*) – ved oplagsplads for halmballer ved Ørøstrand Skolehjem !
Lycopus europaeus (*Sværtevæld*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i grøft ved Karl Petersvej i Brønde !
Lysimachia nummularia (*Pengebladet Fredløs*) – vejrabat ved Frændevej i Gamløse !
– **punctata** (*Prikbladet Fredløs*) – bl.a. i kær nordvest for havnen i Brønde !
– **vulgaris** (*Alm. Fredløs*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – bl.a. i ellesump øst for Gamløse !
Lythrum salicaria (*Kattehale*) – Bot. Tids. 56 (TBU) – 1987: væld på marint forland øst for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i grøft ved Karl Petersvej i Brønde !
Malus x domestica (*Sødæble*) – bl.a. på strandoverdrev ved Strandsti vest for Næsby !
Malva alcea (*Rosen-Katost*) – 1923 (AF) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – 1994: strandoverdrev (JF) – bl.a. på strandoverdrev syd for Børret !
– **moschata** (*Moskus-Katost*) – 1990: sydøstkysten (TV) – ved grøft ved Erik Jensensvej i Brønde !
– **neglecta** (*Rundbladet Katost*) – bl.a. i roemark ved Møllebrovej vest for Bybjerg !
– **pusilla** (*Liden Katost*) – bl.a. i vejkant i Næsby !
– **sylvestris** (*Alm. Katost*) – alm. !
Medicago lupulina (*Humle-Snæglebælg*) – 1923 (AF) – 1994 (JF) – alm. !

- Medicago sativa** (*Foder-Lucerne*) – bl.a. på strandoverdrev ved Lærkesti nordvest for Næsby !
- Melampyrum arvense** (*Ager-Kohvede*) – Orø: angivet af EH – 1962: ved den østlige fæргegård (AH) – Bot. Tids. 59 (TBU).
- **pratense** (*Alm. Kohvede*) – Orø: hh. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 59 (TBU).
- Melilotus alba** (*Hvid Stenklover*) – alm. !
- **altissima** (*Høj Stenklover*) – Jessen 1931 (TBU) – bl.a. på strand sydøst for Børrevig !
 - **dentata** (*Strand-Stenklover*) – bl.a. i strandeng ved lille bølgebryder i den nordvestlige del af sommerhuskvarteret vest for Bybjerg !
 - **officinalis** (*Mark-Stenklover*) – uopdyrket mark ved Elmebjerg øst for Brønde !
- Melissa officinalis** (*Citronmelisse*) – vejkant ved Kattekærstrædet i Bybjerg !
- Mentha aquatica** (*Vand-Mynte*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i tilgroet kær ved Strandsti vest for Næsby !
- **arvensis** (*Ager-Mynte*) – Orø: alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 64 (TBU).
 - – **x spicata** (*Eng-Mynte*) – kystnært kær sydøst for Sølyst !
 - **spicata** (*Grøn Mynte*) – strandeng ved Strandgårdsvæg i Brønde !
- Menyanthes trifoliata** (*Bukkeblad*) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – rigkær nord for Østre Færge !
- Mercurialis annua** (*Enårig Bingelurt*) – 1995: ved kroen (HN).
- Milium effusum** (*Miliegræs*) – skov nord for Sletgård !
- Moehringia trinervia** (*Skovarve*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – bl.a. i krat ved Haresti vest for Brønde !
- Molinia coerulea** (*Blåtop*) – 1987 (LvdB & PW) – kær sydvest for Sølyst !
- Myosotis arvensis** (*Mark-Forglemmigej*) – alm. !
- **discolor** (*Forskelligfarvet Forglemmigej*) – Bot. Tids. 60 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev nordøst for Brønde !
 - **laxa** ssp. **caespitosa** (*Sump-Forglemmigej*) – bl.a. i tilgroet kær ved Strandsti vest for Næsby !
 - **palustris** (*Eng-Forglemmigej*) – 1923 (AF) – bl.a. i kær øst for Gamløse !
 - **ramosissima** (*Bakke-Forglemmigej*) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
 - **stricta** (*Rank Forglemmigej*) – Bot. Tids. 60 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. på strandoverdrev nord for Næsby !
 - **sylvatica** (*Skov-Forglemmigej*) – bl.a. i vejkant ved Pilegårdsvænget i sommerhuskvarteret ved Salvig !

Bukkeblad (*Menyanthes trifoliata*).

Lange (1864) skriver, at Bukkeblad er "alm. udbredt". I "Menyanthaceernes Udbredelse i Danmark" (Bot. Tids. 54) skriver Alfred Hansen, at "Bukkeblad er – eller rettere har været – en almindelig plante i det meste af landet". Den er dog ikke medtaget i "Status -93", hvor den nok burde være omtalt i afsnittet "mindre almindelige arter i tilbagegang – særligt hensynskrævende" på lige fod med Vinget Perikon (*Hypericum tetrapterum*), Plettet Gøgeurt (*Dactylorhiza maculata* ssp. *maculata*), Blå Anemone (*Anemone hepatica*) og Fjernakset Star (*Carex distans*).

- Myosurus minimus** (*Musehale*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1995 (JF) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
- Myrrhis odorata** (*Sødkærn*) – bl.a. i vejkant i Bybjerg !
- Narcissus poëticus** (*Pinselilje*) – bl.a. på eng ved Østre Færge !
- **pseudonarcissus** (*Påskelilje*) – vejkant ved Kanevænget i sommerhuskvarteret syd for Salvig !
- Nardus stricta** (*Katteskæg*) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !
- Nasturtium microphyllum** (*Tyndkulpet Brøndkarse*) – Orø: tem. alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 54 (TBU).
- Odontites verna** ssp. **pumila** (*Sommer-Rødtop*) – lavning i strandoverdrev nord for Næsby !
- **serotina** (*Høst-Rødtop*) – overdrev ved Næsgårdsvej nord for Næsby !
- Oenanthe aquatica** (*Billebo-Klaseskærm*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – skovsø nord for Sletgård !
- **fistulosa** (*Vand-Klaseskærm*) – Orø: tem. alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 47 (TBU).
- Oenothera biennis** (*Toårig Natlys*) – overdrev ved Børrehovedvej i nordvest !
- **erythrosepala** (*Kæmpe-Natlys*) – bl.a. i hegn ved markvej vest for Esmosevej !
- Ononis repens** (*Mark-Krageklo*) – Jessen 1931 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarteret nordvest for Næsby !
- **spinosa** (*Strand-Krageklo*) – kystklinter nord for Næsgård !
- Onopordon acanthioides** (*Æselfoder*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 57 (TBU).
- Orchis morio** (*Salep-Gøgeurt*) – 1948: Landtunge nord for Anløbsbroen ved Brønde (DBF).
- Origanum vulgare** (*Merian*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – klint øst for Næsgård !
- Ornithogalum umbellatum** (*Kost-Fuglemælk*) – Orø: hh. forvildet (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 43 (TBU).
- Oxalis corniculata** var. **atropurpurea** (*Brun Surkløver*) – sti ved Petersmindevej !
- **stricta** (*Rank Surkløver*) – vejkant og mark øst for Bybjerggård !
- Papaver argemone** (*Kolle-Valmue*) – Bot. Tids. 56 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. i vejrabat ved Plantagevej !
- **dubium** (*Gærde-Valmue*) – Bot. Tids. 56 (TBU) – alm. !
 - **rhoeas** (*Korn-Valmue*) – alm. !
 - **somniferum** (*Opium-Valmue*) – bl.a. ved grøft ved Erik Jensensvej i Brønde !
- Parapholis strigosa** (*Spidshale*) – Bot. Mus. fra 1843 – Bot. Tids. 68 (TBU).
- Parnassia palustris** (*Leverurt*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987: bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – rigkær nord for Østre Færge !
- Pastinaca sativa** (*Pastinak*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – grøftekant syd for Børret !
- Pedicularis palustris** ssp. **palustris** (*Eng-Troldurt*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1995 (HN) – 1995: Vestfold ved Næsgård (JF) – rigkær nordøst for Svalegård !
- Phalaris arundinacea** (*Rørgræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i kær ved vandhuller syd for Ørstrand Skolehjem !
- **canariensis** (*Alm. Kanariegræs*) – ved oplagsplads for halmballer ved Ørstrand Skolehjem !
- Phleum phleoides** (*Glat Rottehale*) – markkant ved kystklinten nordøst for Næsgård !
- **pratense** (*Eng-Rottehale*) – 1987: væld på marint forland øst for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i vejkant ved Næsbygårdsvej mellem Næsby og Mågesti !
- Phragmites australis** (*Tagrør*) – 1987 (LvdB & PW) – 1995 (JF) – alm. !
- Phytolacca americana** (*Kermesbær*) – bl.a. i hæk ved Karl Petersvej i Brønde !
- Picea abies** (*Rødgren*) – bl.a. i krat ved Strandsti vest for Næsby !
- **glauca** (*Hvidgran*) – bl.a. i krat ved Haresti vest for Næsby !
 - **sitchensis** (*Sitka-Gran*) – bl.a. i lille skov ved Sletgård !

Pimpinella saxifraga (*Alm. Pimpinelle*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !

Pinguicula vulgaris (*Vibefedt*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 56 (TBU) – 1995 (HN) – bl.a. i rigkæret nordøst for Svalegård !

Pinus mugo (*Alm. Bjerg-Fyr*) – 1993 (JF) – bl.a. i kystkrat vest for Strandsti vest for Næsby !

– **nigra** var. **austriaca** (*Østrigsk Fyr*) – bl.a. i krat ved Vibesti nordvest for Næsby !

– **strobos** (*Weymouths Fyr*) – Pilegårdsvænget i sommerhusområdet syd for Salvig !

– **sylvestris** (*Skov-Fyr*) – bl.a. i lille skov ved Sletgård !

Plantago coronopus (*Fliget Vejbred*) – Orø (VM) – Bot. Tids. 56 (TBU).

– **lanceolata** (*Lancet-Vejbred*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – alm. !

– **major** ssp. **major** (*Glat Vejbred*) – 1994 (JF) – alm. !

– – **ssp. winteri** (*Eng-Vejbred*) – bl.a. i kystnært kær sydvest for Sølyst !

– **maritima** (*Strand-Vejbred*) – Bot. Tids. 56 (TBU) – 1995 (JF) – alm. !

– **media** (*Dunet Vejbred*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – 1990: nordøstvendt kystskrænt på Næsset (TV) – 1995: skrænter ved Næsgård (JF) – bl.a. på strandoverdrev nordvest for Orøstrand Skolehjem !

Poa annua (*Enårig Rapgræs*) – 1987: væld øst for Olufsminde (PW & LvdB) – alm. !

– **nemoralis** (*Lund-Rapgræs*) – bl.a. i vejrabat ved Haresti nordvest for Næsby !

– **pratensis** ssp. **angustifolia** (*Smalbladet Rapgræs*) – 1995: skrænter ved Næsgård (JF).

– – **ssp. pratensis** (*Eng-Rapgræs*) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF).

– **subcoerulea** (*Blågrøn Rapgræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i vejrabat ved Harestinordvest for Næsby !

– **trivialis** (*Alm. Rapgræs*) – 1987 (LvdB & PW) – alm. !

Polygala vulgaris (*Alm. Mælkeurt*) – Orø: alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 53 (TBU).

Polygonatum multiflorum (*Salomons Segl*) – have i den nordvestlige del af Brønde !

Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*)

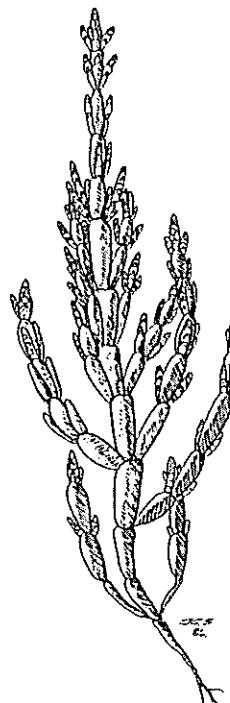
Der er fundet 2 vandaksarter på Orø. Udeover Svømmende Vandaks drejer det sig om Liden Vandaks (*P. pusillus*). Jeg har ikke i de 6 år, jeg har botaniseret på Orø, set nogen Vandaksarter. Hvad grunden dertil er, er ikke godt at vide, men et enkelt vandhuls forsvinden, evt. på grund af opfyldning, kan være årsagen, jf. side 28-29.

- Polygonum amphibium** (*Vand-Pileurt*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – alm. !
 – *aviculare* ssp. *aviculare* (*Alm. Vej-Pileurt*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – alm. !
 – – ssp. *rurivagum* (*Spidsbladet Vej-Pileurt*) – sandet strand øst for Sølyst !
bistorta (*Slangeurt*) – tilgroet strandkær nordvest for havnen i Brønde !
convolvulus (*Snerle-Pileurt*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – alm. !
cuspidatum (*Japansk Pileurt*) – bl.a. i krat ved Uglesti vest for Næsby !
dumetorum (*Vinge-Pileurt*) – bl.a. i hegning syd for Børret !
hydropiper (*Bidende Pileurt*) – skovsø nord for Sletgård !
 – *lapathifolium* ssp. *lapathifolium* (*Knudet Pileurt*) – bl.a. på opfyldning ved Elnebjerg !
 – – ssp. *pallidum* (*Bleg Pileurt*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – bl.a. ved markvej nær Børret !
 – *minus* (*Liden Pileurt*) – bl.a. i og ved vandhuller syd for Ørøstrand Skolehjem !
 – *persicaria* (*Fersken-Pileurt*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – alm. !
- Polypodium vulgare** (*Alm. Engelsød*) – 1923 (AF) – bl.a. på overdrev ved Næsgårdsvej nordøst for Næsby !
- Populus alba** (*Sølv-Poppel*) – bl.a. i hegning ved havnen i Brønde !
 – *x canadensis* cv. *serotina* (*Landevejs-Poppel*) – bl.a. i hegning ved Karl Petersvej i Brønde !
 – *x candicans* (*Ontarisk Poppel*) – bl.a. i sommerhuskvarter ved Uglesti vest for Næsby !
 – *x canescens* (*Grå Poppel*) – hegning nær Børret !
 – *nigra* cv. *italica* (*Pyramide-Poppel*) – skoven mellem Kratvej og Plantagevej sydøst for Gamløse !
 – *tremula* (*Bævreasp*) – bl.a. i hegning ved Haresti vest for Næsby !
 – *trichocarpa* (*Vestamerikansk Balsam-Poppel*) – hegning i sommerhuskvarteret nordvest for Brønde !
- Potamogeton natans** (*Svømmende Vandaks*) – Ørø: hh. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 40 (TBU).
 – *pusillus* (*Liden Vandaks*) – Ørø: hh. (CGP) – Bot. Tids. 70 (TBU).
- Potentilla anserina** (*Gåse-Potentil*) – 1987 (LvdB & PW) – 1995 (JF) – alm. !
 – *argentea* ssp. *argentea* (*Alm. Sølv-Potentil*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1990: grusvej på Næsset (TV) – 1994 (JF) – bl.a. i vejkant ved Lærkesti nordvest for Næsby !
 – – ssp. *demissa* (*Glat Sølv-Potentil*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – strandoverdrev nordøst for Børrehovedvej !
 – – ssp. *neglecta* (*Håret Potentil*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – bl.a. på overdrev syd for Brønde !
 – *erecta* (*Tormentil*) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. i kær øst for Gamløse !
 – *palustris* (*Krægefod*) – 1995: Vestfold ved Næsgård (JF).
 – *reptans* (*Krybende Potentil*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
- Primula veris** (*Hulkravet Kodriver*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1990: nordøstvendt kystskaernt på Næsset (TV) – 1995: skrænter ved Næsgård (JF) – bl.a. på strandoverdrev ved campingpladsen !
- Prunella vulgaris** (*Alm. Brunelle*) – 1987 (LvdB. & PW) – bl.a. i tilgroet kær ved Strandsti vest for Næsby !
- Prunus avium** (*Fugle-Kirsebær*) – krat ved Møllebakkevej i Brønde !
 – *cerasifera* (*Mirabel*) – alm. !
 – *cerasus* (*Surkirsebær*) – hegning ved Erik Jensensvej i Brønde !
 – *domestica* ssp. *insititia* (*Kræge*) – bl.a. i hegning i Bybjerg !
 – *padus* (*Alm. Hæg*) – skov ved Kratvej i Gamløse !

- Prunus spinosa (Slåen)** – 1923 (AF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1990 (TV) – 1995 (JF) – alm. !
- Puccinellia distans (Udspærret Annelgræs)** – bl.a. i strandeng ved Vestre Færge !
- **maritima (Strand-Annelgræs)** – Bot. Tids. 68 (TBU) – alm. !
 - **suecica (Slap Annelgræs)** – 1994: strand ved østsiden (JF).
- Pulsatilla pratensis (Nikkende Kobjælde)** – 1923 (AF) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – 1995: ved Børrehoved (HN) – 1995: Vestfold ved Næsgård (JF) – bl.a. på klint ved nordsiden !
- Pyrus communis (Pære)** – sommerhusområde syd for Salvig !
- Quercus robur (Stilk-Eg)** – bl.a. i krat ved Ørøstrand Skolehjem !
- **rubra (Rød-Eg)** – skoven ved Kratvej i Gamløse !
- Ranunculus acris (Bidende Ranunkel)** – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
- **auricomus (Nyrebладet Ranunkel)** – Ørø: præstegården (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 53 (TBU).
 - **bulbosus (Knold-Ranunkel)** – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1990: strandoverdrev på Næsset (TV) – 1995 (JF) – bl.a. på kystklin i nordøst for Enghavegården !
 - **ficaria ssp. bulbifera (Alm. Vorterod)** – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
 - **flammula (Kær-Ranunkel)** – bl.a. i og ved vandhuller syd for Ørøstrand Skolehjem !
 - **repens (Lav Ranunkel)** – 1987 (LvdB & PW) – alm. !
 - **sardous (Stivhåret Ranunkel)** – Ørø: hh. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 53 (TBU).
 - **sceleratus (Tigger-Ranunkel)** – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i lavninger i strandoverdrevet sydøst for Sølyst !
- Raphanus raphanistrum (Kiddike)** – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. i mark ved Næsbygårdsvæj i Næsby !
- Reseda luteola (Farve-Reseda)** – markkant øst for Hegngårde !
- Rhamnus cathartica (Korsved)** – 1923 (AF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. på kystklin i nordøst for Børrehovedvej i nordvest !
- Rhinanthus minor ssp. minor (Bredbladet Skjaller)** – Ørø (TBU-kartoteket), arten angivet – Bot. Tids. 59 (TBU).
- **serotinus ssp. vernalis (Tidlig Skjaller)** – Ørø TBU-kartoteket), arten angivet Bot. Tids. 59 (TBU).

Alm. Salturt (*Salicornia europaea* s.lat.).

er hyppig på Ørø, ofte voksende sammen med en anden af vores fire Salturt-arter, nemlig Kortakset Salturt (*S. ramosissima*). Begge er strandengsplanter men Kortakset Salturt vokser, som Anfred Pedersen rigtigt skriver i Chenopodiaceernes udbredelse i Danmark (Bot. Tids. 63), på en anelse højere niveau end Alm. Salturt. I de mange salt-pander i loer, render og strandsumpe i strandengen nordvest for Brønde og på Tornholm præger Salturt ved efterårstide området med deres mange farvenuancer.

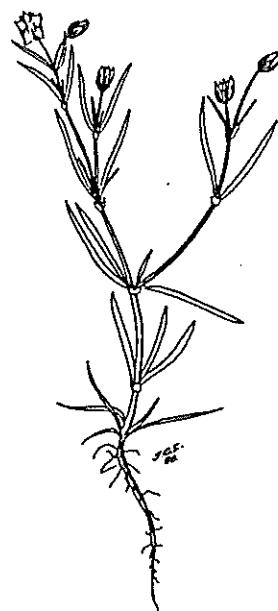
- Rhus typhina** (*Hjortetakstræ*) – talrige opvækster i sommerhuskvartererne ved Næsby og Brønde !
- Ribes alpinum** (*Fjeld-Ribs*) – ved sti i den nordvestlige del af Brønde !
- **nigrum** (*Solbær*) – bl.a. i skovsump ved Sletgård !
 - **rubrum** ssp. **sylvestre** (*Have-Ribs*) – klat på klint lidt nord for Næsby !
 - **uva-crispa** (*Stikkelsbær*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i kystklat vest for Strandstii vest for Næsby !
 - **sanguineum** (*Blod-Ribs*) – fyreplantage nord for Elnebjerg !
- Rorippa amphibia** (*Vandpeberrod*) – rigkær vest for Forklædet i øst !
- Rosa canina** ssp. **canina** (*Glat Hunde-Rose*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – bl.a. i hegning mellem Brønde og Bybjerg !
- - **ssp. dumetorum** (*Håret Hunde-Rose*) – hegning mellem Brønde og Gamløse !
 - **rugosa** (*Rynket Rose*) – 1923 (AF) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – alm. !
- Rubus armeniacus** (*Brombær*, sect. *Rubus*) – bl.a. i skovkant mellem Gamløse og Brønde !
- **caesius** (*Korbær*) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
 - **idaeus** (*Hindbær*) – bl.a. på strandoverdrev ved Strandstii vest for Næsby !
 - **horridus** (*Hasselbrombær*, sect. *Corylifolia*) – bl.a. i sommerhuskvarter nordvest for Brønde !
 - **laciniatus** (*Fliget Brombær*) – bl.a. i skovkant mellem Gamløse og Brønde !
 - **plicatus** (*Brombær*, sect. *Rubus*) – hegning ved Petersmindevej !
 - **radula** (*Brombær*, sect. *Rubus*) – bl.a. i hegning mellem Brønde og Gamløse !
- Rumex acetosa** (*Alm. Syre*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
- **acetosella** (*Rødknæ*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
 - **crispus** (*Kruset Skræppe*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – alm. !
 - **hydrolapathum** (*Vand-Skræppe*) – vandhul i kær i sommerhusområde syd for Salvig Bugt !
 - **maritimus** (*Strand-Skræppe*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1994 (JF) – kystnært kær sydøst for Sølyst !
 - **obtusifolius** (*Butbladet Skræppe*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – bl.a. i vejkant ved Plantagevej sydøst for Gamløse!
 - **thyrsiflorus** (*Dusk-Syre*) – 1994 (JF) – bl.a. i vejkant ved Blokhusvej nær Østre Færge !
- Ruppia maritima** (*Alm. Havgræs*) – Ørø: alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 70 (TBU).
- Sagina maritima** (*Strand-Firling*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – på tuer i strandeng nordvest for Næsby !
- **nodosa** (*Knude-Firling*) – Ørø: alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 55 (TBU).
 - **procumbens** (*Alm. Firling*) – alm. !
- Salicornia europaea** (*Alm. Salturt*) – bl.a. i strandeng syd for Gamløse !
- **ramosissima** (*Kortakset Salturt*) – bl.a. i strandeng ved Brønde !
- Salix alba** (*Hvidpil*) – bl.a. i hegning ved kysten vest for Bybjerg !
- **aurita** (*Øret Pil*) – bl.a. i kær ved vandhuller syd for Ørøstrand Skolehjem !
 - **caprea** (*Selje-Pil*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i kær ved vandhuller syd for Ørøstrand skolehjem !
 - **cinerea** (*Gråpil*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i kær i sommerhusområde syd for Salvig !
 - **x cuspidata** (*Glans Pil*) – bl.a. i kær i sommerhusområde syd for Salvig !
 - **daphnoides** (*Pommersk Pil*) – ved rigkær ved Forklædet i øst !
 - **x dasyclados** (*Lådden Pil*) – bl.a. i fugtig lavning på strandoverdrev ved Lærkesti nordvest for Næsby !
 - **fragilis** (*Skørpil*) – hegning i Bybjerg !

- Salix repens** (*Krybende Pil*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i fugtigt, ubebygget område i sommerhuskvarter syd for Salvig !
- **x rubens** (*Grøn Pil*) – hegning ved Møllebrovej !
 - **x rubra** (*Rød Pil*) – bl.a. i kær i sommerhusområde syd for Salvig !
 - **x smithiana** (*Lancet-Pil*) – kær sydvest for Sølyst !
 - **viminalis** (*Bånd-Pil*) – bl.a. i hegning ved Erik Jensensvej i Brønde !
- Sambucus nigra** (*Alm. Hyld*) – 1923 (AF) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
- **racemosa** (*Drue-Hyld*) – bl.a. i lille skov ved Sletgård !
- Saponaria officinalis** (*Sæbeurt*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – bl.a. i vejkant ved Esmosevej vest for Næsby !
- Sarothamnus scoparius** (*Gyvel*) – 1994 (JF) – bl.a. på overdrev vest for Esmosevej vest for Næsby !
- Saxifraga granulata** (*Kornet Stenbræk*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – bl.a. på overdrev ved campingpladsen ved Nørrestænge !
- Scirpus maritimus** (*Strand-Kogleaks*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !
- **setaceus** (*Børste-Kogleaks*) – kær syd for Næsby !
 - **tabernaemontani** (*Blågrøn Kogleaks*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i rørsump ved Gl. Snavæ Færgested !
- Scleranthus annuus** ssp. **annuus** (*Enårig Knavel*) – mark ved Petersmindevej i Brønde !
- – **ssp. polycarpos** (*Bakke-Knavel*) – bl.a. på overdrev syd for Børrevig !
 - **perennis** (*Flerårig Knavel*) – Ørø: alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 55 (TBU).
- Scrophularia nodosa** (*Knoldet Brunrod*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – bl.a. i krat ved campingpladsen ved Nørrestænge !
- Scutellaria galericulata** (*Alm. Skjolddrager*) – rørsump ved Gl. Snavæ Færgested !
- Secale cereale** (*Alm. Rug*) – vejkant i sommerhusområdet nordvest for Næsby !
- Sedum acre** (*Bidende Stenurt*) – 1923 (AF) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
- **spurium** (*Rød Stenurt*) – bl.a. i vejrabat ved Strandsti vest for Næsby !
 - **telephium** ssp. **maximum** (*Alm. Sct. Hansurt*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1994 (JF) – alm. !
- Selinum carvifolium** (*Seline*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – ellesump øst for Gamløse !
- Senecio jacobaea** (*Eng-Brandbæger*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. på overdrev ved Haresti vest for Næsby !
- **sylvaticus** (*Skov-Brandbæger*) – bl.a. på overdrev ved Næsgårdsvej nordøst for Næsby !
 - **vernalis** (*Vår-Brandbæger*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – alm. !
 - **vulgaris** (*Alm. Brandbæger*) – 1994 (JF) – alm. !
- Setaria viridis** (*Grøn Skærmaks*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. på overdrev og i mark ved Næsgårdsvej nordøst for Næsby !
- Sherardia arvensis** (*Blåstjerne*) – bl.a. i plæne ved Børrehovedvej i nordvest !
- Sieglungia decumbens** (*Tandbælg*) – tilgroet kær ved Strandsti !
- Silene alba** (*Aften-Pragtstjerne*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
- **dioica** (*Dag-Pragtstjerne*) – skov nord for Sletgård !
 - **noctiflora** (*Nat-Limurt*) – bl.a. i mark nordøst for Børrehovedgård !
 - **nutans** (*Nikkende Limurt*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – kystklint nordøst for Næsgård !
 - **vulgaris** ssp. **vulgaris** (*Blæresmælde*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – bl.a. i mark og vejkant vest for Esmosevej vest for Næsby !
- Sinapis arvensis** (*Ager-Sennep*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev ved Lindholmvej i Brønde !

- Sisymbrium altissimum** (*Ungarsk Vejsennep*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. i vejkant ved Næsgårdsvej nordøst for Næsby !
- **officinale** (*Rank Vejsennep*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !
- Sium latifolium** (*Bredbladet Mærke*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i vandhul i kær i sommerhusområde syd for Salvig !
- Solanum dulcamara** (*Bittersød Natskygge*) – bl.a. i skovsump ved Sletgård !
- **nigrum** ssp. **nigrum** (*Sort Natskygge*) – alm. !
 - **tuberosum** (*Kartoffel*) – bl.a. på havnen i Brønde !
- Solidago gigantea** (*Sildig Gyldenris*) – bl.a. i birkekrat ved Plantagevej sydøst for Gamløse !
- **virgaurea** (*Alm. Gyldenris*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – bl.a. i vejrabat ved Haresti vest for Næsby !
- Sonchus arvensis** (*Ager-Svinemælk*) – 1987 (LvdB & PW) – 1994 (JF) – alm. !
- **asper** (*Ru Svinemælk*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !
 - **oleraceus** (*Alm. Svinemælk*) – alm. !
 - **palustris** (*Kær-Svinemælk*) – bl.a. i rørsump ved Strandsti vest for Næsby !
- Sorbus aucuparia** (*Alm. Røn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- **intermedia** (*Selje-Røn*) – bl.a. i vejrabat ved Hegnegårde (opvækst) !
- Sparganium erectum** ssp. **erectum** (*Grenet Pindsvineknop*) – skovsump nord for Sletgård !
- Spergula arvensis** (*Alm. Spergel*) – alm. !
- Spergularia marina** (*Kødet Hindeknæ*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1994 (JF) – bl.a. i strandeng syd for Børret !
- **media** (*Vingefrøet Hindeknæ*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – alm. !
 - **rubra** (*Mark-Hindeknæ*) – strandoverdrev nordøst for campingpladsen ved Nørrestænge !
- Stachys arvensis** (*Ager-Galtetand*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – stendige ved Snavevej sydøst for Næsby !
- **palustris** (*Kær-Galtetand*) – grøft ved Karl Petersvej i Brønde !
- Stellaria graminea** (*Græsbladet Fladstjerne*) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. i tilgroet kær ved Strandsti vest for Næsby !
- **holostea** (*Stor Fladstjerne*) – hegning ved Stengårdsvej ved Salvig !
 - **media** (*Alm. Fuglegræs*) – alm. !
 - **neglecta** (*Skov-Fuglegræs*) – sommerhuskvarteret ved Nørrestænge !
 - **pallida** (*Bleg Fuglegræs*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – alm. !
- Suaeda maritima** (*Strandgåsefod*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1994 (JF) – alm. !

Spergularia marina (*Kødet Hindeknæ*)

er ligesom Vingefrøet Hindeknæ (*S. media*) og andre strandengssarter som eksempelvis Strandgåsefod (*Suaeda maritima*), Strand-Malurt (*Artemisia maritima*), Strand-Asters (*Aster tripolium*), Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*) og Alm. og Kortakset Salturt (*Salicornia europaea* og *S. ramosissima*) ganske almindelige over det meste af Ørø. Men et par mere interessante strandengssarter som Spidshale (*Parapholis strigosa*) og Smalbladet Hareøre (*Bupleurum tenuissimum*), som tidligere er fundet på øen, har jeg beklageligvis ikke kunnet finde.

Succisa pratensis (*Djævelsbid*) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i tilgroet kær ved Strandsti vest for Næsby !

Symporicarpos rivularis (*Alm. Snebær*) – bl.a. på strandoverdrev ved Strandsti vest for Næsby !

Symphytum asperum (*Ru Kulsukker*) – bl.a. i vejkant i Brønde !

– **officinale** (*Læge-Kulsukker*) – Bot. Tids. 60 (TBU).

Syringa vulgaris (*Syren*) – bl.a. i hegnet ved Strandsti vest for Næsby !

Tanacetum parthenium (*Matrem*) – bl.a. i vejratab ved Lærkesti nordvest for Næsby !

– **vulgare** (*Rejnfan*) – alm. !

Taraxacum, sect. *naevosa* (*Plettet Mælkebøtte*):

Taraxacum maculigerum – bl.a. i rigkær mellem Svalegård og gl. landingssted syd for Næsby !

Taraxacum, sect. *Palustria* (*Smalbladet Mælkebøtte*):

Taraxacum nordstedtii – rigkær mellem Svalegård og gl. landingssted syd for Næsby !

Taraxacum, sect. *Erythrosperma* (*Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte*):

Taraxacum brachyglossum – bl.a. på strandoverdrev ved havnen i Brønde !

– **commixtum** – strandoverdrev ved Børrehoved i nordvest !

– **decipiens** – bl.a. på strandoverdrev/vejkant nord for Næsby !

– **fulvum** – strandoverdrev/vejkant nord for Næsby !

– **isophyllum** – strandoverdrev ved Børrehoved i nordvest !

– **lacistophyllum** – bl.a. i vejkant ved Oregårdsvej i Næsby !

– **laetum** – bl.a. på strandoverdrev ved Børrehoved i nordvest !

– **parnassicum** – bl.a. på strandoverdrev/vejkant nord for Næsby !

– **proximum** – bl.a. i vejkant ved Orøgårdsvej i Næsby !

– **rubicundum** – strandoverdrev ved Børrehoved i nordvest !

– **scanicum** – strandoverdrev ved Børrehoved i nordvest !

– **taeniatum** – vejkant/sommerhusgrund ved Lanternevej nordvest for Brønde !

Taraxacum, sect. *Obliqua* (*Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte*):

Taraxacum obliquum – strandoverdrev ved Børrehoved i nordvest !

– **platyglossum** – bl.a. på strandoverdrev ved Børrehoved i nordvest !

Taraxacum, sect. *Celtica* (*Eng-Mælkebøtte*):

Taraxacum bracteatum – bl.a. i strandeng/strandoverdrev nord for sommerhusområdet ved Salvig !

Taraxacum gelertii – bl.a. i strandeng ved Østre færge !

Taraxacum, sect. *Hamata* (*Krogfliget Mælkebøtte*):

Taraxacum boekmanii – bl.a. i vejkant ved Skovgårdsvej i Skovgårde !

– **fusciflorum** – vejkant/have/mejerigrund ved Brøndevej i Brønde !

– **hamatiforme** – bl.a. i vejratab/på sommerhusgrund ved Ellebakken øst for Gamløse !

– **hamatum** – bl.a. i vejkant ved Skovgårdsvej i Skovgårde !

Taraxacum, sect. *Ruderalia* (*Fandens Mælkebøtte*):

Taraxacum acervatum – bl.a. i vejkant/plæne ved vejen "Ved Gadekæret" i Bybjerg !

– **acroglossum** – bl.a. i vejkant/plæne ved vejen "Ved Gadekæret" i Bybjerg !

– **acutisectum** – bl.a. i vejkant i Næsby !

– **adiantifrons** – bl.a. i vejkant/mark ved Nørrestængevej i Bybjerg

– **adjunctum** – bl.a. i vejkant ved Østre Strandvej ved Østre Færge !

– **aequilobum** – bl.a. på strandoverdrev/overdrev ved Stengårdsvej i sommerhusområdet ved Salvig

– **alatum** – bl.a. i vejkant i Næsby !

– **amplum** – vejkant ved Østre Strandvej ved Østre Færge !

– **atricapillum** – vejkant i Næsby !

– **blomgrenii** – vejkant i Næsby !

– **borgvallii** – bl.a. i anlæg i Bybjerg !

- Taraxacum cacuminatum** – vejkant ved Skovgårdssvej i Skovgårde !
- **caloschistum** – bl.a. i anlæg i Bybjerg !
 - **chloroticum** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Bakkevej sydøst for Gamløse !
 - **christiansenii** – bl.a. i vejkant ved Nørrestænge !
 - **contractum** – bl.a. på strandoverdrev/overdrev ved Stengårdssvej i sommerhusområdet ved Salvig !
 - **copidophyllum** – strandoverdrev ved Østre færge !
 - **cordatum** – bl.a. i vejkant ved Skovgårdssvej i Skovgårde !
 - **corynodes** – bl.a. i vejrabat/sommmerhusplæne ved Kanevænget i sommerhusområdet ved Salvig !
 - **croceiflorum** – alm. !
 - **cyanolepis** – vejkant/på sommerhusgrund ved Skovhøjvænget/Lindhøjvænget/Tofthøjvænget ved Salvig !
 - **dahlstedtii** – bl.a. i strandeng/i vejkant/på strandoverdrev nordvest for sommerhusområdet ved Næsby !
 - **densilobum** – bl.a. i vejkant/på sommerhusgrund ved V.Strandvej/Højvej/Petersmindevej nordvest for Brønde !
 - **dilaceratum** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Frændevej/Kratvej sydøst for Gamløse !
 - **dilatatum** – rigkær mellem Svalegård og gl. landingssted syd for Næsby !
 - **distinctilobum** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Ellebakken sydøst for Gamløse !
 - **ekmanii** – bl.a. i vejkant ved Erik Jensensvej i Brønde !
 - **exacutum** – bl.a. i vejkant ved Møllebakkevej i Brønde !
 - **expallidiforme** – bl.a. i vejkant ved Børrehovedvej i nordvest !
 - **fasciatum** – vejkant i Gamløse ved vejen til Næsby !
 - **flavescens** – bl.a. i vejkant ved Nørrestænge !
 - **florstroemii** – vejrabat/sommerhusgrund ved Bakkevej sydøst for Gamløse !
 - **fulgidum** – vejkant/sommerhusgrund ved Skovhøjvænget/Lindhøjvænget/Tofthøjvænget ved Salvig !
 - **haematicum** – bl.a. i strandeng ved Østre Færge !
 - **inarmatum** – alm. !
 - **incisum** – bl.a. i vejkant ved Erik Jensensvej i Brønde !
 - **intermedium** – bl.a. i vejkant ved Østre Strandvej ved Østre Færge !
 - **interveniens** – i vejkant/på sommerhusgrund ved Skovhøjvænget/Lindhøjvænget/Tofthøjvænget ved Salvig !
 - **laciniosifrons** – bl.a. i vejkant ved Skovgårdssvej i Skovgårde !
 - **laeticolor** – bl.a. i vejkant i Næsby !
 - **laticordatum** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Aspebakken/Frændevej/Kratvej sydøst for Gamløse !
 - **latissimum** – bl.a. i vejkant ved Skovgårdssvej i Skovgårde !
 - **leptodon** – alm. !
 - **leucopodium** – alm. !
 - **lingulatum** – bl.a. i vejkant ved Skovgårdssvej i Skovgårde !
 - **lucidum** – vejkant/sommerhusgrund ved Skovhøjvænget/Lindhøjvænget/Tofthøjvænget ved Salvig !
 - **macranthoides** – bl.a. i vejkant ved Petersmindevej i Brønde !
 - **melanostigma** – bl.a. i vejkant ved Petersmindevej i Brønde !
 - **mimulum** – bl.a. på strandoverdrev ved Østre færge !
 - **necessarium** – bl.a. i vejkant ved Petersmindevej i Brønde !
 - **nigrescens** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Aspebakken/Frændevej/Kratvej sydøst for Gamløse !

- Taraxacum obliquilobum** – bl.a. i vejkant ved Skovgårdsvej i Skovgårde !
 - **oblongatum** – bl.a. i vejkant ved Petersmindevej i Brønde !
 - **opertum** – vejkant ved Nørrestænge !
 - **ostenfeldii** – alm. !
 - **pachymerum** – skrænt ved Østre Færgevej øst for Gamløse !
 - **pallescens** – bl.a. i vejkant i Næsby !
 - **pallidipes** – bl.a. i vejkant ved Erik Jensensvej i Brønde !
 - **pannulatum** – skrænt ved Østre Færgevej øst for Gamløse !
 - **pectinatiforme** – bl.a. i vejkant ved Skovgårdsvej i Skovgårde !
 - **piceatum** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Aspebakken/Frændevej/Kratvej
ved Brønde !
 - **planum** – bl.a. i vejkant ved Østre Strandvej ved Østre Færge !
 - **polyodon** – alm. !
 - **praecociforme** – bl.a. på strandoverdrev/græsmark ved Vestre Strandvejs nordende !
 - **procerisquameum** – bl.a. i vejkant ved Lanternevej nordvest for Brønde !
 - **pseudoretroflexum** – bl.a. på strandoverdrev ved havnen i Brønde !
 - **purpureum** – bl.a. i vejkant ved Skovgårdsvej i Skovgårde !
 - **rhadinolepis** – bl.a. i vejkant/plæne ved vejen "Ved Gadekæret" i Bybjerg !
 - **rhodopodium** – bl.a. i anlæg i Bybjerg !
 - **sellandii** – bl.a. i strandeng/på strandoverdrev nord for sommerhusområdet ved Sal-
vig !
 - **semiglobosum** – bl.a. i vejrabat ved Vestre Strandvej !
 - **severum** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Kratvej sydøst for Gamløse !
 - **sinuatum** – bl.a. på strandoverdrev ved havnen i Brønde !
 - **stenoschistum** – bl.a. i vejkant/plæne ved vejen "Ved Gadekæret" i Bybjerg !
 - **stereodes** – alm. !
 - **subcyanolepis** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Ellebakken øst for Gamlø-
se !
 - **subdahlstedtii** – lille krat ved Mejerivej i Brønde !
 - **subhuelphersianum** – alm. !
 - **sublaeticolor** – skrænt ved Østre Færgevej !
 - **subleucopodium** – vejkant/have/mejerigrund ved Brøndevej i Brønde !
 - **subundulatum** – strandoverdrev/strandeng nord for sommerhusområdet ved Salvig !
 - **subxanthostigma** – strandoverdrev/græsmark nordvest for Vestre Strandvejs norden-
de !
 - **tanyphyllum** – vejkant/plæne ved Bøgebakken øst for Gamløse !
 - **tenebricans** – bl.a. i sommerhusområde ved Pilegårdsvænget/Pilegårdsvej ved Sal-
vig !
 - **tumentilobum** – bl.a. i vejkant ved Petersmindevej nordvest for Brønde !
 - **undulatiflorum** – vejkant/område ved fiskerhytte ved Langøvej i Brønde !
 - **unguisfrons** – bl.a. i vejrabat/på sommerhusgrund ved Frændevej/Kratvej sydøst for
Gamløse !
 - **valens** – bl.a. i vejkant ved Erik Jensensvej sydøst for Brønde !
 - **vanum** – bl.a. i rabat/på sommerhusgrund ved Pilegårdsvænget/Pilegårdsvej ved Salvig !
 - **vastisectum** – alm. !
 - **xanthostigma** – bl.a. på strandeng/strandoverdrev nord for sommerhusområdet ved
Salvig !
- Teesdalia nudicaulis (Flipkrave)** – Bot. Tids. 54 (TBU) – strandoverdrev sydøst for Svalegård !
Thlaspi arvense (Alm. Pengeurt) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. i mark ved Næsby-
gårdsvænget/nordøst for Næsby !

Thymus pulegioides (*Bredbladet Timian*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995: skrænter ved Næsgård (JF) – bl.a. på kystklint øst for Børrehovedvej i nordvest !

- **serpyllum** ssp. **serpyllum** (*Smålbladet Timian*) – Ørø: m. alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 64 (TBU).

Tilia cordata (*Smålbladet Lind*) – bl.a. i skov mellem Kratvej og Plantagevej sydøst for Gamløse !

- **platyphyllos** (*Storbladet Lind*) – bl.a. i krat ved Ørøstrand Skolehjem !

Torilis japonica (*Hvas Randfrø*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i markkant ved Erik Jensensvej i Brønde !

Tragopogon pratensis ssp. **minor** (*Småkronet Gedeskæg*) – bl.a. i vejkant ved Orøgårdsvej i Næsby !

- - **ssp. pratensis** (*Eng-Gedeskæg*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev ved Strandsti vest for Næsby !

Trifolium arvense (*Hare-Kløver*) – 1994 (JF) – alm. !

- **aureum** (*Humle-Kløver*) – Ørø: alm. (TBU-kartoteket) – Jessen 1931 (TBU).

- **campestre** (*Gul Kløver*) – alm. !

- **dubium** (*Fin Kløver*) – alm. !

- **fragiferum** (*Jordbær-Kløver*) – Jessen 1931 (TBU) – 1990 (TV) – 1994 (JF) – bl.a. ved vandhuller syd for Ørøstrand Skolehjem !

- **hybridum** ssp. **hybridum** (*Alsike-Kløver*) – græsmark ved vandbassin i Bybjerg !

- **medium** (*Bugtet Kløver*) – vejkant ved Egebakken nordøst for Gamløse !

- **pratense** (*Rødkløver*) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !

- **repens** (*Hvidkløver*) – 1987: væld øst for Olufsminde (LvdB & PW) – alm. !

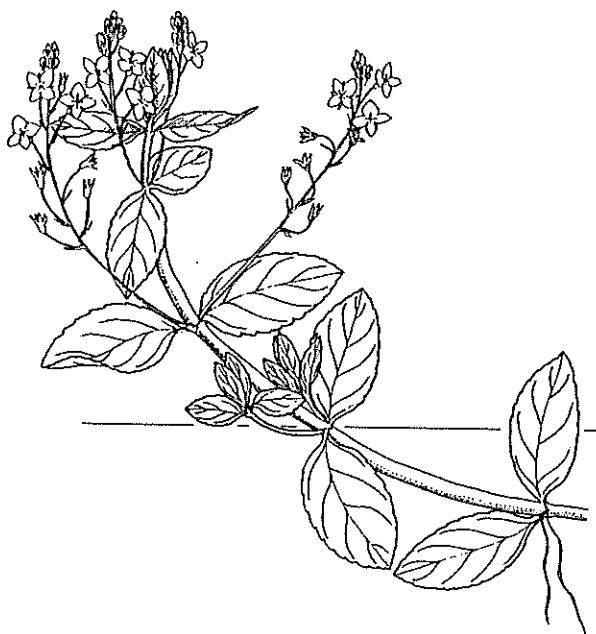
- **striatum** (*Stribet Kløver*) – Jessen 1931 (TBU) – 1994 (JF) – bl.a. i brakmark nordvest for Forklædet i øst !

Triglochin maritimum (*Strand-Trehage*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – 1995 (JF) – alm. !

- **palustre** (*Kær-Trehage*) – bl.a. i rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i strandeng ved Gl. Snavé Færgested !

Tripleurospermum inodorum (*Lugtløs Kamille*) – alm. !

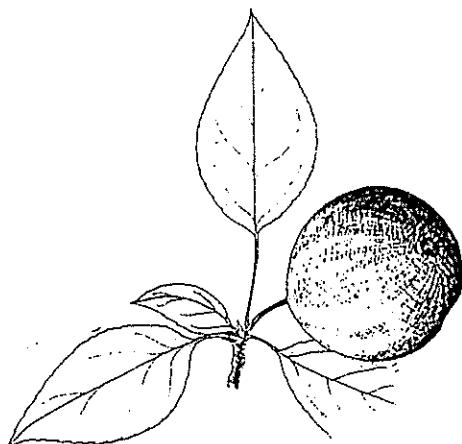
Tykbladet Ærenpris (*Veronica beccabunga*) er udbredt og almindelig over hele landet, dog i Midt- og Vestjylland knap så almindelig. Dens voksesteder er normalt våde eller meget våde biotoper som grøfter, sører, bække og frem for alt sumpede kær- og skovområder. Det er synd at si ge, at den er almindelig på Ørø, blot 2 steder har jeg set den. I en ellesump nær Forklædet i øst vokser den på meget fugtig bund i selskab med arter som Bittersød Natskygge (*Solanum dulcamara*), Gul Iris (*Iris pseudacorus*), Seline (*Selinum carvifolia*), Alm. Fredløs (*Lysimachia vulgaris*) og Mose-Bunke (*Deschampsia caespitosa*). Som et kuriosum kan det nævnes, at der nær dette sted findes Småblomstret Balsamin (*Impatiens parviflora*), som i øvrigt også er set andre steder på øen.

- Tripleurospermum maritimum** ssp. **salinum** (*Alm. Strandkamille*) – bl.a. på strand nær østre færgeleje !
- Trisetum flavescens** (*Guldhavre*) – Bot. Mus. fra 1907 – Orø: hh. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- Turritis glabra** (*Tårnurt*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1990: strandoverdrev på Næsset (TV) – bl.a. på overdrev ved Enghaven nordvest for Næsby !
- Tussilago farfara** (*Følfod*) – 1995 (JF) – bl.a. på strandoverdrev ved Strandsti vest for Næsby !
- Typha angustifolia** (*Smalbladet Dunhammer*) – bl.a. i fugtig lavning ved campingpladsen ved Nørrestænge !
- **latifolia** (*Bredbladet Dunhammer*) – 1987 (LvdB & PW) – bl.a. i rørsump mellem Næsby og Gl. Snavé Færgested !
- Ulmus carpinifolia** (*Småbladet Elm*) – 1948: Strandskrænt syd for havnen i Brønde (DBF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – hegning nær Elnevej !
- **glabra** (*Skov-Elm*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1990 (TV) – alm. !
- Urtica dioica** (*Stor Nælde*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1987 (LvdB & PW) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
- **urens** (*Liden Nælde*) – bl.a. i have i Brønde !
- Valeriana dioica** (*Tvebo Baldrian*) – Bot. Tids. 71 (TBU) – 1987: rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i rigkærret nordøst for Svalegård !
- **sambucifolia** ssp. **procurvens** (*Alm. Baldrian*) – bl.a. i kystnært kær sydøst for Sølyst !
- Valerianella locusta** (*Tandfri Vårsalat*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1995 (JF) – bl.a. på strandoverdrev ved campingpladsen ved Nørrestænge !
- Verbascum densiflorum** (*Uldbladet Kongelys*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1990: sydøstkysten (TV) – 1995: skrænter ved Næsgård (JF) – bl.a. i krat syd for Børret !
- **thapsus** (*Filtbladet Kongelys*) – 1987 (ML, HN & HPR) – 1990: skræntoverdrev på Næsset (TV) – alm. !
- Veronica agrestis** (*Flerfarvet Årenpris*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – ved hegning nær rigkærret nordøst for Svalegård !
- **anagallis-aquatica** (*Lancetbladet Årenpris*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – bl.a. i eng ved Plantagevej sydøst for Gamløse !

Kræge (*Prunus domestica* ssp. *insititia*).

Det er sparsomt med oplysninger om såvel Kræge som Blomme i Søren Ødum's TBU-afhandling (TBU 36). Han nævner, at Kræge har været dyrket siden Den tidlige Middelalder, medens Blomme (*P. domestica* ssp. *domestica*) først blev indført sent i Middelalderen. I Mæntz og Ostenfeld's "Planteverdenen i Menneskets Tjeneste" (1906) fortælles der, at Kræge er sjælden. I "Feltfloraen" (Hansen, red. 1994) angives ingen hyppighed, men den omtales som "forvildet fra tidi. dyrkning". Uden at det skal opfattes som postulerende, tør jeg antyde, at Kræge ikke er sjælden, men står hist og her i hegnet, i hvert tilfælde på mange af vores beboede småøer, bl.a. Ørø. Ofte bærer det lille træ ingen frugter, og et der nogen, er det normalt i mindre antal. Når Kræge er moden, er den en fortræffelig spisefrugt.

Veronica arvensis (*Mark-Ærenpris*) – 1995 (JF) – alm. !

- **beccabunga** (*Tykbladet Ærenpris*) – 1923 (AF) – 1987: rigkær på marint forland NØ for Olufsminde (LvdB & PW) – bl.a. i ellesump øst for Gamløse !
- **catenata** (*Vand-Ærenpris*) – 1994: ved østsiden (JF).
- **chamaedrys** (*Tveskægget Ærenpris*) – 1987 (ML, HN & HPR) – bl.a. på skrænt i nordøst !
- **filiformis** (*Plæne-Ærenpris*) – bl.a. i plæne ved Næsbygade i Næsby !
- **hederifolia** ssp. *hederifolia* (*Vedbend-Ærenpris*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
 - **ssp. lucorum** (*Krat-Ærenpris*) – bl.a. på stendige ved Bygaden i Næsby !
- **persica** (*Storkronet Ærenpris*) – alm. !
- **scutellata** (*Smalbladet Ærenpris*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – bl.a. i kær sydvest for Sølyst i nord !
- **serpyllifolia** (*Glat Ærenpris*) – bl.a. i plæner ved Vibesti nordvest for Næsby !
- **spicata** (*Aks-Ærenpris*) – Orø: Næsbakken (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR).

Viburnum opulus (*Kvalkved*) – hegning ved Hegngårde (plantet ?) !

Vicia angustifolia (*Smalbladet Vikke*) – 1995 (JF) – bl.a. ved vandbassin i Bybjerg !

- **cassubica** (*Kassubisk Vikke*) – Orø Grusgrav (EH i TBU-kartoteket) – Jessen 1931 (TBU).
- **cracca** (*Muse-Vikke*) – 1987 (PW & LvdB) – 1987 (ML, HN & HPR) – alm. !
- **hirsuta** (*Tofrøet Vikke*) – alm. !
- **lathyroides** (*Vår-Vikke*) – 1995 (JF) – alm. !
- **sativa** (*Foder-Vikke*) – bl.a. i vejkant ved markvej vest for Esmosevej vest for Næsby !
- **sepium** (*Gærde-Vikke*) – strandoverdrev syd for Næsby !

Vinca minor (*Liden Singrøn*) – bl.a. i vejrabat ved Strandsti vest for Næsby !

Vincetoxicum hirundinaria (*Svalerod*) – 1923 (AF) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. på overdrev ved Skovhøjvænget ved Salvig !

Viola arvensis (*Ager-Stedmoderblomst*) – alm. !

Svalerod (*Vincetoxicum hirundinaria*)

hører til de pontisk-østeuropæiske plantearter og er en typisk skovsteppeplante, som mangler i store dele af Vesteuropa. I Danmark har den en af sine forposter i Isefjord-området og ved den nærliggende Roskilde Fjord. Derudover findes den i dag i Danmark stort set kun på Bornholm, ved den sydlige del af Køge Bugt, langs Fyns vestkyst, på Rømø og få andre steder i det østfynske, på Hesselø og i Nordvest-Sjælland. I "Status over den danske Flora" (1993) findes den i afsnittet om sjældne, indigene arter, der endnu ikke er truede. Det vil nok også være en af de sidst forsvindende arter, der nævnes dertil, for dens foretrukne voksesteder på skrænter hører ikke til de biotoper, der mest er i fare på grund af bl.a. afgræsning, al den stund, at mange af netop den slags skrænter, Svalerod foretrækker, er meget stejle, og for flertallets vedkommende aldrig har været afgræssede.

Viola canina (*Hunde-Viol*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR).

- **hirta** (*Håret Viol*) – 1987: i nordøst (ML, HN & HPR) – 1995 (JF).
- **odorata** (*Marts-Viol*) – bl.a. i hegnet og hække i sommerhuskvarter vest for Næsby !
- **tricolor** ssp. **tricolor** (*Alm. Stedmoderblomst*) – 1923 (AF) – 1990 (TV) – alm. !

Vulpia bromoides (*Langstakket Væselhale*) – Bot. Mus. fra 1920 – Bot. Tids. 68 (TBU).

Zostera marina (*Alm. Bændeltang*) – alm. !

- **noltii** (*Dværg-Bændeltang*) – Orø: tem. alm. (TBU-kartoteket) – Bot. Tids. 70 (TBU).

Citeret litteratur

Böcher, T.W., 1937: Udbredelsen af Ericaceae, Vacciniaceae og Empetraceae i Danmark. TBU nr. 3. Bot. Tids. 43: 72–132.

Dybbro, T., 1976: De danske ynglefugles udbredelse. Dansk Ornothologisk Forening. – København.

Friis, A., 1962: De danskes Øer, 2. udg.: 175–199. – København.

Gravesen, P., 1976: Oversigt over Botaniske Lokaliteter. 1. Sjælland: 217. – København.

Grøntved, J., 1948: Orchideernes udbredelse i Danmark. – Bot. Tids. 47:277–370.

Hansen, A. & A. Pedersen, 1960: Naturaliserede kystforekomster af Kamtsjatska-Rose (*Rosa rugosa* Thunb.) – Flora og Fauna 66:42–44.

Hansen, A. & A. Pedersen, 1968: Chenopodiaceernes og Amaranthaceernes udbredelse i Danmark. TBU nr. 35. Bot. Tids. 63:205–288.

Hansen, A., 1958: Gentianaceernes, Menyanthaceernes, Asclepiadaceernes og Apocynaceernes udbredelse i Danmark. TBU nr. 24. Bot. Tids. 54: 305–332.

Hansen, K. (red.), 1994: Dansk Feltflora, 6. opl. – København.

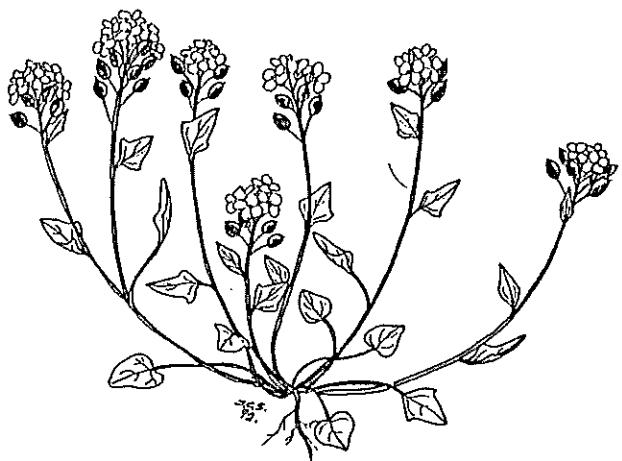
Hornemann, J.W., 1840: Forsøg til en Fortegnelse over de vildtvoksende, men i ældre Tid indførte Planter til Danmark. – Nat. Tids. 3

Jessen, K., 1931: The distribution within Denmark of the higher plants. II. The distribution of the Papilionaceae within Denmark. – Det Kgl. Danske Vidensk. Selsk. skrifter, Naturvidensk. og Mathem. Afd., 9. række, III. 2.

Køie, Aa., 1939: Udbredelsen af Geraniceæ, Araceæ, Lemnaceæ og Droseraceæ i Danmark. – Bot. Tids. 45:73–76.

Dansk Kokleare (*Cochlearia danica*).

Mange af Orø's strandenge, strandvolde og strandoverdrev er om foråret og i den tidlige sommer præget af Dansk Kokleare, som mange steder danner tætte bestande, således lige nord for Næsby. Den ligner på visse området Strand-Mælde (*Atriplex littoralis*), idet den ynder at vokse på opskylsbræmmer af Ålegræs og tang. Det er et dejligt syn: hvidblomstede Kokleare yderst, højere oppe gule Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*) og rødfrugtede Sand-Mælkebøtter (*Taraxacum spp.*), blå Forglemmigejer (*Myosotis spp.*), hvide Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*) osv. Forårtiden er en dejlig tid – og det er også den tid, naturen rummer en overdådighed af farver.

- Lange, J.**, 1864 & 1888: Haandbog i den danske Flora. 3. og 4. Udgave. – Kjøbenhavn.
- Larsen, H. (red.) & B. Bramsen (red.)**, 1945: HVEM-HVAD-HVOR, Aarbog 1946:145. – København.
- Lund, S.**, 1949: Ekskursionen til Isefjord den 23. maj 1948. – Bot. Tids. 48:345–346.
- Løjtnant, B. & E. Worsøe**, 1993: Status over den danske Flora. – Århus.
- Menz , A. & C.H. Ostenfeld**, 1906: Planteverdenen i Menneskets Tjeneste. Kjøbenhavn.
- Pedersen, A.**, 1962: Det xerotherme floraelement ved de sydlige Indre Farvande. Flora og Fauna 68:17–42.
- 1965: Rosaceernes udbredelse i Danmark I. TBU nr. 32. Bot. Tids. 61: 145–270.
 - 1968: Nogle kritiske, danske Atriplex-arter. Bot. Tids. 63:289–303.
 - & J.C. Schou, 1989: Nordiske Brombær. AAU-reports 21 fra Bot. Inst. Aarhus univ. – Aarhus.
- TBU 1934–80**: For øvrige, ikke her nævnte numre, henvises til en indholdsfortegnelse, ordnet efter familier i: Bot. Tids. 75:51–53.
- Tranberg, H.**, 1992: Hvad er danske skovsteppearter?. URT 16:122–125.
- Vestergaard, P.**, 1971: An edaphic approach to the Danish distribution of *Astragalus danicus*. – Bot. Tids. 68:109–121. Tids. 68: 109–121.
- Wessberg, E.**, 1994: Flakfortet nord for Saltholm – ø-flora nr. 65. – Randers.
- Ødum, S.**, 1968: Udbredelsen af træer og buske i Danmark. TBU nr. 36. – Bot. Tids. 64:1–118.
- Ødum, S.** 1969: De vildtvoksende træer og buske. Danmarks Natur, bd. 6:176–177. – København.

Tak

Universitetslektor Alfred Hansen takkes for bemærkninger til manuskriptet og for hjælp i forbindelse med diverse plantebestemmelser. Lærer Olav Ernstsen takkes ligeledes for kommentarer til manuskriptet samt for oplysninger om Ørø. Seminarielektor Anfred Pedersen er jeg megen tak skyldig for meget stor hjælp i forbindelse med denne ø-flora. Såvel Alfred Hansen som Anfred Pedersen takkes for fremskaffelse af oplysninger om tidligere fund af planter fra Ørø. En varm tak skal rettes til Jon Feilberg, Helge Nielsen, Mikael Landt, Per Mølgaard, Thomas Vikstrøm og Peter Wind for oplysninger om deres eller andres plantefund fra Ørø. Overlærer Hans Øllgaard er jeg megen tak skyldig for bestemmelse eller verifikation af en meget lang række mælkehøtteindsamlinger. Endelig takkes lærer Jens Chr. Schou, fordi jeg måtte benytte hans tegninger i denne ø-flora og for bestemmelse af høgeurter fra Ørø.

For økonomisk støtte i forbindelse med Ørø ø-floraen takkes Friluftskontoret ved Skov- og Naturstyrelsen.

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

FÆRDIGE Ø-FLORAER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer eller ø-grupper.
(EH) Erik Hammer, (AH) Alfred Hansen, (BL) Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

1. Anholt (1981). – (BL & EW). 50 sider.
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). – (BL & EW). 26 sider.
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). – (BL & EW). 16 sider.
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). – (BL & EW). 24 sider.
5. Mellemholdene i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). – (BL & EW). 17 sider.
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). – (BL & EW). 14 sider.
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). – (EW). 37 sider.
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). – (BL & EW). 12 sider.
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). – (EW). 15 sider.
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). – (EW). 13 sider.
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 17 sider.
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). – (BL). 20 sider.
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). – (EW). 20 sider.
16. Fjandø i Nissum Fjord (1986). – (EW). 21 sider.
17. Egholm i Limfjorden sydvest for Mors (1986). – (BL & EW). 44 sider.
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 15 sider.
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). – (EW). 34 sider.
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). – (EW). 13 sider.
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). – (EW). 41 sider.
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1988). – (EW). 14 sider.
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). – (BL & EW). 12 sider.
24. Livø i Limfjorden (1988). – (BL & EW). 75 sider.
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). – (EW). 33 sider.
26. Lilleø, Bregnø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). – (EW). 20 sider.
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). – (EW). 21 sider.
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 11 sider.
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 14 sider.
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). – (BL & EW). 14 sider.
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). – (BL & EW). 15 sider.
32. Tunø ved Samsø (1991). – (BL & EW). 56 sider.
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). – (EW). 14 sider.
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). – (EW). 23 sider.
35. Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm (1991). – (BL & EW). 18 sider.
36. Kalvø i Genner Bugt (1991). – (EW). 19 sider.
37. Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund (1991). – (BL & EW). 17 sider.
38. Barsø i Lille Bælt nordvest for Als (1991). – (EW). 39 sider.
39. Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm (1992). – (EW). 42 sider.
40. Bågø i Lille Bælt nordvest for Assens (1992). – (EW). 55 sider.
41. Gjøl i Limfjorden nordvest for Ålborg (1992). – (EW). 41 sider.
42. Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 18. sider.
43. Dræet syd for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 19 sider.

44. Leammer i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 18 sider.
45. Kyholm i Odense Fjord syd for Leammer (1993). – (EW). 12 sider.
46. Ægholm i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 12 sider.
47. Trindelen nord for Leammer i Odense Fjord (1993). – (EW). 13 sider.
48. Holmene i Odense Fjord ved Drejet (1993). – (EW). 12 sider.
49. Fur i Limfjorden (1993). – (EW). 63 sider.
50. Piggen i Randers Fjord nord for Uggelhuse (1993) – (BL & EW). 15 sider.
51. Drætteholm ved Bogense (1993). – (EW). 13 sider.
52. Øland ved Limfjorden vest for Gjøl (1993). – (EW). 64 sider.
53. Siø mellem Tåsinge og Langeland (1993). – (EW). 24 sider.
54. Helnæs nordvest for Fåborg (1993). – (EW). 63 sider.
55. Bjørnø syd for Fåborg (1994). – (EW). 33 sider.
56. Endelave sydvest for Samsø (1994). – (EW). 78 sider.
57. Hjelm i Kattegat sydøst for Ebeltoft (1994) – (EH & EW). 33 sider.
58. Hindø i Stadil Fjord (1994) – (EW). 23 sider.
59. Store Svelmø, Græsholm og Lille Svelmø (1994). – (EW). 40 sider.
60. Årø i Lille Bælt (1994). – (EW). 56 sider.
61. Vigø i Helnæs Bugt (1994). – (EW). 22 sider.
62. Horsehoved i Helnæs Bugt (1994). – (EW). 16 sider.
63. Mejlø i Lillestrand ved Hindsholm (1994). – (BL, HT & EW). 45 sider.
64. Store og Lille Rallen ved sydsiden af Tåsinge (1994). – (EW). 19 sider.
65. Flakfortet i Øresund nord for Saltholm (1995). – (AH & EW). 19 sider.
66. Orø i Isefjord (1995). – (EW). 84 sider.

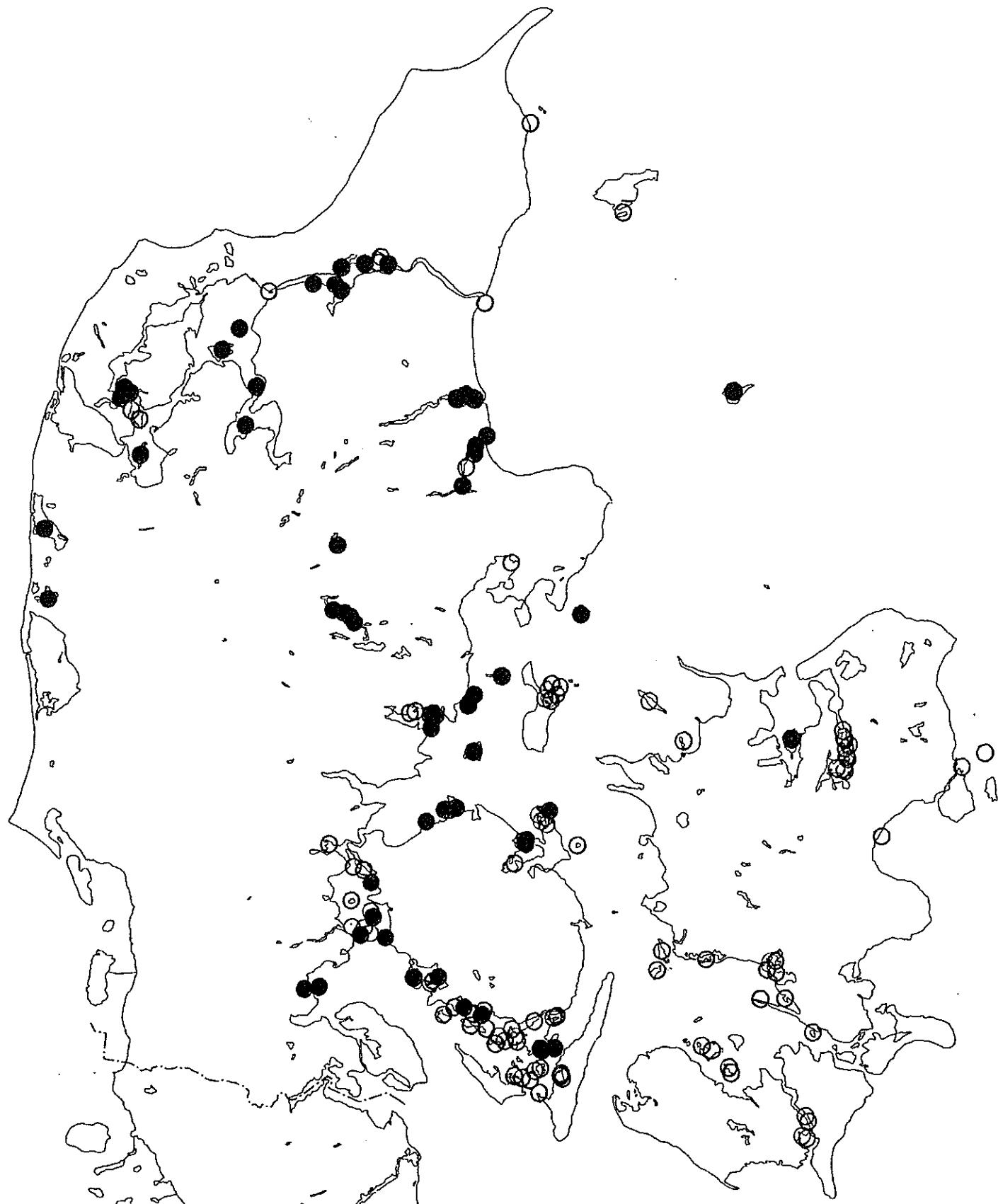
Siden 1983 er der endvidere foretaget floristiske undersøgelser – med henblik på udarbejdelse af floralister – på følgende øer eller ø-grupper – regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
 Nordre Rønner nordvest for Læsø.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Tagholme i Limfjorden mellem Gjøl og Egholm.
 Fruens Holm sydvest for Tagholme.
 Borreholm i Limfjorden nordøst for Løgstør.
 Korsholm ved Limfjordens østlige udmunding.
 Friggørerne sydvest for Løgstør.
 Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Kanaløen i Randers Fjord nordøst for Mellerup.
 Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
 Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
 Kyholm vest for Lindholm.
 Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværø i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.

Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
Vorsø i Horsens Fjord.
Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
Borreknop ved sydsiden af Horsens Fjord.
Kølholm i Roskilde Fjord syd for Frederikssund.
Hyldeholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
Svineholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
Nekselø i Nekselø Bugt.
Fyns Hoved.
Ægø ved Hindsholm.
Enø ved Hindsholm.
Bogø ved Hindsholm.
Vejlø ved Hindsholm.
Vejlø Kalv ved Hindsholm.
Lilleø i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
Jyllinge Holme i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
Trekroner ved udmundingen af Københavns havn.
Eskilsø i Roskilde Fjord sydvest for Jyllinge.
Studeholm i Roskilde Fjord syd for Eskilsø.
Blak i Roskilde Fjord sydøst for Eskilsø.
Elleore i Roskilde Fjord nord for Roskilde.
Sivholm i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Hesteholme i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Ringøen i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Kidholme i Kolding Fjord vest for Skærbæk.
Ølsemagle Revle i Køge Bugt.
Tornø i Odense Fjord.
Romsø i Store Bælt.
Fænø i Lille Bælt.
Fænø Kalv vest for Fænø.
Brandsø i Lille Bælt.
Linderum i Lille Bælt nordvest for Årø.
Bastholm i Lille Bælt nord for Årø Kalv.
Græsholm i Lille Bælt sydvest for Bågø.
Småholme i Lille Bælt nordvest for Årø Kalv.
Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
Ormø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
Glænø sydøst for Skælskør.
Gavnø syd for Næstved.
Enø ved Karrebæksminde sydvest for Næstved.
Omø i Store Bælt sydvest for Agersø.
Dybsø sydøst for Enø.
Illum i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Knolden ved Horne Land.
Thurø ved Svendborg.
Avnø nordvest for Vordingborg.
Knudshoved nordvest for Vordingborg.
Kidholm sydøst for Fåborg.
Lyø sydvest for Fåborg.
Kidholm i Thurø Bund sydøst for Svendborg.

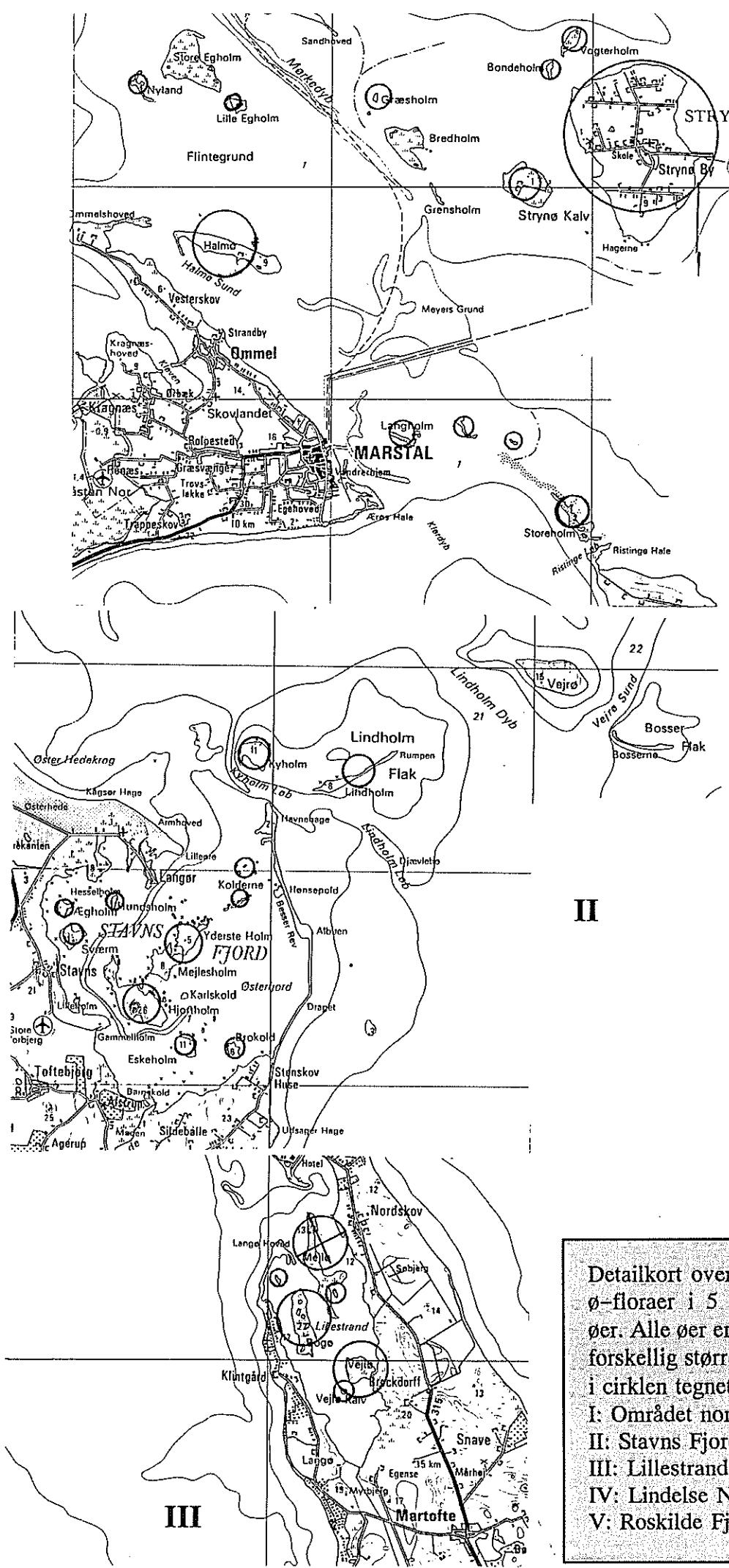
Iholm i Svendborg Sund sydvest for Svendborg.
Masnedø ved Vordingborg.
Avernakø sydøst for Lyø.
Skarø vest for Tåsinge.
Flæskholm øst for Avernakø.
Grydholm nord for Drejø.
Græsholm nordøst for Drejø.
Drejø sydvest for Skarø.
Hjelmshoved nordøst for Hjortø.
Mejlholm øst for Hjortø.
Odden sydøst for Hjortø.
Skalø i Smålandsfarvandet nordvest for Fejø.
Fejø i Smålandsfarvandet.
Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
Halmø øst for Ærøskøbing.
Langholm øst for Marstal.
Storeholm ved Ristinge på Langeland.
Vogterholm nord for Strynø.
Bondeholm nordvest for Strynø.
Nyland nordøst for Ærøskøbing.
Græsholm nord for Marstal.
Lille Egholm nordøst for Ærøskøbing.
Buddiken nord for Marstal.
Strynø sydvest for Rudkøbing.
Bredholm vest for Strynø.
Kueholm i Lindelse Nor.
Strynø Kalv vest for Strynø.
Bukø i Lindelse Nor ved Langeland.
Eskilsø i Lindelse Nor ved Langeland.
Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Lindø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Kværnen i Lindelse Nor ved Langeland.
Flatø i Guldborgsund syd for Nykøbing F.
Kalvø i Guldborgsund syd for Nykøbing F.
Lilleø i Guldborgsund sydvest for Kalvø.
Kejlsø i Guldborgsund sydøst for Lilleø.
Christiansø ved Bornholm.
Frederiksø ved Bornholm.

NB: Alle oplysninger om plantefund fra disse øer har stor interesse.

● : Øer, for hvilke der er udarbejdet floralister.

○ : Øer, for hvilke floralister er under udarbejdelse. I øvrigt henvises til de 3 foregående sider.

Detailkort over påbegyndte og afsluttede ø-floraer i 5 områder med tætliggende øer. Alle øer er mærkede med en cirkel af forskellig størrelse. Hos de færdige er der i cirklen tegnet et kryds.

I: Området nord og øst for Ærø.

III: Stavns Fjord ved Samsø.

III: Lillestrand ved Hindsholm.

IV: Lindelse Nor ved Langeland.

V: Roskilde Fjord.